

M. kir.
Hadtörténelmi Levéltár
IV. csoport
Nagybányai
Budapest, I. ker.

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Balatoni levél.

Aki közszolgálatot vállal, állania kell a kritikát. Minden adófizető polgárnak joga van megmondani a véleményét, hogy az ő pénzen is fenntartott közintézmények jól vagy nem jól szolgálják-e a köz érdekeit s joga van reámutatni a hibákra, amelyeket viszont, ha tényleg fennállanak, a közintézményeknek kötelességük megszüntetni. Ezt értjük nagyjában az alatt, hogy nem a közönség van a közintézményekért, hanem fordítva.

Nekünk sem szabad a kritikaért megneheztelnünk. Nem szabad elvárunk, hogy mindenki csak szépet és jót legyen köteles mondani a csendőrségről s bírálatot akkor sem, ha igaza van. Be kell látnunk, hogy egy tizenkétezer *embert* számláló testületben még akkor is legalább tizenkétezer hibának kell lennie, ha minden egyesünkben csak egy van belőle. A testület értékén mitsem ront, ha egyesek itt-ott alapot adnak is a jogos kritikára, elvégre a kiválóság fogalmát is csak az emberi tökéletlenség leszámításával szabad felállítani, nem pedig hibátlanul tökéletes lények utópisztikus feltételezésével.

Azért kezdjük ezen a dolgot, nehogy az elfogultság vagy a túlzott érzékenység gyanújába keveredjünk azok során, amit ezután akarunk mondani.

Egy balatoni fürdőző az egyik újságban a csendőrökre panaszkodott. »A csendőrök — írja — »ezek a szép szál legények« mindenütt ott vannak. A fürdők előtt, a fürdőkben, a parton, az utcán minden lépését ellenőrzik a nyaralónak, hogy vajjon erkölcsösen viselkedik-e s nem kerül-e összeütközésbe a törvénnyel? A vendég néha úgy érzi magát, mintha őrizet alatt állana. Egyébként pedig a magyar tenger partján minden tilos. Mindenütt ott a tábla: tilos horgászni, tilos kerékpározni, tilos a csónakkikötő deszkáját érinteni, tilos a strand területén kívül fürdeni, tilos a csónakot kikötni, vagyis általában és lehetőleg minden tilos.«

Nem mosakszunk azzal, hogy nem a csendőr, hanem a hatóság állapítja meg, mi szabad és mi nem s hogy a csendőr nem értelmi szerzője, hanem csak végrehajtója a hatósági rendelkezéseknek. A hatóságot sem védjük, mert nem szorult rá. Csak a magunk észjárásával kívánunk a hozzánk adresszált levélre, amint illik, válaszolni.

Mi is a panasz? Úgyelnek a csendőrök. Törvényre, erkölcsre, miegymásra. Nem volt ugyan megírva, de sejtjük, hogy ez az ügyelés lábbal tiporja a nyaraló

legszentebb állampolgári és egyéni szabadságjogát, mert korlátozza abban, hogy azt tegye, amit akar. Hogy ott fürödjék, horgásszék és lármázzék, ahol neki tetszik s hogy a fürdőruháját ott vágassa ki, ahol akarja. Pedig ezek nélkül szinte nem is érdemes nyaralni menni.

Hiszen igaz: a legideálisabb az lenne, ha egyáltalában nem kellene hatósági rendeleteket kiadni. Ha az emberek nemcsak a maguk kényelmét és nyugalomát követelnék meg, hanem a másokét is tiszteletben tartanák s ha az illem és illetlenség fogalmát nem pénzbüntetés terhe alatt kellene sokaknak megmagyarázni. De vajjon, ha a csendőr nem lenne ott mindenütt, ha ő is — sokkal szivesebben — lehasalna a strand homokjára s oda se hederítene arra, ami körülötte történik szárazon és vizen: vajjon milyen jelzöt kellene egyik-másik fürdőnek a neve elé illeszteni?

Es azután: a lágymányosi Dunán egyetlen vasárnap délutánján 13 — közöttük halálos — szerencsétlenség történt, mert a közönségre volt bizva, hol tilos fürödni és hol nem. Zebegényben többen a vízbe estek, mert a hajóhid korlátja, aminek nekitámaszkodtak, kettétört s csak a véletlen szerencsének volt köszönhető, hogy nem akadt halálos áldozat. A lapok nyári krónikájában mindennapos a fürdőruhában kifogott hullá: vajjon hányat lehetett volna megmenteni, ha lett volna, aki nem engedte volna őket ott fürödni, ahol az örvénybe vagy a hinárba keveredtek.

Minden hatósági intézkedésnek meg kell hogy legyen a maga oka és célja. Sőt a hatósági intézkedéseknek legtöbbször az a hibájuk, hogy csak a bal esetek után szoktak megszületni s tapasztalatokon, nem pedig előrelátáson alapszanak. Ha megvan az intézkedés, velejár a hatósági »okvetetlenkedés«-ről szóló panasz, de ha egy ilyen intézkedés hiánya szerencsétlenséget okoz, bezzeg rögtön jelentkezik a másik levélíró, dörgedelmesen ostorozván a hatóság nemtörődömségét.

Ezek a hatóság okozta kényelmetlenségek mind olyanok, amelyeket, pestiesen szólva, ki lehet bírni, különösen annak, akinek az a legnagyobb panasz az élet ellen, hogy a fiát nem engedik térzene idején a korzón végigbiciklizni. Külföldiek is elismerik, hogy Magyarországon mintaszerű a rend és a közbiztonság, ami a mai viszonyok között kétszeres dicséret. De ennek a rendnek azok az apróságok, amelyek a mindennapi élet zavartalanságát fürdön és nem fürdön biztosítják, éppen olyan elmaradhatatlan követelményei, mint amelyek az állami élet rendjét nagyobb arányokban szolgálják.

Ha azt olvastuk volna, hogy a csendőrök figyelmetlenek, udvariatlanok vagy hogy nem értenek a dolgukhoz, megmondtuk volna nekik a magunkét. Ezt a kritikát azonban — ne tessék rossz néven venni — a dicséreteik közé vagyunk kénytelenek sorolni.

A jövő háborúja.

Irtta: **Dr. CZIÁKY FERENC** őrnagy hadbíró.

Háború? 1914 augusztusáig milyen másképen fogtuk fel e szónak igazi értelmét, súlyát és jelentőségét, mint ma.

A világháború kitörése előtt a »háború« szó és az e szóval kifejezett fogalmunk tele volt a történelem lapjairól vett sok ezer színesen csillogó illúzióval.

Azután jött a valóság, a szürke realitás.

Láttuk a mozgósítás gigászi munkáját. A szemünk előtt folyt le az a nagyvonalú átalakulás, aminek nyomán a békés magyar polgári társadalom egész képe pár nap alatt megváltozott: fényes, harcias vértzetet öltött magára.

Azután láttuk hadbavonult népünk gigászi tusáját. Elámultunk azon a férfias komolyságon, amivel a magyar faj megállta helyét abban a világégésben, ahol nyerni, területet szerezni kezdettől fogva nem akart s csak becsületből, a magyar név ezeréves becsületéért harcolt.

Azután szemünk előtt telt meg a háborús keret a magyar családok ezreinek csöndes kis tragédiájával. Láttuk és csodáltuk e tragédia szenvedő hőseit, akik szó nélkül türték, magyaros büszkeséggel viselték a gyógyíthatatlanul fájó, vérző lelki sebeiket.

Azután egy ködös őszi napon — amikor már az egész világ ellenünk fordult — kábultan ébredtünk annak tudatára, hogy a háborút elvesztettük, pedig soha le nem győztünk.

Azután jött a győztesek bosszúja! A világtörténelem előtt páratlan és hihetetlen bosszú! Ebből a

bosszúból született meg a magyar nemzet legnagyobb tragédiája!

Azóta — egy évtizede már — teljes súlyával nyom bennünket: mindnyájunkat, polgárt és katonát, gyermekeket épp úgy, mint felnőtteket és aggastyánokat a bosszú diktálta trianoni békediktátum, a nemzetközi történelemnek ez a szégyenfoltja!

Ma itt állunk csonkán, kifosztottan, lefegyverezetten, olyan szomszédoktól körülvéve, akik ádáz félelemmel őrzik ősi földünk elrablott részeit és állig lefegyverezetten lesik minden megmozdulásunkat.

Ilyen körülmények közt természetes dolog, hogy mi, akik azt a szerepet kaptuk a magyar sorstól, hogy nemzetünk őrei legyünk, őrhelyeinken állva kutató lélekkel, nekifeszített idegekkel figyelünk a magyar éjszakába: honnan jön vihart rejtegető, vészesnek látszó felhő, avagy hol van az igazság napja, mely szétűzze a felhőket és megmutassa nekünk az Uristen szabad, derűs, kék egét.

Ezért nézzük a hazánk köré tornyosuló felhőket, ezért figyelünk fel, ha morajlik körülöttünk a világ, mert az őrség szolgálata az éberség.

Nézzük meg tehát, vannak-e olyan okok, amelyekből okozatként háború keletkezhetik és hogy lefegyverzett helyzetünkben valahonnan nyerhetünk-e olyan intézményes biztosítékot, ami megnyugtat afelől, hogy állig lefegyverzett, ellenséges érzületű szomszédaink prédájául nem vagyunk és nem leszünk kitéve?

Miután a múltban azt láthattuk, hogy háborús okok rövidebb vagy hosszabb idő múltán, de szükség-szerű következetességgel, feltétlenül háborúhoz vezetnek: nézzük meg, mire tanít bennünket a múlt tapasztalataink okuló mai nemzetközi élet?

Sakk.

Régi levelek alapján írta: **Dr. CZIMER KÁROLY.**

Csobáncz várának nagy lovagterme törököktől elszedett boncsokos zászlókkal volt teleaggatva és zsákmányul ejtett török fegyverekkel zsúfolásig fel volt díszítve. Magastámlájú karosszékben ült az öreg várúrnő, özvegy tenetvényi Bakó Andrásné született Nádasdy Zsófia, körülötte a földön török rableányok ültek keresztbetett lábakkal és aranyfonállal himet varrtak magyar ruhákra.

Éles kürtszó hangzott a kapu felől, vendéget jelzett. Az apród jelenté, hogy Magyarország nagyura, a sárvári gróf, a nagyasszony édes bátyja, Nádasdy Tamás nádor uram ökegyelme kíván udvarlani.

Már jött is a nádor, az úttól porosan, apródjai és kísérő vitézei társaságában. A nagyasszony intett a rabnőknek, hogy elmehetnek. Munkáikat véve, mellükön keresztbe font karokkal, mélyen meghajolva távoztak a leányok.

A nádor megölelte hűgát, de mindjárt némi bosszankodással fordult hozzá:

— Sehogy sincs ingyemre, húgomasszony, hogy török rableányokkal veszed körül magadat, meglátod, egyszer majd halva találak. Veszedelmesebbek ezek a mérges kígyónál.

— Nem olyan rosszak ezek, nagybátyám, — felelte a nagyasszony — szeretnek engem s úgy elcsókolgatják a subám szélét s a szoknyám irombáját, ahol érik.

— Nono, a töröknek még az asszonya is különös jószág, olyan, mint a vadmacska. Akkor ugrik reád, amikor a legjobban símogatod.

Nem folytatta tovább, mert lárma kelt a kapuk felől. A győztes sereg tért haza. Már hangzik is a távolból a rivalgás, a síposok dallamát mind jobban és tisztábban sodorta az esteli szél a várpalotába. Az apródok feltárták az ajtókat s belépett a győztes Bakó Lukács, fegyvertépte ruhájában, horpadt sisakban, megbéklyózott török rabokkal és gazdag zsákmány alatt görnyedő vitézeivel.

A nagyasszony széke elé lépett a vezér:

— Anyám, Koppány várt megvettem, Sólyom béget el-ejtettem. Lábaidhoz rakom a zsákmányt, te neveltél, tied a dicsőség, téged illet a dúsértékű szerdek legdrágább kincse.

Karosszéke elé rakták a vitézek a hadizsákmányt. A leg-szebbet és legdrágábbat az alvezér hozta rabláncánál fogva: a levágott basa fogoly leányát, a tüzes szemű, lobogó tekintetű Fatímét, a hárem legszebb virágát, akinek hófehér kezéhez egy vén török hodzsa volt láncolva.

A várúrnő meglepetve nézte a tüneményesen szép rableányt. Nádasdy Tamás törte meg a csendet:

— Ejnye, milyen vértforraló tekintete van ennek a török leánynak! Bizonyosan cserkesznő volt az anyja, azért olyan a nézése. Húgomasszony, azt tanácsolom, meg ne tartsátok, mert még majd veszedelmet hoz a családra. Ne feledjétek, hogy legényember van a familiában! No, de ezt majd később

Ha a világ történelmének utolsó évszázadát vizsgáljuk, igen sok tanulságos és a jövőt is megmutató eredményre juthatunk azokból a történelmi tényekből, amik az ok és okozat összefüggésében követték és követik egymást az évtizedek egymásutánjában. Igy Európa történelmének ezen utolsó százada azt mutatja, hogy a háborúk kiváltó okai főként gazdasági okok voltak. Gazdasági érdekeiknek biztosítása végett az egymással érdekellentétben állott, egymással versengő államok hatalmas diplomáciai mesterjatekokat játszottak le, hogy titkos diplomáciai cselszövésük révén gazdasági érdekeiket erkölcsi, kulturális és szociális álarc mögé rejthessék és a világ előtt az önzetlenség és a nemzetközi kultúra harcosainak a pózában mutakozhassanak. A világháború előtti diplomáciát e ténykedéseiben mindennél találóbban jellemezte az a közismertté vált szólás, hogy a diplomata azért beszél, hogy szavaival a gondolatait leplezze.

Ha a nemzetközi diplomácia virágos nyelvezetét a valódi értelmére fordítjuk és a történelmi események tüzenél átvilágítjuk, elénk tárulnak azok a pörére vetköztetett gazdasági okok, amelyek a XX. század összes háborúinak előidézőivé lettek.

Igy ma már az oknyomozó történelem előtt vitán felül áll, hogy az angol-búr háborút, az orosz-japán háborút gazdasági okok váltották ki; minden más ok, amire a titkos diplomácia hivatkozott, csak arra való volt, hogy bekösse a világ szemét, megzavarja a tisztánlátást s csak arra volt jó, hogy a támadó fél fellépését, az erőszakos hódítási vágyát, a gazdasági fölény elérésének kiméletlen és cseppet sem szimpatikus célzatát leplezze.

A világháború előtt is a gazdasági okok egész láncolata keletkezett, aminek diplomáciai megoldásáért

vagy hatalmi biztosításáért évtizedeken keresztül versengett a világ diplomáciája.

A létért való küzdelem örök harcának gigászi képe volt ez, ahol a porondon sima nyelvű diplomata játszották francia nyelvű szerepeiket; e szerepek között azonban népek nyugalma, családok boldogsága, a kicsiny emberek millióinak drámájára ment a játék. Fényes kiállítású társadalmi színműnek látszott ez a játék, mögötte azonban tragikus erők rejlettek, amik minden percben készen állottak arra, hogy a mosolygó állarc lehulljon és meginduljon a világháború és annak során kezdetét vegye a kicsiny emberi tragédiáknak milliomos megismétlődése.

Sejthettük-e mi, az élet szürke útjának vándorai, hogy a Németbirodalom hajóépítési programja fogja egykor kiváltani az angol diplomácia rettenetes választát? Gondoltunk volna-e valamikor arra, hogy az Irak sós pusztáiban a föld mélyében rejlő naftaforrásokért egyszer egy világháború lángja fog felrobbanni, mely millió magyar gyásznak lesz az okozójává? A bagdadi német vasút sok ezer mértföldes távolságban volt a Kárpátok övezte régi Nagymagyarországtól és mégis ezért is lakolnunk kellett. Semmi közünk nem volt ahhoz, hogy Oroszország Konstantinápolyra vágyott és hogy a Balkán feletti hegemoniáért évtizedes tárgyalásokon küzdött egymással a zöld asztalok mellett Európa nagyhatalmainak diplomáciája, mégis a trianoni békeszerződés diktátorai ezt is a mi rovásunkra irták. A durazzói tengeri kikötő vagy Szaloniki kikötője olyan pontjai voltak a XX. század első éveinek, ahonnan földrengést jósoló füstfelhők szálltak fel Európa egére és elsötétítették felettünk a béke nyugalmas napját.

Mi jöhízemű naiv magyar lélekkel azt hittük,

kell elintézni. Mert most éhesek és szomjasak a vitézlkö rendek a bajnoki munka után, porkoláb uram, intézkedjék kigyelmed, hogy elveszejtsék éhüket-szomjukat a leventék.

A porkoláb intésére a csatlósok nagy hirtelen felhordták vödrökben az aranszínű somlyait és badacsonyt, aztán előljáróba a kenyérhez való csülköt és órját, meg a hideg vadsültet a főembereknek.

Mikor a derüs hangulat magasra kezdett verni, Bakó Lukács Nádasdy Tamáshoz fordult:

— Nádor uram, itt volna az ideje, hogy megkezdjük a zsákmány elosztását, a kótyavetyét. Nagy úr vagy, az ország első zászlósa, te légy a kótyavetye bírója, új szokást kezdeni ne engedj. A szerdek legértékesebb kincse a basa leánya, kezdjük ezen, kezdedbe teszem le a sorsát.

A szerdekosztást megkezdte a nádor:

— A legelső, ami kótyavetyére megy, Fatime, az elesett bég leánya. Ki tart reá számot?

— Én — szólt előlépve Vázsonyi János, a zalamegyei önkéntes felkelő nemesek hadnagya.

— Milyen jussom? — kérde a szerdek-bíró.

— Én foglaltam el a várárkon a felvonó hidat. Ha a törökök felhúzhatták volna, künn reked a magyar és most Fatime nem lenne a kezdedben. Öcsém, Vázsonyi Kristóf Szulejmán szalavári bég rabja, érette kérem a leányt, hogy kiválthassam rajta.

Öröm sugárzott a leány szeméből:

— Óh, Uram, igazságos és bölcs bíró, ítélj engem nemes Vázsonyi Jánosnak, hogy Szulejmán béghez kerülhessek. Ő nagybátyám nekem.

— Te tudsz magyarul, Fatime?

— Igen, nagyuram. A hárembe járó magyar leánykáltól tanultam.

A nádor nem méltatta figyelemre a leány kérését és zordonan folytatta a kótyavetyét:

— Ki tart még igényt a leányra?

— Én is. — És előlépett Bakó Gida, sugár természetű, tizennyolc éves apród, a vár urának egyetlen fia.

— Mi jussom?

— Én fogtam el Fatimét, amikor menekülni akart.

A nagyasszony bosszankodva szólott reá az apródra:

— Unoka, minek neked ez a török leány?

A naív, gyermeki rajongás hangján felelt az apród:

— Jól esik látnom. Jó pajtásokká is lettünk az úton, olyan szépen beszél, hangjának muzsikája a szívemig ér s villámokat szór csodásan beszédes nagy szemé, ha az apja vitézségét magasztalja. Az úton megtanított egy új, érdekes játékra, sakkjátéknak hívják. Nem tudtuk befejezni, mert hazaértünk, de folytatni akarjuk.

— Vigyázz, — szólt reá a nádor, — nem neked való ez a gyehenna bimbója.

— Nem hagyom a jussomat, — felelte az ifjú csendesen, de a hangjában valami nagyon különös határozottság rezgett.

— Én sem ám, — felelte Vázsonyi János. — Vívjunk bajt érette.

— Azt nem, — intette le a nádor, — az apród kiskorú, nem egyenrangú veled. Hanem döntsön köztetek hadi szokás szerint a sors.

A vetélkedők kénytelenek voltak meghajolni a parancs előtt. Pergamentre írták a nevüket s kalapjába tette a nádor.

— Fatime, jöjj ide, húzd ki az egyik cédulát.

Nagyot fohászkozott a török leány:

— Allah segits!

A süveghez lépett és kihúzta az apród nevét.

hogy természetes napfogyatkozásokkal állunk szemben, nem vetettünk arra nagyobb gondot, hiszen a magyar élet is rögs volt. Bennünket megnyugtatott a tudat, hogy itt a Kárpátok övezte ősi fészünkben nyugodtan akarunk élni és másokat is élni hagyunk. Nyugodtan aludtunk, mint az olyan emberek, akiknek lelkiismerete tiszta, nyugodt és csendes. Pedig a szaloniki kérdés, a balkán kérdés, a szerb terjeszkedési vágy ott lappangott törrel, gyilkokkal, ezer gyilkos eszközzel a magyar éjszakában és a Száván keresztül belopózkodott a békés, csendes magyar tűzhelyekig.

A magyar társadalom közvéleménye az 1871. évben igazságtalannak nyilvánította a németeknek azt a cselekedetét, hogy a győztes jogán elvették a francia tradíciókkal telített Elzász-Lotharingiát, mégis, 48 év múlva Trianonnal felelt nekünk érte a háláról megfélemedezett Franciaország.

Íme, így ezekben a képekben és történelemmé vált tényekben láttuk meg a világháború rettenetes tüzeinek átvilágításánál azokat a gazdasági okokat, amikért a világ urainak diplomáciai versenye folyt, hogy a diplomaták cselszövéseit nyomon kövesse a kard, majd a győztes békeparancs.

Tehát a gazdasági érdekellentétekben jelölhetők meg azok az alapok, amikből a háborúk elsősorban keletkezni szoktak.

A gazdasági okok megoldása kétféleképpen történhetik: vagy békés eszközökkel: nemzetközi szerződésekkel; vagy hatalmi eszközökkel: fegyverrel, mint a dolgok utolsó rációjával.

A népek és államok egymásközti érintkezését a diplomaták közvetítik. A diplomaták készítik elő és folytatják le azokat a nemzetközi tárgyalásokat, amik-

nek folyamán két állam a közte fennálló viszonyokat szabályozza: a gazdasági érdekeket megoldja, az érdekösszeütközéseket elsimítja s rendezi és a nemzetközi forgalmat jogilag szabályozza.

De viszont a diplomaták arra is gondosan ügyelnek, hogy államaik gazdasági érdekeit ne csak írott szerződésekkel biztosítsák, hanem annak katonai nyomtatékot is szerezzenek. Ez okból a jogi eszközökkel egyidőben, azzal párhuzamosan készítik elő a katonai egyezményeket, a véd- és dacszövetségeket is. Ez rendszerint úgy folyik le, hogy ezekről a nemzet egyeteme már csak mint befejezett tényekről értesül és nem áll módjában ezen kérdésekre irányítólag hatni.

Ha ezen a ponton megvizsgáljuk Európa történelmét a világháborút megelőző évtizedekben, a következő tanulságokat vonhatjuk le:

A XIX. század elején Európa diplomatái a Szentírásra való hivatkozás mellett megalkották a »szent-szövetséget«. Ennek kimondott és a diplomácia által világgá proklamált rendeltetése az volt, hogy *Európa békéje felett öröködjék*.

E szövetség mögött azonban nem népek álltak, nem milliós embercsoportok találták meg abban eszményi céljaikat, hanem a Napoleon ellen szövetkezett 3 európai császár: az osztrák, az orosz és a német uralkodó alakították meg e szervezetben hatalmi érdekviseletüket.

A Szent-szövetség azonnal szétesett, mihelyt az azt megalkotott uralkodók egyéni érdekei egymástól elváltak. Ezután a XIX. század második felétől kezdődőleg a diplomaták egy új nemzetközi alakulat eszméjét kezdték propagálni: ez volt a hatalmi *egyensúly* eszméje.

Az öröm szikrája villant meg az apród szemében s néhány lépést tett a leány felé, de a bíró tiltó tekintete megállította:

— Korán örülsz a szerencsédnek öcsém. Az apród kiskorú s a hadi szerdéből az a rész, ami az apródnak jár, a gazdáját illeti. Neked a gazdád egyúttal az apád is, azért kegyelmednek ítélem a leányt, Bakó Lukács uram. Okosan tenné azonban, ha nem tartaná meg ezt a sátánfajzatot a házában. Adja át Vázsonyi János uramnak, hadd váltsa ki rajta az öccsét.

Bakó Lukács uram szívesen megfogadta a nádor tanácsát. Van neki rabnöje elég, többre nincs szüksége. Adta a leányt Vázsonyi Jánosnak. Ez biztatóan szólott hozzá:

— Eszeden légy, Fatime, ha jól viseled magadat, nem tétetem reád újra a béklyókat s a nagybátyádhoz is visszakerülhetsz. Már most is üzenhetsz neki, egy póstám majd elviszi a leveledet, hogy Vázsonyi Kristófért cseréljen ki téged, de felpénzül még ezer forint sarcot is követelek tőle.

A kótyavetye többi része már nem érdekelte annyira a vitézeket. Utána megkezdődött az áldomás.

★

A várudvaron a nagy üstökben megfőtt a tokány, meg a birka s a győztes sereg nekilátott a lakomázásnak. Bakó Lukács két vitézt hagyott a teremben és szigorúan meghagyta nekik, hogy jól vigyázzanak a rabokra, azután maga is az udvarra ment.

Az örökös vitézek irigykedve nézték az udvaron folyó lakomát, amelyen nekik nem volt szabad részt venniük. Kisvártatva bejött az apród:

— Majd megörzöm én a rabokat, ti csak menjetek a lakomázáshoz.

— Lakoma után a sipók danájára tánkra perdültek a vitézek s a lovagterembe is felhangzott vig danájuk.

— Most senki'sem ügyel reánk, — mondta a török

leány és szerelmesen húzódott a fiúhoz. — Mi lesz velünk, édes kis pajtásom? Elválunk? Ha én visszakerülök a nagybátyámhoz, a hárem örökre elzár előled.

Az apród szerelmesen karolt a leányba:

— Puha a kezed, simogató a nézésed: mindennél szebb az arcod üde rózsája. — Hozzáhajolt és meg akarta csókolni.

— Nem szabad, — mondotta a leány — török nőt férfi ajka nem érinthet házasság nélkül. Térj át a hitemre, a feleséged leszek s élvezheted ölelésem, csókom melegét.

— Térj át te a keresztény hitre, feleségül veszek.

— Allah megtiltotta nekem a szent hit elhagyását, ha megteszem, a lelkem örök tűzön hamvad el. De tudod mit? Döntsön közöttünk a sakk! Folytassuk a játékot, amit az úton félbehagytunk. Aki elveszti a játszmát, az lesz a vesztes, annak a győztes hitére kell térnie.

A leány nagy szeme észbontóan simogatta a fiú szivét.

A sakkfigurák egy-kettőre előkerültek a Fatime tarsolyából s kezdetét vette a játék. Izgatottan folyt és soká tartott.

— Sakk a királynak! — kiáltotta az apród. (Milyen szeme van ennek a leálynak.)

— Matt! — felelte a leány s szeme az apródon csüggött. Mohón ütötte ki a parasztot:

— A király az én foglyom s vele együtt te is a rabom vagy. Tűzben ragyogtak a szemei:

— Köszönöm, Allah!

Az apród bódultan állott fel a sakk mellől. Fatime gyorsan hozzálépett:

— Ne téovázz, gyermek, szökjél velem! Győztem, most már az enyém vagy. Jöjj velem a nagybátyámhoz, előkelő gazdag úr, engem leányává fogad, téged fiává tesz s ha a török hitre térsz, hozzád ad feleségül. Ne késs!

Gyorsan maga után vonszolta az apródot a kezénél fogva.

Az apróban élet-halálharcot vívott egymással a hit

Ennek létjogosultságát a szavak álarca mögé rejtőzött diplomácia a következő módon indokolta meg:

Európa békéjét csak nemzetközi hatalmi szervezetekkel lehet biztosítani. Erre a célra a legalkalmasabb eszköz és mód az lesz, hogy ha Európa nagyhatalmai két olyan szövetségi csoportot alkotnak, amik egyenlő erők lesznek ahhoz, hogy a mérleg egyensúlyozott helyzetére mindig ügyeljenek és azt e helyzetéből kibillenni ne engedjék. Ugy állították ugyanis be ezt a mesterséges egyensúlyi helyzetet, — amit ékes francia nyelven »balance des pouvoirs«-nak neveztek — hogy amíg ez fenn fog állni, addig Európa biztosítva lesz a világháború veszélyével szemben. Mert ők, a mérleg két ellentétes oldalán elhelyezkedett nagyhatalmak arra az esetre, hogy ha kis államok közt támadna nemzetközi konfliktus és háború, azokkal szemben egyesült erővel fognak fellépni és azokat a béke megkötésére egyrészt kényszeríteni, de másfelől ellenőrizhetik, hogy a békekötésnél a nemzetközi igazságosság és méltányosság elvei érvényesülhessenek.

Hogy ez a szervezet nem volt alkalmas sem Európa békéjének biztosítására, sem a kis államok jogainak és nemzetközi helyzetének megvédésére, e tekintetben kőstolót nyújtottak a XX. század legelején lejátszódott ú. n. *balkán háború* tanulságai.

Ez a hatalmi szervezet főként két okból nem volt alkalmas a nemzetközi béke fenntartására: Elsősorban azért, mert a kis népek életérdekeivel csak akkor törődött, hogy ha azok a nagyhatalmi érdekkört is érintették. Másodszor nagy veszélyt rejtett magában az a tény, hogy Anglia e szervezettel szemben kimondta a »desinteressement« a »közöny« elvét.

s a szerelme. Egyik pillanatban mintha bánni kezdte volna a könnyelmű játszmát, a másikban a karjai közt látta Fatimét, aki mellett minden eltörpült és minden semmivé lett a világon. De egy harmadik pillanatban megint felülkerekedett a hite:

— Nem megyek, — mondotta határozottan. — Szeretlek, de török nem leszek. Ami neked nem szabad, nekem sem.

Ingerülten ugrott neki a leány:

— Adott szavadat megszegted, becsúsztam vagy. Magtagadtam önmagam, felkínálkoztam neked s most eldobsz magadtól a magad hitetlenségéért.

Ruhájából picinyke tört rántott elő s az apród mellébe dőfte.

E pillanatban besurrant az ajtónál hallgatódzó hodzsa sima, zajtalan macskaugrásokkal.

— Megölted? Allahnak tetsző dolgot cselekedtél, Fatime, méltó leánya vagy apádnak. Jöjj gyorsan, a menekülés útját előkészítettem.

A leány nem mozdult:

— Megtettem, amit kívántál, hodzsa. Meg akartam bosszúlni az apám halálát s a kezeikre akartam adni a győztes fiát. Nem sikerült, Allah akarta így. De veled nem megyek. Mert tudd meg, hogy azt, akit feláldoztam nektek, szerettem. Életem első, tiszta szerelme volt ő, ennél nagyobb áldozatot nem hozhattam nektek. De most én is utána megyek.

Mire a hodzsa odaugrott, már a szívében volt a tör, hófehér ruhájára piros vér buggyant s odafeküdt a fiú mellé szépen, csendesen, szerelmesen...

A hodzsa szótlanul nézte egy pillanatig s aztán maga elé mormogott:

— Kevés lenne a világ minden bölcsessége annak, aki mindent meg akarna érteni, ami egy leány lelkében lakozik. Aztán keresztbe fonta a karjait:

— Allah nyissa meg számotokra a tubafák ligetét!...

Ez lörtént Csobáncz várában, ezelőtt négyszáz esztendővel.

Vagyis másszóval Anglia ezen szervezettel szemben fenntartotta a maga részére a »szabad kéz« politikáját. Ő nem kötötte le magát sem az egyik, sem a másik hatalmi csoport mellé, sőt még csak arra sem vállalt kötelezettséget, hogy hozzájárul ahhoz, mikép e nemzetközi szervezet révén Európában a béke biztosíttassék.

Anglia ezen álláspontját azzal indokolta meg, hogy ő bár európai, de nem kontinentális állam. Őt az európai szárazföld dolgai nem érdeklik. Csináljon az európai kontinens, amit akar, ő csak erkölcsileg helyesli a hatalmi egyensúly elvének érvényesülését.

A valóságban, a gyakorlati életben azonban ez a nemzetközi érdektelenség elve igen jól jövedelmezett Angliának, mert ezt a közönyt, ezt a belenemavatkozást mindig igen jól tudta anyagilag érvényesíteni és hatalmi érdekeinek kiépítésénél kihasználni. Mintha az »inter duos litigantes tertius gaudet« (a két harcoló közt a harmadik örül) elvének érvényesülését látnók e nemzetközi érdektelenség mögött.

Egyszer azután Anglia mégis csak kilépett az »érdektelenség« köréből. Amikor látta, hogy a német gyáripari termékek kezdik tőle elhódítani azokat a piacokat, ahol ő eddig egyedúrásági helyzetet élvezet. Amikor látta, hogy a bagdadi vasút Irak és India felé halad, akkor Anglia is beleszólt az európai koncertbe. Fegyverszövetséget kötött az orosz-francia és belga ententtal s így az európai hatalmi mérleg is kilendült egyensúlyozott helyzetéből.

Ily módon a gazdasági érdekek hálózatán keresztül az entente titkos diplomáciája Anglia állásfoglalásával befejezte a világháború előkészítését. Az entente gazdasági érdekszövetsége egybekapcsolódott a katonai véd- és dacszövetséggel s most már a diplomáciájuk előtt csak az a feladat lebegett, hogy olyan színezetet adjanak a jövő eseményeinek, ami egyrészt elleplezi az ő háborús céljait, másrészt a világháború kezdeményezésére a központi hatalmak hármasszövetségét kényszerítsék.

A többi: Princip gyilkos golyója, a szerb demars, a mozgósítások, stb. már csak arra voltak jók, hogy Európa népei arra a világháborúra ébredjenek, amit tudtukon kívül a diplomácia előkészített.

Ennek a történelmi tanulságnak hatása alatt hirdette világgá az Észak Amerikai Egyesült Államok elnöke, *Wilson*, 1918 januárjában, hogy a jövőben a világ népei közt az igazságosságnak és erkölcsnek kell érvényesülniök. Hirdette, hogy a világháborút követő békeszerződésekben is ezeknek az elveknek kell gyakorlatilag megvalósulniök.

Hirdette, hogy minden nép szabadon, érdekeinek, érzelmeinek és történelmi tradícióinak megfelelő módon fog dönteni jövője felett. Meg kell szünnie a világháborút megelőzőt és egymással szembenállott államszövetségeknek. Ezek helyébe kell tenni a Népszövetséget, amely »a szabad és egyenjogú államok ideális szövetsége lesz«. Meg kell szüntetni a titkos diplomáciát, mely titkos fegyverszövetségek kötésével és diplomáciai mesterkedésekkel háborús bonyodalmakat támasztott. A jövőben minden olyan megállapodás, mely két vagy több állam viszonyát bármiképen szabályozza, a Népszövetség elé terjesztendő, nehogy titkos katonai konvenciók révén a háború veszélye beállhasson.

A vitákat a jövőben ne a fegyver, hanem pártatlan és független nemzetközi bíróság döntse el, melynek igénybevétele kötelező legyen és e felett a világ összes államaiból alkotott Népszövetség fog örködni.

A jövőben kis- és nagyállam, győző és legyőzött között nem szabad különbséget tenni.

Miután ezek az elvek olyanok voltak, amik a volt Osztrák-Magyar monarchia nemzetközi érdekeivel és felfogásával megegyeztek, ezen elvek alapjára helyezkedve békét kértünk az entetetől.

E ponton azt is leszögezhetjük, hogy ha ezeket az elveket nemcsak a mi megcsalásunkra és elámitásunkra hirdették volna, úgy ma boldogabb volna a világ és ott élnénk egy békés nemzetközi élet becsületes munkamezején, a világbéke felé haladva.

De így? Földrebukott fejjel rohanunk, löködünk összeláncolt csonkaságunkkal az új világháború felé.

Ma már átérezzük annak a helyzetnek minden súlyát, hogy itt a Duna medencéjében ránk nemcsak magyar történelmi, hanem ezen túlhaladó nemzetközi szerep vár és hogy Kelet és Nyugat kapujában a magyar jövőt a nemzetközi történelem ismeretével kell keresnünk, mert a nemzetközi érdekhálózatból kilépnünk lehetetlenség.

Mindezek figyelembevételével keressük meg a feleletet ahhoz a kérdéshez: az emberiség jövőjének számolnia lehet-e és kell-e egy háború lehetőségével?

E kérdést úgy is feltehetnők: vajjon a fentebb felsorakoztatott okok, amik az 1914. évben kitört világháborút előidézték, fennállanak-e ma is, avagy sem?

E kérdésre az előttünk lejátszódott nemzetközi történelmi események a következőkben adják meg a feleletet:

Sem a világháború, sem az azt követő páris-környéki békediktátumok nem küszöbölték ki a nemzetközi életből a háborús gyúanyagot, csak legfeljebb felaprózták és széjjelszórták. Hogy ez így van, nézzünk szét az öt világrézsz kiterített atlaszán.

Ott vannak a Németországtól elvett és a győztes Franciaország meg Anglia közt szétszórt afrikai gyarmatok. A napilapokból, sőt a francia parlamentben elhangzott beszédekből is olvashatjuk, hogy a nemzetközi kultúra nevében hogyan zsarnokoskodik a tüzzel-vassal gyarmatosító Franciaország Afrikának uralma alá jutott népein.

Ha tovább nézzük a térképet, szemünkbe tűnik Marokkó, az északafrikai francia és spanyol gyarmat, ahol az öslakó arabok lelkében engesztelhetetlen gyűlölet lángja ég a francia és spanyol uralom ellen, mely lángból ismételt felcsap a harcok tüze. Hiszen ki ne emlékeznék a Marokkóban éveken át folytatott guerilla harcokra és az arabok védelmi háborújának legendás hiru vezérére: Abd el Krimre.

Ott van Egyiptom, ahol Anglia csak nagyarányú autonómia és az öslakosság jogainak elismerése révén tudta a maga részére a fennhatóságot biztosítani.

Ha Afrikából átmegyünk Ázsiára, feltűnik szemünk előtt Szíriának lilára festett képe. E lila szín mögött — mely a francia gyarmat-protekturátust jelzi — sok fanatikus arab vér festette már pirosra az anyaföldet és ez a vér nemcsak a mártírok emlékét idézi fel, hanem az öslakosság lelkét állandóan tüzezi a vérbosszúra.

Továbbmenve ott találunk egy eddig előttünk alig ismert államot: Irakot, amiről diákéveink emlékeiből csak annyi maradt meg, hogy: »fátlan, füves, nagy-kiterjedésű sós sivatag; a kietlen táj egyhangúságát csak a sakálok és hiénák orditozása zavarja meg«.

Ezekután érthetetlennek tűnhetett fel előttünk, hogy miért folyt e földért hónapokon keresztül diplomáciai tárgyalás, míg végre megtudtuk, hogy ott hatalmas naftaforrások rejlenek a föld mélyén. Ezért volt szük-

ség ezekre a nemzetközi jogi rabulisztikával lefolytatott diplomáciai értekezletekre, amik eredményeként Anglia e területen nemzetközi protektorátust szerzett.

De kérdés, nem fog-e e petroleum-kutak körül egyszer olyan gazdasági verseny kifejlődni, amelyik nyomán újra fellángolhat egy új háború lángja?

Napilapjaink most foglalkoznak az afgán forradalom eseményeivel. Olvashatjuk, hogy a belzavarok mögött egyfelől a szovjet diplomáciai mesterkedése, másfelől az angol diplomácia preventív intézkedései ismerhetők fel, mert hisz Afganisztán mögött India, az angol világbirodalom legféltettebb kincse terül el.

Az elmúlt évben lezajlott kínai események mögött is hatalmas világháborús gyúanyag rejlett és e belzavarok hátterében hatalmas diplomáciai mesterkedések gigászi játéka folyt le.

A világ e pontjára is azzal a gyanakvó kérdéssel fordulhatunk: nem innen fog-e egy napon világgá indulni a kivénhedt és egymást gyűlölő Európa népei ellen egy modern Gzsingisz khán, hogy a fehér fajt a sárga faj uralma alá hajtsa.

Vagy elég egy tekintetet vetnünk az orosz szovjetre, hogy felrajzolódjék Európa egére egy világkatakizma rettenetes képe, mely lángba boríthatja az egész nyugateurópai civilizációt.

Ha Ázsiából Európába átjövünk, ott látjuk az évszázadok óta nemzeti önállóságra törekvő Ukrajnát, melynek lelkében kiirthatatlanul él az önrendelkezés becsületes vágya. Ott találjuk Besszarábiát, ami a világháború végén Románia ölébe hullott ugyan, de ennek egyszer még nagy ára lehet.

Ott van a danzigi korridor kérdése Lengyel- és Németország között, amire nézve lehetetlen egy keleti Locarnót, egy békés birtoklási megegyezést elképzelnünk.

Hát a sziléziai szénmedencék milyen hatalmas kalóriájú háborús gyúanyagot rejtenek magukban Közép-Európa beteg testén.

Ott van az Adria- és Földközi-tengerek uralmának kérdése. Nizza és környéke lakóinak önrendelkezési óhaja. Az olasz lakosságú Korzika hovátartozandósága. Az albán kérdés. Szerbia örök, telhetetlen vágya a szaloniki kikötőre és az égei tenger után. Ott ég a Balkán tüzeiben az örök parázs: a macedón kérdés.

A Monarchiánkból alakult utódállamokon belül elég rámutatnunk a tót és rutén nép elégedetlenkedésére, a horvát és szerb nemzet közti mélységes gyűlöletre, Erdély siralmas helyzetére!

A világháború előtt egy Elzász-Lotharingia volt. A franciák évtizedeken át erre esküdtek vérbosszút, erre az igazságtalanságra építették fel egész Németország elleni külpolitikájukat.

Es ime a trianoni békeszerződés Magyarországból, a francia tudósok által is elismerten legtökéletesebb földrajzi egységből 4 új, modern Elzászt csinált. Négy millió magyar idegen, ellenséges érzületű, alacsony kulturájú, tág lelkiismeretű állam uralma alatt szenved. Országunk szétdarabolva, kirabolva, létfeltételeitől megfosztva, lefegyverezve és ellenségektől négy oldalról körülvéve.

Kell-e ennél égbekiáltóbb igazságtalanság? Lehet-e ennél eruptivebb természetű háborús gyúanyag, a beteg Európa testén?

Mindezen történelmi tények és földrajzi adottsá-

A kicsinyek büszkesége abban áll, hogy mindig magukról beszélnek, a nagyoké, hogy soha. Voltaire.

Szombathely városa szeptember 1-én avatta fel újonnan épült közkórházát. Az avatáson Kormányzó Úr Öfőméltósága is megjelent, kinek fogadásánál a pályaudvaron a katonai és polgári előkelőségek sorában ott volt Szopkó Győző ezredes, szombathelyi csendőr kerületi parancsnok is.

gok arra mutatnak, hogy a világ nincs rendben és hogy rövidesen egy általános, nagyvonalú, becsületes revízió-nak kell jönnie, ami a világban felgyülemlett elégedetlenségeket kiküszöbölje, máskülönben egy napon újra arra ébredünk, hogy lángba borult felettünk a világ.

Ezek után nézzük meg, vajjon a háború másik oka: az államok katonai célokot szolgáló szövetezése egymás ellen, megvan-e ma is? Avagy ezek helyett létrejött-e a világ összes államainak szabad egyesülése: a népek szövetsége, mint a modern »Überstaat«: »a civitas maxima?«

Fentebb láttuk már, hogy a világháborút nagyban elősegítette azon tény, hogy Európa nagyhatalmai 2 egymással szembenálló katonai szövetségre léptek, mert mihelyt e szövetségek egyikéhez Anglia hozzáállott és a hatalmi túlsúlyt biztosította, ez utóbbi csoport azonnal megkereste és megtalálta a világot lánggra gyújtó kanócot.

Az északamerikai Egyesült Államok elnöke ezt a tényt átlátva állama nevében azt ígérte a kultúrvilágnak, hogy a népek általános szövetsége révén, a békeszerződésekkel egyidőben meg fogják alkotni azt a nemzetközi hatalmi szervezetet, mely a népek közti egységet biztosítani és a háborút kiküszöbölni alkalmas lesz.

»Ebben a népek közös családjában nem állhat fenn semmiféle kötelék, semmiféle szövetség, sem bár-

minő külön szerződés vagy egyezmény. A szövetségben belül nem állhat fönn különböző gazdasági kombináció«. Hirdette Wilson 14 pontjában.

Es íme mi lett mindezekből? Egy szörnyszülött. Egy torzalakulat: a mai genfi népszövetség, ami lényegében nem egyéb, mint a világháborúban felülmaradt enteténak és szövetségeseinek olyan nemzetközi jogi jellegű, de lényegében politikai célú szervezete, melynek összetevékenysége főleg a páris környéki békék által teremtett uralmi helyzet biztosításában merül ki.

Emellett minden más intézkedés csak porhintés, amely arra jó, hogy a népek tisztánlátását megzavarja.

Nézzük ezek után, hogy a Népszövetség a maga erkölcsi égisze alatt hogyan igyekszik a világbékét biztosítani?

Először is a világháborúban résztvett államokat 2 csoportra osztotta: a világháborút megnyert és elvesztettek csoportjába.

Utóbbiakat először is megfosztották hadi felszerelésüktől, azután leszerelték. Még azt sem engedték meg nekik, hogy védelmi szervezeteiket az általános honvédelmi kötelezettség alapján építhessék ki.

Ezzel szemben a világháborúban győztesen maradt és a páris környéki békéket diktált entente volt szövetségesei, valamint ezek kreációi korlátozás nélkül fegyverkezhetnek.

(Folytatjuk.)

Régi bűnesetek, régi nyomozók.

Irta: **BEÖTHY KÁLMÁN** százados.

Lapunk augusztus 10-iki számában e cím alatti érdekes leíráshoz, azzal szoros kapcsolatban legyen szabad rövid ismertetésben megvilágítani azt a kérdést: Hogyan és hol lettek azok a bűnözők, akiket a régi bűnesetekben úgy említünk: Betyárok, zsványok és a többi?

Mi volt az ok, amely ezeket a bűnözőket a társadalom üldözöttjeivé tette, mi volt az ok, hogy bűnözők lettek és lenniök kellett? Mi indított sokakat arra, hogy a büntetések szigora dacára bűnre adták magukat, sőt folytatták azt, ha súlyos börtönbüntetésből szabadultak is?

Fel kell vetnem e kérdéseket, mert a köztudatban a betyárvilág ismerete — mondhatom — igen hézagos és nem kismértékben — népünk arra való hajlamossága miatt — kiszínezett, romantikus, itt-ott a hős, hősiesség mázába van öltöztetve. Másrészt — sokan közülünk, régi és új nyomozók közül — azt hiszik, úgy tudják, hogy a betyárvilág Rózsa Sándor, Zöld Marci és a többiek idejében lett és gróf Ráday Gedeon volt e világnak a megszüntetője, megölője.

Pedig hát nem így van.

Annak megállapításával, hogy mikor kezdődött hazánkban a betyárvilág, nem annyira az a lényeges, hogy betyárról beszéljünk, hanem az, hogy a közbiztonság veszélyeztetői mikor és mily okok hatása alatt lettek. Mert betyárnak a fogalma alá tartoznak épp úgy a régi elnevezés szerint: a mordájégetők, paráznák, huzavonók, szegénylegények, gyujtók, ünneprontók, lopók, gyilkosok és kóborlók, mint a mai világban pl. az aszfaltbetyár, a zsvány, a martalóc, haramia stb.

Ezek azonos fogalmak s így vitán felül áll, hogy hazánkban ez a világ már a honfoglalás után Szent István alatt kezdődik. Ismeretes, hogy az ő főtörekvése s egyben legbölcsebb államférfiúi ténykedése a magyar nép keresztényté tétele volt. Intézkedései nem máról-holnapra hozták meg a kívánt eredményt, hiszen a nép évezredes pogány vallását, szokásait, erkölcsi felfogását kellett megszüntetni! Tudott tény, hogy 1060-ban, tehát 60 évvel a keresztény tanítás kezdete után is Béla király alatt a fehérvári gyűlésen Vatha fia, János vezérlete alatt az ösvallású magyarok azt követelték, hogy pogánymódról élhessenek és a papokat kiírthassák. Béla vetett véget az ösvallásúaknak, amikor azokat serege legyőzte és szétverte.

Szent István óta tehát üldözöttek lettek az ösvallásúak, akik makacsul és hithűen nem hagyták abba a fehér ló áldozását berkekben, erdőkben. Üldözöttek lettek s mint ilyenek természetesen a hatalom birtokosainak, az államnak — majd idővel a köznek — ellenségei. Hogy aztán ezeket hogy nevezték kóborlóknak, szegénylegényeknek vagy betyároknak-e, az mellékes. A közbiztonság ellenségei voltak, akiket az államhatalom üldözött. Hogy az állam közegét csendőrnek, Pristaldusoknak vagy bakternek nevezték-e, mellékes. Mindenesetre: Amazok a betyárok őseinek, ezek pedig a csendőr vagy rendőr őseinek tekinthetők.

De már ezen üldözöttek sem a legelsők voltak. Mert már ott találták maguk előtt, később maguk között a fejedelmek, a kalandozások korában a hadjáratok alatt szerzett rabszolgák — szökött százait és ezreit. Rabszolgák? — kérdezheti valaki. Igen! Mert a hadjáratokban ejtett hadifoglyok rabszolgákká tettek s amint egyéb zsákmány is közös volt, úgy ezek is szétosztattak a vitézek között, kik azoknak élet-halál urai lettek, tehát amazok: rabszolgák.

Az Árpád-ház uralkodása alatt — 1301-ig — igen gyakoriak voltak a belviszályok, azonkívül a tatárjárás után

igen sok idegen, jövevény igyekezett otthont találni a pusztasággá lett országban. Ezek a körülmények nem kevésbé növelték a közbiztonság ellenségeinek táborát. Fokozódott ez a Csák Máték és Amadék stb. idejében, amikor is ezek a legfelsőbb államhatalommal is szembeálltak s kézenfekvő, hogy zsoldosaik nem csupán az ellenségnek a tönkretételére iparkodtak, hanem saját zsebükre is dolgoztak. Ismeretes a felső megyékben a rablólovagok korszaka, amit csak Hollós Mátyás szüntetett meg. Ki állítja, hogy ezek nem betyárok voltak?...

A Dózsa-féle parasztlázadás megmaradottjai — talán bűntelenséget élveztek s visszatértek a portájukra? Nem! Elszéledtek s éltek, ahogy tudtak. Zsvány, útonálló tömeg lett belőlük, míg 1526-ban a mérhetetlen csapás el nem érte az országot. Hogy ekkor a törökuralom ezeket tett bujdosóvá, kóborlóvá és — mondjuk — betyárrá, azon nincs mit csodálkozni.

Azután egyfelől a török, másfelől az osztrák sanyargatta a még megmaradottakat, a nép sosem volt biztos sem a vetésben, sem az aratásban. Következménye ennek aztán, hogy nem volt kedve és módja ezeknek a családalapításra, hanem inkább a betyáréletre, ami nem ismert törvényt a közösséggel, a hatalommal szemben, nem ismert lekötöttséget, csak szabadságot és merészségéhez meg szerencséhez mért zsákmányt, megélhetést. Így ír már Sziládi: Török-magyar emlékek című művében.

A törökvilág az embereket földönfutókká tette. De azokká lettek Rákóczi rongyos kurucok is Károlyi fegyverletétele után. Mi volt az ok, hogy ezek igen nagyrészt veszélyeztették a közbiztonságot — azt hiszem —, főleg külön is megvilágítani.

A kurucvilág után egyes vidékeknek szinte átka lett egy-egy bujdosó csapat, egy-egy útonálló banda. Tudomásom van róla, hogy pl. Biharban volt egy hivatalos vadászat ilyen társaságra, akár a vadállatokra manapság.

Nem hagyhatom el itt azokat a katonaszökevényeket sem, kik a verbuválás korszakában a muszájkatonáskodás alól megszöktek és szerte az országban bujdosnak, éheztek és — raboltak.

Időbeli sorrendben a Péró-néplázadás szétvertjei szaporítják a banditákat, majd Erdély hegyei közt 1780-ban Hóra, Kloska és Krizsán bandájának páratlan kegyetlenségű martalócai. (Azok, akiknek ma az erdélyi »urak« szobrokat emelnek s akik az ő történelmük kimagasló, dicső alakjai.)

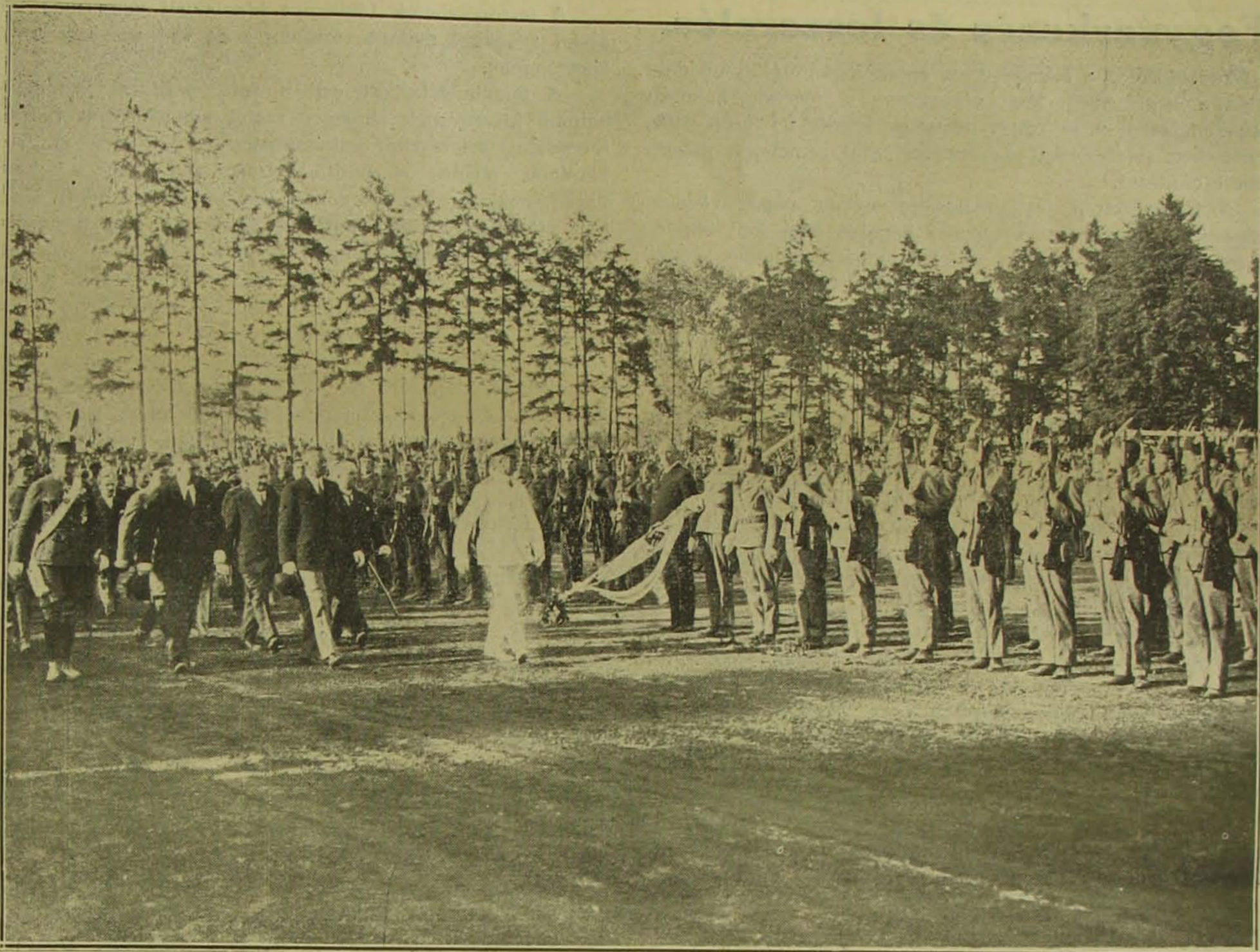
Talán ezeknek a rablásai, gyilkosságai és gyujtogatásai mások, mint a — betyároké? Parancsolnom kell a tollamnak, hogy ne más néven nevezzem ezeket, akik, midőn egy úriasszony az előlük való menekülés izgalmaiban ikreket szült, ezek egyikét a kutyákkal falatták fel... Akik e bandából meg tudtak menekülni, nem igen lettek többé hasznos tényezői az államnak, a közbiztonságnak.

Az ország területe minden korban kedvező volt a betyárvilág létezéséhez. Hegyvidék egyrészt, másrészt őserdők, ősnádasok, óriási lakatlan puszták.

Üldözö közegek? Üldözö eszközök?... E körülmények is csak éltető erőt adtak azon idők bűnöző világának.

A nép általában a betyárral érzett, — értem, ha a betyár egyedül álló, magános bűnös volt, avagy kisebb banda tagja. Mert nem kereste az üldöztetés okát mélyebben, csak azt tudta, hogy a hatalmasok üldözik, ennél fogva rokonszenvezett vele. A birtokosok, nagyobb urak pedig tanácsosabbnak látták nem szembefordulni velük — mert hiszen —, amannak vagy azoknak nem volt sok veszteni valójuk, míg a birtokosnak — volt elég. Ez is segítette létezésüket.

Talán a csárdák, kocsmák, a pásztorok, juhászok, halászok, csikósok nem voltak-e segítői a közbiztonság ellenségeinek? Talán a mi őseinknek voltak inkább támog-

A szombathelyi közkórház felavatása alkalmával *Kormányzó Úr Őfőméltósága* megszemlélte a leventecsapatokat.

gatóik? Minden betyár, zsvány avagy haramia érezte a fentebb írtak támogatását, azért igaz az e sorok elején nevezett cikk azon állítása, hogy bizony nem volt gyerekjáték az akkori bűneseteket felderíteni, tetteseit elfogni. Legalább oly nehéz volt, mint ma, amikor pedig minden eszközt szolgálatunkba állítunk a bűnüldözés terén, viszont a bűnözés mesterei is igénybe vesznek minden eszközt munkájuk sikere érdekében.

Teljes részletességgel nem akartam s nem is akarhattam szólni. Mindazonáltal nem mulaszthatom el még végül megemlíteni azt az okát a betyárvilágok keletkezésének, létezésének, amely ok nemcsak hazánkban, de mindenütt ok: a háborúkat. Mert ezek is szaporították a köz ellenségeit.

Mindenkori és elmaradhatatlan jelensége a háborúknak az erkölcsök elvadulása s ebből származik a fosztogatók, utonállók szaporodása. Már az a körülmény, hogy Mátyást kivéve, állandó és szigorú fegyelemben kezelt hadsereg nem volt, elég arra, hogy annak katonája úgyszólván »felelőtlenül«, saját szakállára dolgozzon. Harácsol, — mai nyelven: rabolt. Ha ellenálltak, — gyilkolt. Ki üldözte? Senki. Azt látta tehát, hogy könnyen él, olcsón szerez. Azt és ott rabolt, akit és ahol ő akart. Hol volt kisebb a veszély? A védteleneknél. Utonálló lett. A hasonszörűek egymásra lettek, bandába verődtek. Vezér kellett? Akadt... Erdő, nádas, pusztaság magába rejtette őket, csárdás és csárdásné, pásztor és a többi cinkosa lett. Könnyű zsákmány úzte, vitte, hajtotta őket. Nem volt Istenük és barátjuk is csak a maguk fajtájú gondolkodásbeli. Pedig tudták a rájuk váró keserves lakolást. Mindegy volt aztán már...

Történelmileg beigazolható ezen állítás. Más, a háborúkat nyomon követő körülmény is oka az üldözöttek tábora növekedésének. A győző természetes jogának tartotta a legyőzött teljes gúzsba kötését s a bűnhődést. Közel van még hozzánk az 1848—49-es szabadságharc utáni 10—15 esztendő s rettentő üldözöttségünk, amikor is, aki honvéd volt 48-ban, az a hatalom szemében — betyár volt. Üldözni kell tehát. Hová rejtőzzön az üldözött — magyar? Hogy és miből éljen meg?

Ellensége lett a köznek, mert a létért való küzdelemben nem lehetett ideje erkölcsi szempontokat fontolgatni. Még közelebb van a világháború utáni időkben híressé vált »zöld káder« Horvátországban és Dalmáciában. Tán ezek mások voltak, mint betyárok? Nem, legfeljebb az általunk általánosan betyároknak nevezettek — utódai. Nem baltával és fokossal ugyan, de géppuskával és kézigránáttal.

Senki se higgye, hogy vége van a betyárvilágnak! Nincs. Elég, ha az ujságokat olvassuk, elég, ha az autós gazemberekre gondolunk. A különbség csak az, hogy a köztudat nem ruházza fel őket annyi szép és nemes tulajdonsággal s nem kél róluk dal, nóta, mint Patkó Bandiról, meg Rózsa Sándorról...

Csak rá akartam mutatni, hogy nem Rózsa Sándorral és Sobri Jóskaival kezdődött a betyárvilág s hogy nem Vitális Imrével végződött Berettyószentmártonban.

»Magyarországnak helye van a nap alatt«.

(Lord Rothermere, Daily Mail, 1928 VI. 21.)

Fegyverkezés és leszerelés.

Tudvalevőleg a Népszövetség egyik legfontosabb feladata volna a népek megértését elősegíteni, a jövő háborúit megakadályozni s az egyes nemzetek között felmerült vitás kérdéseket, surlódásokat az »ultima ratio rerum«, a háború nélküli elintézni.

A Népszövetség írott malasztja szerint csakis védelmi háborúról lehetne szó, a támadó háborút meg kell akadályozni. Mintha egyáltalán védelmi háború támadás nélkül lehetne volna? Tudvalevőleg a Népszövetség a leszerelést is propagálja. Hiszen ez egyik csalétke volt, hogy a központi hatalmak a reájuk kényszerített úgynevezett békét egyáltalán elfogadták. A Népszövetség feladata volna a leszerelés előkészítése és végrehajtása. És mit látunk mi ezzel szemben? Mióta a világháborút befejezték, soha még oly nagymérvű fegyverkezés nem folyt, mint mostanában. Természetesen a békét csak a volt központi hatalmak veszélyeztetik, mert ezeknek félelemkeltő hadseregei, a 100.000 német, 35.000 magyar, 30.000 osztrák és bolgár zsoldos mindennemű modern hadfelszerelés nélkül készíti a győzteseket arra, hogy fegyverkezzenek, mert a »béke veszélyeztetve lehet«.

Ha végignézzük Európa térképét, tekintetbe vesszük a megváltozott politikai erőviszonyokat, azonnal szembeötlik a kontinens erőviszonyainak eltolódása egyes államok javára s a volt központi hatalmak teljes elsorvadása. A mai Európa katonai hatalmainak sorrendje a következő: Oroszország, Franciaország, Lengyelország, Olaszország, Románia, Jugoszlávia és a Cseh-szlovák köztársaság.

Anglia a maga elszigeteltségében (»Splendid Isolation«) egész más hatalmi céljaival és Törökország, amely ma már tulajdonképpen nem európai, hanem kisázsiai állam s amely a sévresi szerződésre fittyet hányva, úgy építette ki hadseregét, ahogy azt jónak tartotta, illetve ahogy azt pénzügyi viszonyai megengedték, nem számíthatók a tulajdonképeni kontinentális hatalmak közé.

Nemrég kiválóan szerkesztett mű jelent meg,*) amely a modern európai államok hadseregeiről beszámol, de az egyes nemzetek hatalmi viszonyainak is helyes és megbízható képét adja. A ma Európájának leghatalmasabb hadserege — legalább is ami a létszámot illeti — *Szovjet-országnak* »vörös munkás és paraszthadserege«. Véderejében úgy az állandó hadsereg, mint a milícia elveit alkalmazták. A miliciái csapatokat »territoriálisnak«, illetve helyieknek keresztelték, ezek csak abban különböznek a sorkadótól, melyben a katonák két évig szolgálnak, hogy az ujoncsorványokat rövid kiképzés után ismét elbocsátják. A területiális hadsereg állandó létszáma a sorkatonaságnak 10%-át képezi. Hivatalos tudósítások szerint a vörös hadsereg békelétszáma 563.000 fő. Ezekből 29 lövészhadosztályt és 41 területiális hadosztályt keretét alkották. Ha azonban hozzászámítjuk a területiális hadosztályok folyton változó ujoncsorványait, úgy évente nem 563.000, hanem 1 millió 200.000 ember van fegyverben, illetve ennyit képeznek ki.

A szovjethadsereg sem az, mi régen volt vagy amilyenek a magyar vöröshadsereg mutakozott.

Ez már nem az a gyülelész és fegyelmetlen nép, amely 1917, 1918, 1919-ben garázdálkodott, hanem egy kegyetlen fegyelem korlátai által összepréselt eszköz, amely a jelenlegi vörös kormányhoz megbízhatóan rendelkezésére áll. Az ellenforradalmi polgári eszméknek nem sikerült ezen hadsereget megingatniok, amihez persze hozzájárul a terror és a terrorcsapatok szigora.

A terrorcsapatok többnyire kínaiakból vagy más félvad ázsiai népekből alakult vérszomjas és vad eszközei a vörös kormányhoz.

A kommunista értelemben vett politikai iskolázás a katonai kiképzésnek lényeges részét képezi. Mint tudjuk, a forradalom kitörésekor katonatanácsokat képeztek, majd ezek hatalmát átvette a politikai megbízott, aki a katonai parancsnokkal a parancsnoklás jogában osztozkodott. Ez most már nincs így. Csak a parancsnoknak van joga a parancsokat adni. A politikai megbízott csak a politikai iskolázást, a kommunista kiképzést vezeti, azonkívül ellenőrzi a csapatok népjóléti intézményét. Ott, ahol a csapatvezető az úgynevezett politikai akadémiát elvégezte, vagyis a szovjet szerint megbízhatóan vörös érzelmű, a parancsnok egyúttal a politikai megbízott is. A legutóbbi időben sikerült is a kommunista ideológia mellett a hadseregben egy bizonyos orosz nemzeti szellemet is felkelteni, úgy hogy ma a pártatlan szemlélőnek az orosz hadsereg szellemét, fegyelmét jónak kell mondania.

A katonai kiképzést megelőzi egy ifjúsági kiképzés, amely a 15. életévig az iskolában elsősorban sportra készíti elő az ifjúságot, de már a lövőtámaszokkal, menetekkel s az katonai kiképzéssel is foglalkozik.

A 16—19. évig az ifjúság kiképzését sportegyesületekben vagy állami és városi intézményekben folytatják. Itt már a kommunista oktatáson kívül géppuskás, kézigranát, gázharc kiképzésben is részesülnek, szerepet játszik a tábori szolgálat és a harcserű lövés is.

A 19—21. évig az ifjúságot táborokban végzett gyakorlatokkal előkészítik katonai szolgálatukra, a magasabb iskolákat végző ifjakat pedig már most kinevezik parancsnokokká a tartalékban.

Amint látjuk, az orosz kommunista hadseregnek éppúgy megvan a maga tisztikara, mint más hadseregeknek, megvan az altiszti kara is természetesen, csak hogy ezeket nem tiszteknek és altiszteknek hívják, hanem parancsnokoknak, ami lényegében természetesen ugyanaz.

A hadsereg ellátása jó, úgy az élelmezést, valamint a ruházatot illetően. A legénységnek nyári és téli öltönye van, a tábori szolgálatra még acélsisakot is be fognak vezetni, melynek mintájára nézve azonban a végső döntést még nem hozták meg.

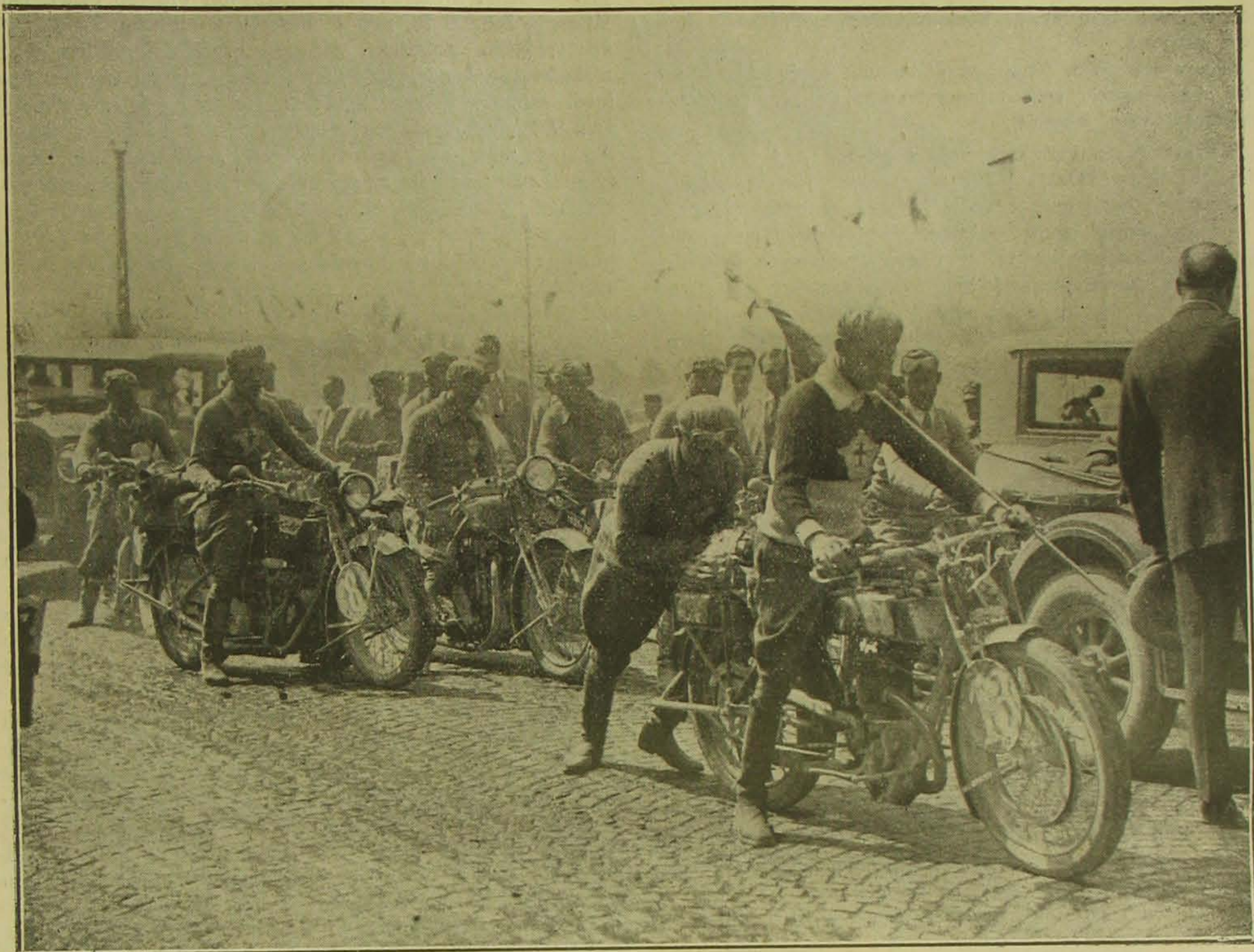
Az orosz hadsereg ma 21 hadtestet, 4 lovashadtestet, 29 lövész, 10 lovashadosztályt alakít és egy önálló lövészdandárt, azonkívül az említett 41 területiális hadosztályt. Összesen 267 zászlóaljjal, 9 önálló géppuskászászlóaljjal, 174 gyalogsági üteggel (ezreddel), 79 lovasezreddel, 360 lovasszázaddal, 79 lovas géppuskászázaddal és 5 könnyű páncél gépkocsiosztaggal. A tüzérség tagozódása a következő: 387 lövontatta üteg, 168 nehéz lövontatta üteg, 31 megfigyelő (mérő) osztag és 82 léghárító üteg motorizálva.

A tüzérség kötelékében 3 nehéz, illetve legnehezebb tüzérezredet automobilizálva találunk. Műszaki csapatok: 42 önálló műszaki század és 8 utász zászlóalj. Továbbá 27 tankszázad. Igen erős az oroszok légi flottilája. A megfigyelésre 12 légi dandár szolgál, a vadászatra 9 csoport s a bombavetésre 3 csoport és 3 önálló osztag. Összesen több, mint 1000 repülőgéppel, 200 tankkal és 300 nehéz ágyúval a (vartüzérség nélkül) rendelkezik az orosz hadsereg.

A tervszerű szervezést még nem fejezték be, még sok a hiány különösen a műszaki felszerelésben, hiányzanak az iskolázott jó vezetők is, azonban meg kell hagyni, hogy a csapatok szelleme, fegyelme és külső megjelenése lényegesen jobb, mint még néhány év előtt volt.

A ma Európájának legerősebb hadserege a francia.

*) *Rüstung und Abrüstung*. Umschau über das Heer und Kriegswesen aller Länder. Zugleich XLIV. Jahrgang von v. Loebell's Jahresberichten über das Heer - und Kriegswesen. Unter Mitwirkung zahlreicher Mitarbeiter herausgegeben von von Oertzen, Oberst a. D. Freis M. 16. Gänzeleinen M. 18. E. S. Mittler & Sohn Verlagsbuchhandlung Berlin SW. 68.

A Moto Club Padova olasz motorkerékpárosai nagy motoros túra végcéljaként meglátogatták fővárosunkat, megkoszorúzták a névtelen hős emlékművét s azután visszatértek hazájukba. Ebben a motoros turában nagyobb mozgató erő volt a két nemzet kapcsolata, mint a sport.

A létszámot illetőleg mindjárt az orosz után következik, 671.000 emberével.

Franciaország mindenáron meg akarja tartani a domináló katonai állását a kontinensen s ezért haderejét már-már pénzügyi erején túl is fejleszti.

A legénység csak egy évet szolgál már, ezt az egy évet azonban teljesen a kiképzésre szentelik. E célból a fehér altiszteknek és kiképzőknek számát 70.000-ról 106.000-re emelték. A tulajdonképeni közigazgatási szolgálatot 30.000 polgári alkalmazott látja el, hogy a csapatokat a belső szolgálat alól tehermentesítsék. A mozgósítási munkálatok elvégzésére 15.000 hivatalnokot állítottak be, csakis eme fontos munkálatokkal foglalkoznak. A csendőrség számát 27.000-ról 42.000-re emelték, úgy, hogy a hadsereget belbiztonsági, karhatalmi célokra csak a legritkább esetekben alkalmazzák.

A színes lakosságnak a tényleges szolgálati ideje Afrikában 2—3 évig, Indokínában 3—5 évig tart. Meg kell jegyezni, hogy a hadseregnek egy jó részét színes katonákkal egészítik ki.

A legutóbbi véderőtörvény szerint 304.000 fehér katona szolgál, 90.000 fehér kiképző, 32.000 fehér csendőr, 17.000 idegen légionárus, 110.000 fekete északafrikai és 87.000 különböző színes gyarmati katona (sárgák, barnák, feketék).

A hadsereg egyharmad része tehát már színesekből alakult.

Ez év végéig a francia hadsereg 24 fehér hadosztály-

ból fog állni (az anyaországban és a megszállt Rajna vidéken), egy fehér hadosztály a gyarmatokban, 5 színes hadosztály expedíciók céljára (»Forces Mobiles«), 5 fehér lovas- és 3 fehér repülőhadosztály.

A francia hadsereg legfogékonyabb a modernizálásra, ami némelykor már radikálisnak mondható; ma Európának legjobban felszerelt haderejét képviseli. A francia hadvezetőség erősen hajlik arra, hogy a lovasságot motorizálások által hegyettesítse. A gép, technika, az északamerikai államokon (U. S. A.) kívül a francia hadseregben játsza a legnagyobb szerepet.

Franciaország a maga 1200 nehéz lövegével (váltüzérség nélkül), 2500 tankjával és 1800 replógépével (szárazföldi és tengeri gépek, iskolagépek és tartalék nélkül) ma a világon első helyen áll.

A hadsereg új kakiszínű egyenruhája mozgósítás esetére már be van szerezve, jelenleg azonban csak a gyarmati csapatok hordják, míg az európai Franciaország csapatait még a régi csukaszürke vagy amint ők mondják, rezedaszínű ruhában találjuk.

A tiszteket és továbbszolgáló altiszteket eddig meglehetősen rosszul fizették, ezért az ifjúság nem igen ment katonai pályára. A legutóbbi időben fizetésjavításokat eszközöltek, így remélik, hogy az előírt létszámot meg fogják kapni. A csapat jó, bár a megerőltetett kiképzés által nagyon igénybe van véve.

Itt-ott a kommunista propaganda már felütötte fejét, azonban még nem képez komoly veszélyt a francia hadsereg számára.

Tiszteknek és a tényleges állományú legénységnek sem aktiv, sem passzív választójoguk nincs. Politikai egyleteknek tagjai nem lehetnek.

Számra nézve harmadik helyen áll ma a lengyel hadsereg, a maga 330.000 főnyi létszámával (beleszámítva a határőrséget, csendőrséget és a katonai rendőrséget).

Lengyelország nehéz politikai és földrajzi helyzetéből kifolyólag áldoz ma az egész világon aránylag a legtöbbet hadseregére, összköltségvetésének 34.9 százalékát.

Nagyon nagy figyelmet szentel az ipari mozgósításra, úgy, hogy hadiiparát előreláthatólag az országon belül el tudja majd látni. A lengyel legénység 3 kategóriába osztható:

a) amely rendes szolgálati idő alatti kiképzésen esik át (1½—2 év);

b) olyan legénység, amelyik tényleges szolgálata után még egy évet marad meg a zászlók alatt és

c) a továbbszolgáló altisztek.

Ez utóbbiak mindig 3 évvel toldják meg a szolgálati idejüket. A nemtényleges legénység, illetve amely csak másfél évet szolgál, csak a káplári rendfokozatot érheti el.

Továbbszolgáló altisztekben meglehetősen nagy hiány van. Lengyelország igen nagy figyelmet szentel az ifjúság katonai kiképzésére. Nyáron a fiatalságot táborokba vonják össze, ott kapják első katonai kiképzésüket, valamint a különböző egyletekben, stb. is. Így pl. a legfontosabb egyleteik: a Lövészegylet »Strelci«, melynek kb. 300.000 tagja van. A »Szokol«-oknak 120.000, az »Inzurgenseknek« 105.000 tagja van; felemlítendő még a különböző más nagyobb hazafias egyletek, a légiók, a »Haller« egyletek, stb. stb. Minden egyletnek megvan a maga külön jelvénye, illetve egyenruhája is.

Lengyelországnak szintén nehézségeket okoz a sok idegen nyelvű állampolgár. A lakosságnak csak 60%-a tiszta lengyel, a többi ukrán, fehérorosz, német, litván, zsidó. A nemzetiségi ujoncokat belekeverik a tiszta lengyel legénység közé.

A hadsereg tagjainak a passzív választójoguk megvan, ellenben aktiv választójogukat nem gyakorolhatják, mindenemű politikai tevékenység el van tiltva.

A lengyel hadsereg szintén nagy figyelmet szentel a műszaki kiépítésre s jelenleg 420 nehéz löveggel rendelkezik (a vártüzérség nélkül), 220 tankkal és 375 repülővel. A hadsereg 30 gyalog, 4 lovashadosztályra és 6 önálló lovasdandárra tagozódik.

Olaszország seregének létszáma 250—390.000, a 18 hónapi szolgálati idő következménye télen 150.000, nyáron 325.000 ember.

Ezen számban nincsenek felvéve a gyarmati csapatok, de nincs felvéve a fasiszta milícia sem. Tudvalevőleg Olaszországban meg kell különböztetni a sorkatonaságot s a Mussolini által szervezett fasiszta miliciát, amely a hadseregnek kiegészítő részét képezi a háborúban. Békében azonban tulajdonképpen különálló katonai szervezet.

Az olasz sorhadsereg békében 12 hadtestre, 30 gyaloghadosztályra, 3 önálló lovasdandárra tagozódik.

A fasiszta hadsereget az úgynevezett »feketeingesekből« 1923-ban szervezte Mussolini, mint önkéntes miliciát, a nyilvános rend és biztonság fenntartására. Békében a törzsek és kiképzőszemélyzetet van csak, összesen 800 tiszt, 700 altiszt és katona, ezenkívül a 17.000 emberből álló speciális milícia. Ehhez tartozik a vasúti, a postás, táviró, a határőr, kikötői, az erdész, az útrendészeti (közlekedési) és végül a gyarmati milícia. Azonkívül szükség esetén mind-

járt be lehet hívni az első korosztályt (18—36 évig), ennek létszáma 360.000 fő, míg a második korosztály 100.000 főből áll (idősebb emberek). Háború esetén a milícia önálló alakulatokat képez, különleges feladatok ellátására. Azonkívül minden hadosztálynak 2 »feketeinges« zászlóalja is van. Az olasz hadsereg lényeges részét képezi a csendőrség (»Carabinieri« 1200 tiszt és 60.000 altiszt és legénységgel). Elit-csapat, amely békében csendőrségi, háborúban azonban határvédelmi és más különleges szolgálatot is lát el. Olaszországban a pénzügyőrség is katonai alakulat (»Financieri«), mely külön egységeket képez, háborúban szintén elsősorban határbiztosítási szolgálatra alkalmazzák.

Olaszország is igen nagy figyelmet szentel az ifjúság kiképzésének. A fiúkat 8—14 éves korukig mint »balillákat«, 14—18 éves korukban mint »avangardiákat« képezik ki. 16 éves korban megkezdődik a kötelező katonai kiképzés a hadsereg, tengerészeti vagy légi hadsereg számára.

A kiképzés elméleti részét főleg a téli hónapokban végzik, míg vásár- és ünnepnapokon gyakorlatokat tartanak.

Olaszországban nemcsak katonai, hanem az általános polgári mozgósítással is számítottak. Mussolini vaskezében az összes nemzeti erőket egyesítették. A hadsereg korszerűen van felszerelve, kiépítve és kiképezve.

Románia: A hadsereg létszáma 252.000 ember, beleszámítva a csendőrséget és a granicsárokat. Ezt a létszámot azonban pénzügyi okokból sohasem érik el, a legénység 2 évet szolgál, a tengerészeknél, granicsároknál és csendőrségnél 3 évet. A hadsereg 23 gyalogos, 3 lovas és 1 légügyi hadosztályra tagozódik. A hadsereg felszerelése nagyon különböző, a régi román felszerelésen kívül nagyrészt orosz és volt osztrák-magyar, valamint részben francia fegyvereket és tüzérséget találunk.

Románia iparkodik a hadiiparra berendezkedni. E célból különösen a Skoda-művek (Pilsen) segítségét akarja megnyerni, illetve fióküzemeket beüzemeltetni.

Jugoszlávia: hadseregének létszáma beleszámítva a csendőrséget és határőrséget 134.400 fő.

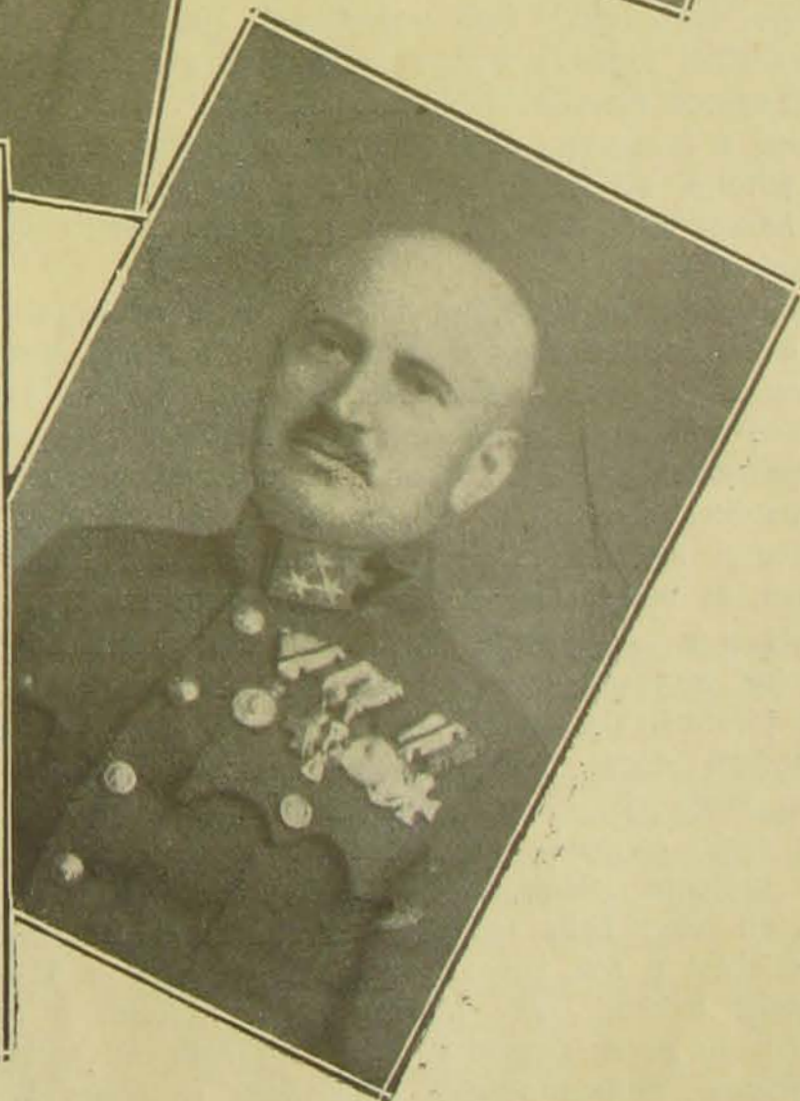
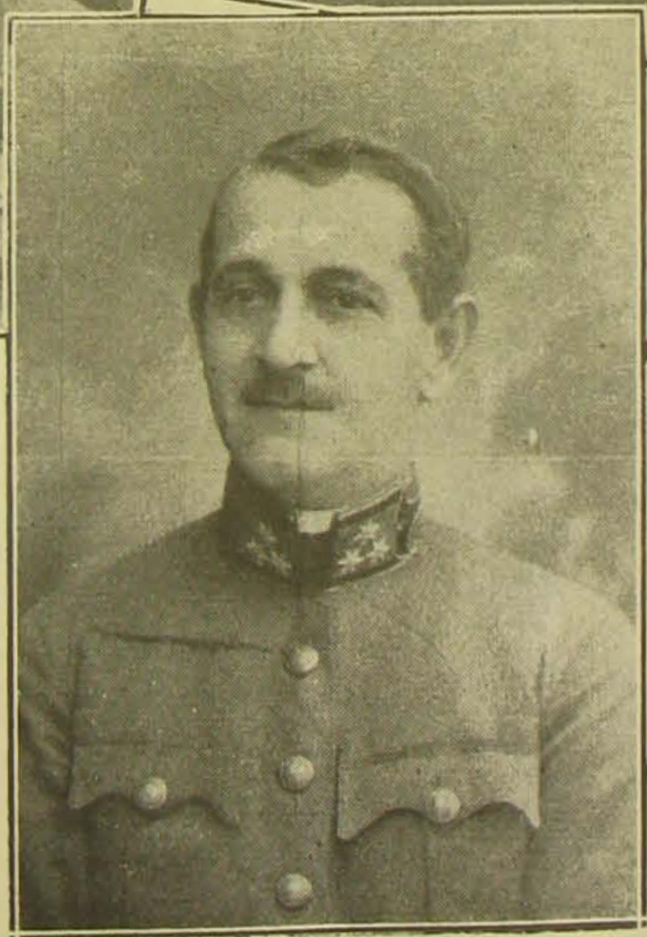
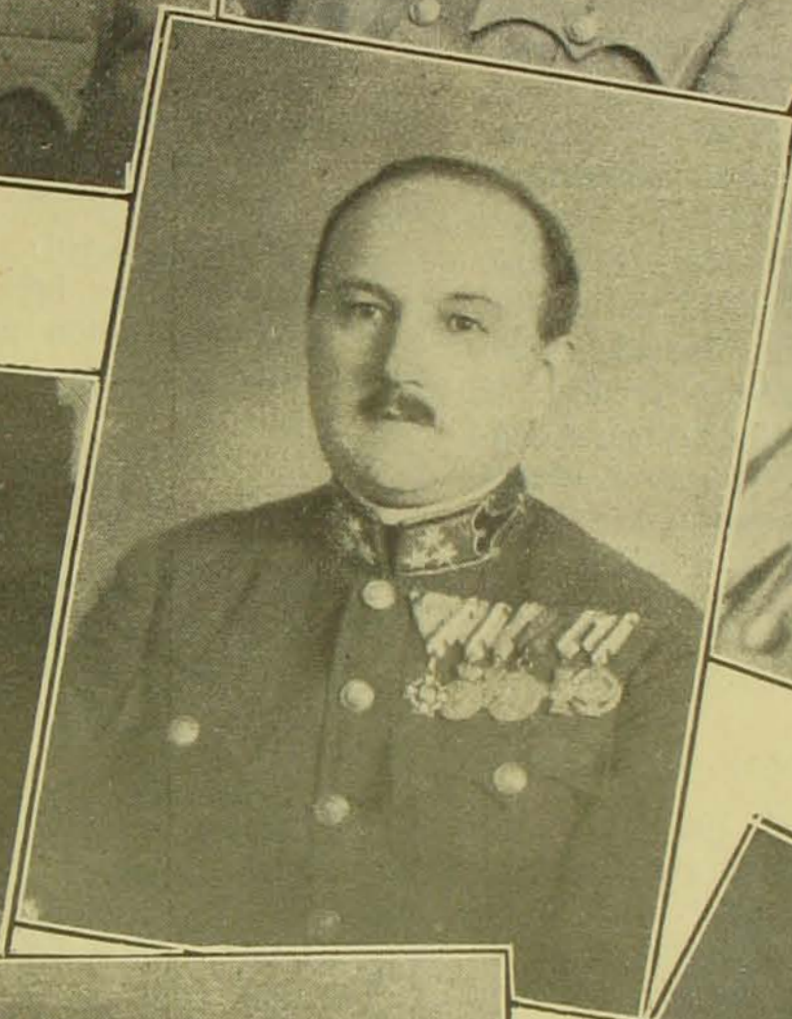
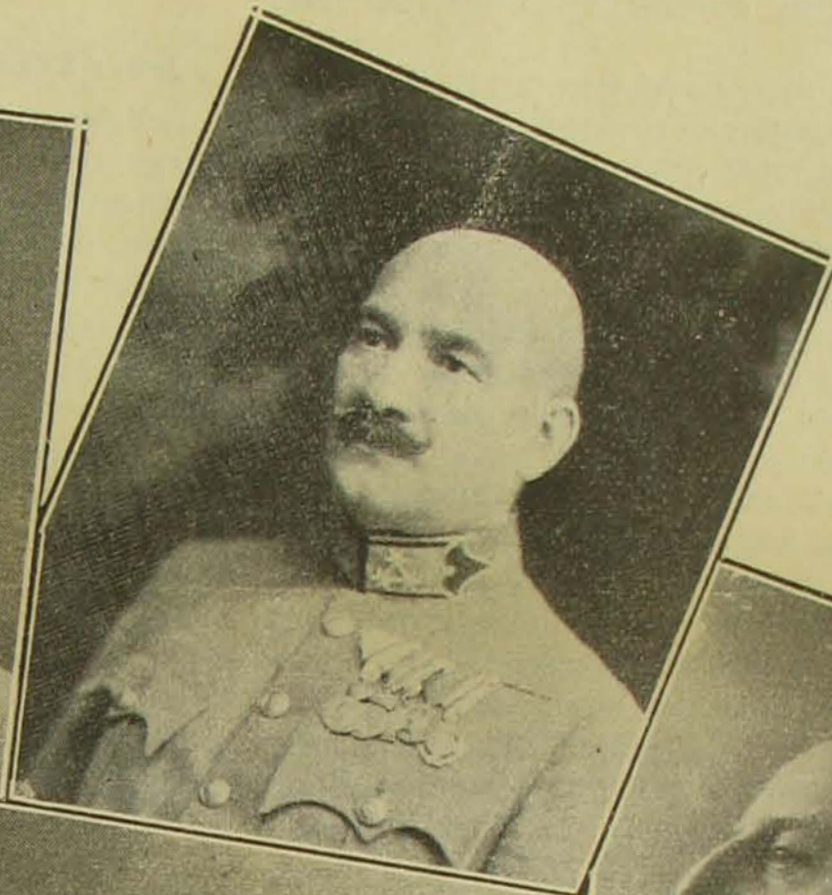
A szolgálati idő másfél év, a tengerészetnél 2 év. A jugoszláv hadsereg a hadtestköteléket nem ismeri, egy testőr-, 16 gyalog- és 2 lovashadosztályból áll, melyek jelenleg 5 »hadseregbe« vannak összefoglalva.

Felemlítendő az altisztikar jósága és egyöntetűsége. Az altiszteket elvileg csak az altiszt iskolákból veszik és csak kivételképpen a ténylegesen szolgáló legénységből. Az altisztikar majdnem teljesen szerb elemekből kerül ki. A tisztikar nem egységes, a katonai akadémia hallgatóin kívül tartalékos tisztekből, altisztekből egészítődik ki. A régi osztrák-magyar hadsereg tisztjeit nagyjából kiszorították már, majdnem tisztára szerbek szolgálnak, újabb időkben oroszokat is vesznek fel. A katonának választójoga nincs. A fegyelem a hadseregben jó, ezzel szemben a jugoszláv tisztikar nagy része szívesen foglalkozik politikával, mindenféle egyletekbe tömörülnek, amelyek az állami életre is gyakorolnak befolyást (»fehér kéz«, »fekete kéz«, stb.).

Cseh-szlovák hadsereg: Szolgálati idő 18 hónap. Eszerint a létszám is 100—140.000 föig váltakozik. A hadsereg 14 gyaloghadosztályra, 2 hegyi, 3 lovasdandárra tagozódik. Feltűnő a hadsereg nagy technikai felkészültsége. Igen nagy figyelmet szentelnek a motorizálásnak, tüzérségnek, a gáznak.

A cseh tüzérség is igen erős. 10 cm-ig bezárólag 792 ágyúval, 412 közepes és nehéz ágyúval és 74 légelhárító löveggel rendelkezik, a vártüzérségen kívül.

Tankjai elavultak. Többnyire francia és angol típusok. legújabbait azonban új, saját konstrukciókkal kísérleteznek. 500 repülőgéppel rendelkeznek, melyhez hozzászámítva még a tartalékot, a légi flottájukat legalább 750 gépre kell becsülni.

A m. kir. csendőrség ezredes kerületi parancsnokai: a felső sorban balról jobbra Zselyonka József (Budapest), Lózsá Jenő (Székesfehérvár), Szopkó Győző (Szombathely), középen Csiba István (Pécs), az alsó sorban Verbó János (Szeged), Szlabey Imre (Debrecen), Szvoboda Rezső (Miskolc).

A háború megkezdésénél azonban előreláthatólag 1000 repülőgépre lehet számítani.

A cseh hadsereg most új fegyvert kapott (24 M), azonkívül új tábort sapkát ernyővel, bőröndöt és gázálcot. A tisztek számára társasági ruhát akarnak bevezetni. A hradszini vár őrsége a »tradíciók« megőrzése céljából az egykori cseh légiók (francia, olasz és orosz szolgálatban) egyenruháját hordja.

A hadsereg tényleges tagjainak nincs választójoga. A hadsereget sikerült a legutóbbi időben a politikától elvonni, a fegyelmet igen szigorúan kezelik; a nem cseh nemzeti-ségű katonák körében igen sok a szökés.

Az angol birodalom és annak hadserege annyira távol van tőlünk és oly komplikált, hogy ismertetési kereteinken tulajdonképpen kívül esik. A világbirodalom oly óriási, hogy a gyarmatok (dominionok) hadseregei tulajdonképpen igen lazán függnék csak össze az anyaország seregével, az összekötő kapcsot tulajdonképpen csak a király személye képviseli, mert pl. Ausztráliának, Új-Zélandnak, Kanadának, Írországnak, Délafrikának nemcsak külön hadserege, de külön hadügyminisztere és vezérkara is van.

A tiszta angol hadsereg maga is tulajdonképpen két részből áll: a sorkatonaságból (187.500 fő) és az önkéntes miliciából (144.000 fő). Utóbbi azonban csak turnusokban kerül rövid ideig tartó kiképzésre.

A sorkatonaság zsoldos hadsereg 12 éves szolgálati idővel, amely azonban, ha az illető kívánja, 21 évre is kiterjeszthető. A sorkatonaság fele mindig Indiában állomásozik, a többi az anyaországban. Érdekes azonban és az angol viszonyokra jellemző, hogy az indiai császárságnak, amely tulajdonképpen Angliának és világbirodalmának legfontosabb sarkköve, hatféle hadserege van: még pedig

- a fehér brit csapatok (sorkatonaság),
- a színes sorkatonaság,
- a segédcsapatok (auxiliary force),
- az indiai territoriális hadsereg,
- az indiai hadseregtartalék és végül
- az indus fejedelmek csapatai.

Az angol hadseregnél még felemlítendő, hogy a szigetország fekvésénél fogva, szükségesnek tartják a motorizálásnak a legnagyobb mérvben való keresztülvitelét. Arra törek-szenek, hogy a lovasságot és a lófogatolta tüzérséget tisztán a motor pótolja, sőt náluk részben a gyalogság már nem menetel, hanem csak harcol, mert gyalogmenetek helyett autókön szállítják.

Ez természetesen összefügg az expedíciós sereggel is, mert ha a kontinensre vagy a gyarmatokra akarnak sürgősen csapatokat szállítani, történjék ez akár hajón, vagy néhány éven belül már léghajókon vagy repülők segítségével, mindig egyszerűbb csekély létszámú, nagy tüzerővel rendelkező csapatokat elszállítani. Hiszen a lovak szállítása a hosszú tengeri utakon át igen problematikus, ezt láttuk a világháború, de már az angol-búr háború alatt is. S pláne, ha a jövőben nem repülőgépekkel vagy léghajókon fogják a csapatokat a veszélyeztetett területekre küldeni, a lovak szállítása jóformán lehetetlen lesz.

A modern angol hadosztály ma már csak 2000 és egynéhány főből áll, ellenben igen sok a harci gép, ágyú, aknavető, tank, géppuska, stb.; 1914 előtt egy hadosztály fegyveres erejének létszáma 10—14.000 volt!

Nem áll elég hely rendelkezésemre, hogy felsoroljak még egyet-mást a sok hasznos tudnivalóból, amit a kitűnő munka nyújt nekünk, csak tájékozásul nyújtottam a fentebbieket, hogy derék csendőrtisztjeink lássák, mi történik a nagyvilágban, milyen nézetek uralkodnak az egyes nemzeteknél a hadsereg szervezését, kiképzését és fejlesztését illetően.

Suhay Imre.

A büntudat.

Irta: SZÉKELY VLADIMIR ny. főkapitányhelyettes.

Valamelyik francia lapban olvastam nemrég. »A fur-jangos csendőr« volt a címe a kis hírnek. Egy bretagnei faluban berohant a csendőrlaktanyába egy paraszt s izgatottan s igen szerencsétlenül panaszkodta, hogy az elmúlt éjszaka ellopták a méhkasait.

A csendőrőrsvezető kikérdezte apróra a siránkozó embert.

— Jöjjön délben vissza — mondta neki — és a szomszédját is hozza magával!

Délben ott volt a gazda egész sereg szomszédjával. Nyüzsögtek, feszengtek, szorongtak. Elöl a meglopott.

— Micsoda ostobaság! — kiáltott rá a csendőrőrsvezető, — hogy lehet ennyi derék, jóra való embert elém hozni? Vak maga? A tolvaj kalapján méhek vannak. Ezt jegyezze meg magának!...

Ebben a pillanatban az egyik szomszéd a kezével önkéntelenül a kalapja felé nyúlt... Az élesszemű csendőr észrevette.

— Maga a tolvaj! — rontott rá.

Nem tagadta ez zavarában. Ezek az úgynevezett »lelki rajtaütések«, melyek néha a legravasabb bűnözőt is csapdába ejtik. Szellemi harc ez: a bűnös félelme és a nyomozó fölénye, meglátása között.

Indiai utazó meséli:

Egy Ceylonban lakó misszionárius európai látogatót kapott. Vendégszeretően fogadta. Egy nap a vendége izgatottan kereste fel.

— Ellopták a pénzemet! — mondotta. Kabátot váltottam s a letettben felejtettem tárcámat. Mikor észrevettem, a tárcának már hült helye volt.

A misszionáriust kellemetlenül érintette a dolog s azonnal maga elé hívatta azt a szolgát, kit vendégének kiszolgálásával külön megbízott. A szolga tagadott.

Ekkor véletlenül egy tekintélyes indiai kereskedő jött látogatóba. Amikor az esetről hallott, fogadkozott, hogy meglesz a tolvaj s a pénz is. Elment és két buddhista pappal jött vissza. Ezek tetőtől-talpig sárga selyemöltönybe voltak öltözve, sárga volt a napernyőjük és sárga szalagok koszorúztak rájtok.

— Adj egy fehér kakast, egy üres kókuszhéjat és száraz fának tüzet! — mondták a misszionáriusnak.

Amikor mindezek együtt voltak, össze kellett gyűlnie a szolgaszemélyzetnek.

— Ki a tolvaj köztetek? — kérdezték a sárga papok. Csend.

— A tolvaj tehát nem beszél. De beszélnek helyette az istenek. Nem nyugszik le a nap s a tolvajt megnevezik.

A papok leguggoltak s felső testüket körbe himbálva félórán át bús éneket hallattak.

Aztán felemelkedett az egyik pap, a fehér kakast hóna alá vette s egy sötét istállóba lépett be.

— Ti is egyenkint bementek most az istállóba! — szólította fel a másik pap a szolgákat — és a sötétben mind-egyik simogassa meg a kakast. A tolvaj érintésével a kakas kukorékolni fog.

A szolgák sorba mentek be, majd ki az istállóból, de a kakas csak nem akart megszólalni. Általános megkönynyebbülés minden arcon, csak a papok arca maradt mozdatlan.

Tüzet gyújtottak. Föléje akasztották a kókuszhéjat, melyben erős fűszerek égtek kábító füstöt terjesztve. A papok most egyenkint ellépdeltették maguk előtt a szolgákat és mindegyiknek a kezét megszagolták. Majd felemelkedtek, odaléptek ahhoz a szolgálóhoz, akit a misszionárius vendégének kiszolgálásával megbízott és szólottak:

— Az istenek beszéltek, te vagy a tolvaj!

A szolga halálsápadt lett. Meg sem kísérelte a további tagadást. A pénz és tárca meglett.

Az európaiak pedig ámulva nézték ezt a produkciót. Miféle természetfölötti hatalmak ezek? Utólag aztán megjött a magyarázat. A papok a kakast egy erősen szagos anyaggal bekenték. Az ártatlanok a kakast nyugodtan érintették és simogatták, a tolvaj azonban bízva abban, hogy az istállóban sötét van, nem bocsátkozott rizikóba és meg sem érintette a kakast. A papok erre a kezek megszagolása után könnyen állapíthatták meg, ki nem nyúlt a kakashoz: ki hát a tolvaj?...

A bűn tudata s a benne lappangó félelem kiütözik a bűnözön, akárhogy igyekszik az énjében kavargókat, erjedőket leplezni. Van egy történet arról, hogy Kínában hogy bírják vallomástételre a gyanúsítottat. Egy kanál rizst kell pár pillanatig a szájában tartania. Ha szárazon marad a rizs, úgy bűnös, mert a bűnösség tudata megakasztja a nyál kiválasztását. Primitív, szinte gyerekes módszernek vélnéd, mégis van benne — tudományos alap. Egy híres német kriminalista például ezt mondja: »A legtöbb bűnös belsejében harc folyik. A belső izgultság szárazzá teszi száját, nagyokat nyel...«

Akármilyen megrögzött is valaki, az elkövetett bűn nem marad lelkében nyom nélkül. A lelkiismeret nemcsak szánás, megbánásféle. Gyakran szepegő aggodalom, félelem a felfedezéstől. Ott lapul minden bűnös lelke mélyén ebből valami, zavarttá, félnévé vagy dacossá, hallgataggá vagy böbeszédüvé teszi. Egy kis figyellel és látással mindent meg lehet látni.

Egy példa rá! Egy cselédlány rejtélyes eltűnését jelentették be. Könnyű, ledéreltű volt a lány, aki sűrűn járt el légyottokra. Hosszas nyomozás után sikerült végre megállapítani, hogy egy H. nevű szerelőnél járt utoljára. Ezt lazarosan előállították. S most a nyomozás vezetőjének adjuk át a szót: »Az ötvenes évekből való férfi volt, aki rögtön rossz benyomást tett rám. Nézése alattomos, gonosz volt, arca kinaiszzerűen mozdulatlan. Elmentünk a lakására. A padló frissen fel volt mosva, a böröndje belül frissen kitapasztva, a konyhakés rozsdás, véres... Tisztában voltam a helyzettel. Csak a delikvens külseje nem akart elárulni nyugtalanságot, közömbös, szinte köbe faragott arccal morogta:

— No és?! Magamnak főzök. Véres hústól véres a kés. Aztán bűn a padlót felsikálni? Nevetséges. A lány itt volt. Kifizettem, elment. Ez az egész!

Nézzük meg a pincét!

— Most a hullához megyünk! — szólok oda a szerelőnek.

Magam előtt hajtottam és figyeltem. A pincébe érve, a delikvens pinceszakasa felé tartottunk. Az előtte való pincénél egyszerre csak egy pici, könnyed *összerezzenést* véltem észrevenni.

— Kérem, ezt a pincét kinyitni! — mondtam a házmesternek és betuszkoltam az embert. Itt fekszik a hulla, itt ásta el!

A delikvens arca semmit sem árult el, de a homlokán az ütőerek látszólag kiduzzadtak. A belső nagy félelem, az izgalom jele. Elővettem az öntözőkannát és vizet folyattam a pince agyagos talajára, hogy annak gyorsabb vagy lassúbb beszikkadásából megállapítsam, hol ástak. Közvetlenül a gyanúsított mellett álltam. Hirtelen megragadtam a kezét.

— Mit kertel annyit?! Mutassa meg, hol ásta el a lányt?

— Hisz az nem is az én pincém! — hunyorgott.

De láttam, hogy tekintete önkéntelenül, talán csak egy másodpercre a pince betonjára szegeződtek.

— Ott ássatok! — parancsoltam embereimre. Amint az első kapautás megtörtént, a szerelő elsápadt s alig tudott a lábán állni. Rákiáltottam: Még ott van? Nem felelt, de

szinte fuldokolt, nagyokat nyelt... minden nehezen jövő beismerés tüneti előstációja. Tíz perc múlva előkerült a holttest«.

Egy előkelő mágnás járt egyszer nálam. Íróasztala fiókjából eltűnt egy kis házat megérő pénz. Nyilván álkulccsal dolgozott a tolvaj.

— De csak semmi feltűnés! — kérlelt a mágnás. Öreg édesanyám nem bír el semmi izgalmat. Magam is biztosra veszem, hogy a személyzetben kell keresni a tolvajt, de kérem, a legnagyobb csendben és tapintattal eljárni. Ne gyanúsítsanak senki sem igaztalanul, viszont a tolvaj se meneküljön.

Nehéz helyzet! A kecske és káposzta legendája s azért egyik legügyesebb detektívünkel bíztam meg az előkelő ház tolvajának kihorgászásával. Huszonnégy óra alatt meg volt a tolvaj. Ügyszólván hangtalanul halászta ki a társai közül. Beismert, vallott.

— Hogy csinálta? — kérdeztem a detektívtől.

— A méltóságos úrral megállapodtam abban, hogy beállok inasnak. A cselédség együttesen étkezik. Az első ebédnél a ház stílusához képest megfelelő előkelő tartózkodással és hűvösséggel fogadták az ujoncot, már mint engem. Magyarán: rám se néztek. Csak egy fiatal livrés foglalkozott velem, nyugtalan, remegő tekintete mintha egyre végigsimítana rajtam: ki ez, mit akar? Majd elkapta a szemét, ha felnéztem. — Ez a tolvaj! — mondtam magamban. Ebéd után tehát egyszerűen félrehívtam és szép csendben megkérdeztem, hová tette a gróf úr pénzét? Rögtön összetört...

A büntudatot nem lehet semmi színészkedéssel eltüntetni. Akaraton, önfegyelmén keresztül is kap részt s árulkodik. Sőt ma már a technika világa is produkál olyan eszközöket, melyek a büntudatot beszédre kényszerítik. Egy svájci ember találmánya a *pszichómeter*, az igazságmérő. Galvanometer, mely összeköttetésbe van hozva egy lámpával. Ennek a lángja a villamos áram gyengülésével vagy erősödésével kisebbedik vagy nagyobbodik. A lángot egy tükör mutatja, mely fokokra van beosztva s a láng képét visszaveri. A delikvens egyik kezét a galvanometer pozitív, a másikat negatív pólusán tartja. Míg igazat mond, a tükörkép egyenes vonalra eső és emelkedő lángot ad. Ha azonban mást mond, mint amit gondol, a láng jellemző reszketést mutat a tükörben és hirtelen feleremelkedik.

Egy tolvajt hoztak egyszer az »igazságmérő« feltalálója elé, akiről véletlenül tudták, hogy a lopott pénzt a cipője talpában rejtette el.

— Hol van a pénz? — kérdezték.

— Nem tudom! — felelte a tolvaj s a láng reszketve szökött fel.

— Nem rejtetted el magadnál? — folytatták.

— Nem! — felelte a bűnös, de abban a pillanatban még nagyobb szökött fel a láng.

— Hány éves vagy?

— Huszonnégy.

A tolvaj igazat mondott. A láng nyugodt maradt, hogy szinte táncolásba menjen át, mikor a tanár a cipőre, melyben a pénz volt, terelte át a beszédet.

Sok effajta célzatú készüléket találtak fel azóta is. Ilyen a pneumográf, a figmográf, az emóciójelző stb., melyek természetesen inkább csak érdekes tudományos kísérletek: kifelé vetítései az ember belsejének. A technika megannyi szép eredményei, de a gyakorlati nyomozásba nem átvettek.

A legjobb technika a mi részünkre különben is: a jó szem, éles megfigyelés, emberismeret, mely a bujkáló büntudatot is meglátja önkéntelen áruló jeleiben. Vannak, akik ebben igen sokra tudták vinni.

PERSZE LŐRINC
csendőr levele
nagybátyjához,
VIZI MÁTÉ
tiszthelyetteshez.

Kedves Nagybátyám!

Már megint jöideje nem hallattam magamról. Igaz ugyan, hogy kedves Nagybátyámmal csak nemrégiben találkoztam személyesen Budapesten, amikor a vitézi avatására felmentem, de hát már annak is ide s tova két hónapja, ami levélírásban mindenestre hosszú szünet. Most azonban már nem ígérettem, hogy a jövőben szorgalmas leszek, hanem egyenesen be fogom bizonyítani.

Még most is annak a gyönyörű vitézi avatásnak a benyomása alatt állok, amelyen kedves Nagybátyám, meg a mi örsünkről is Kovács Mózes törzsőrmester úr, az öreg székelő a vitézek sorába léptek. Szép dolog az, hiába, el kell ismerni, amikor az ember a harctéri vitézség ilyen szép jutalmában és elismerésében részesül. Tudom bizonyosan, hogy kedves Nagybátyám közismert és — engedje meg — túlzott szerénységéből maradt az utolsó felavatottak között, a harctéren bezzeg előljárt mindig s itthon sem különben. Szeretettel örzöm a képet, amit akkor készítettünk s hűszkeséggel is, ámbátor az én érdemem mindössze csak annyi, hogy unokaöccse vagyok kedves Nagybátyámnak. Ámbár személyesen már megtettem, engedje meg, kedves Nagybátyám, hogy őszinte szívből jövő gratulációmát ezúttal ebben a levélben is megújítsam.

A hallgatásomat azonban ne tessék egészen az én rovásomra írni, hanem egy kicsit a hőség rovására is. De nem a kánikulai hőség rovására, kedves Nagybátyám, mert hisz a kánikulában is épp úgy róttuk a kilométereket, mint a hűs napokon s ha a portyázás nem esett terhemre a forró napsütésben, bizonyára az írás sem ártott volna meg a jó hűvös legénységi szobában...

Bizony nem a kánikula ölte meg a leveleimet, kedves Nagybátyám, hanem az a hőség, amely előtött engem, amikor a »Csendőrségi Lapok« szavazócédulái az örsre megérkeztek.

— No Lőrinc — gondoltam magamban —, most lesz a hadd el hadd...

Csendesen gubbasztottam az egyik sarokban s lopva figyeltem az arcokat. Szerettem volna a szavazás eredményét az arcokról leolvasni. Nagyon kíváncsi voltam szűk bajtársi köröm véleményére. Hisz a mi örsünk ebből a szempontból nekem kicsiben az egész csendőrséget jelentette. Hogyne, mikor itt úgyszólván képviselve van a legénység minden fajtája. (Kivéve a rossz csendőrt, mert hála az örsparancsnok úr erős kezének, az ilyen nem marad sokáig örsünkön. Egy volt itt a multkor, az aki a »Kinek van igaza« pályázatban azt a rossz tanácsot adta az unokatestvérének, de az is leszerelt.) Mondom, van itt mindenféle csendőr... Az egyik tréfakedvelő, a másik komor, magának élő, van aki kitünően és könnyen tanul, viszont a másik nehezebben emészti meg a paragrafusokat, kitünően nyomoz ez, nagyszerű jelentéseket szerkeszt amaz, akad, aki a nagybátyját traktálja leveleivel; de egyben: a kötelesség kifogástalan teljesítésében mindnyájan egyformák vagyunk. Bár minden örsön így lenne!

De bizony, kedves Nagybátyám, hiába figyeltem az arcokat. Annyi sok kérdésre kellett felelni, hogy legfeljebb csak bizonytalanságot tudtam az arcokról leolvasni...

Azaz mégsem egészen, mert amint Vojcsikra esett a tekintetem, meghült bennem a vér. Kaján mosoly ült az arcán, amely szinte harsogta felém, hogy: No, Persze Lőrinc, most ütött a végórád! Szavallatom (igy szokták érrefelé mondani) nem a tiéd, hanem az »ellenpárté«. Igaz ugyan, hogy az ellenpártot egyedül ő képviselte az örsön, de szerettem volna, ha legalább annyi szerencsém lesz, hogy szavazójegyén nem követeli levelezésem beszüntetését.

Hát nem volt szerencsém, kedves Nagybátyám. Vojcsik ugyanis alig kapta be az ebédet, megkezdte a propagandát. Mint vettem azonban észre, nem nagy eredménnyel... Legutoljára Szélpalit vette munkába... Hogy mit beszéltek, nem tudom, de észrevettem, hogy Szélpali nem igen akar kötélni állani...

Vojcsik egy kicsit lehangoltan hagyta ott Szélpalit, leült az író asztalához s egy iv tiszta papírt téve maga elé, rágni kezdte a ceruzáját.

— Mit akart Vojcsik? — kértem halkán Szélpalitól.

— Mit? Versel rólad s a szavazásról, hogy már te is szorulj egyszer, — de nem válaszoltam, tette hozzá Szélpali.

No lám, mire jó a szavazás, gondoltam magamban, amint az izzadó Vojcsikra néztem. Költővé kényszeríti Vojcsikot, aki sok jó tulajdonsága mellett még azzal a dicséretes tulajdonsággal is rendelkezik, hogy még pénzt sem költ, hanem takarékbba rakja... És most költ... Délután ötkor fogott hozzá s hétkor, mikor vacsorához hívtak, már kész volt...

Vacsora után már a tiszthelyettes úr kisfia énekelte az eperfán:

Legény vagy-e Persze,
 Legény vagy-e Persze,
 Szavazáson nyersz-e?

Vojcsik diadalmas vigyorgással nézett Szélpalira (a költők féltékenyek egymásra), de Szélpali nem haragudott a konkurenciáért s most az egyszer komoly maradt.

Én kényszeredetten nevettem, ennek meg Vojcsik örült nagyon.

— No. Vojcsik — mondotta rövid hallgatás után Szélpali —, ha olyan sikere lesz Perszének a szavazással, mint neked a versírással, sohasem ír többé levelet a nagybátyjának!

— Hát persze, hogy nem ír, — felelte Vojcsik megnyugodtan.

Ebbe aztán mi is beletörödtünk, kedves Nagybátyám és hozzáfogtunk a szavazócédulák kitöltéséhez... Mindenki megmondta, mire szavazott, csak Vojcsik hallgatott. Az eredménnyel nagyon meg voltam elégedve. Még Kovács Mózes is rám szavazott, pedig az igen komoly ember.

Amikor készen voltunk, Kovács törzsőrmester úr összeszedte a szavazójegyeket, mert ő volt a napos és készült a postára.

— Elmegyek én, — mondtam a törzsőrmester úrnak, úgyszólván van a községben. Kovács törzsőrmester úr ebbe szívesen bele is egyezett, mert éppen egy rózsaszínű levél írását kellett volna abbahagynia...

Felkészültem és elindultam. Alig értem azonban a kapuhoz, rohan utánam Vojcsik.

— Add csak ide Lőrinc a szavazójegyemet!

Kikerestem s odaadva, kíváncsian lestem, hogy mit akarhat?

Erre elővette tárcáját és spórolás ide, spórolás oda, még egy 16 filléres bélyeget is ráragasztott, nehogy elolvassam — a most már zárt levelet... Hiába mondtam

neki, hogy nem szoktam más leveleit elolvasni, azt mondta, ami biztos, az biztos...

Hanem azért, kedves Nagybátyám, hiába ragasztotta le Vojcsik a szavazójegyet, mégis megtudtam, mi van benne. Természetesen nem a levélből, hanem abból a »Csendőrségi Lapokból«, amely a szavazás eredményével foglalkozik. Mérges vennék rá (ismerem a stílusát), hogy ez a mondat a Vojcsik leveléből való: »Az őrök belső életének nyilvános tárgyalása ellenkezik az általános csendőrségi felfogással...« Hát ezt Vojcsik írta.

Mikor mondtam neki, hogy ráismertem a mondatára, diplomatikusan mosolygott... Amikor meg azt mondtam, hogy újra írok a Nagybátyámnak róla, azt felelte, hogy ő még hosszabb verset ír rólam, mint a múltkor, amire aztán szent lett a béke közöttünk...

Még csak annyit, kedves Nagybátyám, hogy bármennyire is az egész csendőrséget jelenti nekem a mi szép kis őrünk, még sem írtam volna meg e levelem, azt még kevésbé engedtem volna meg, hogy napvilágot lásson a »Csendőrségi Lapokban«, ha nem volnának — mint a nagy szavazásból is kitűnik — számosan bajtársaim, akik szívesen olvasgatják, hogy mi is történik itt a Tisza mellett a mi szép őrünkön, ahol csak egy veszedelmet ismerünk: az áthelyezést.

Sok ilyen őröket kívánok kedves Nagybátyámnak a küszöbön lévő szakaszparancsnoki megbízatásához.

Alázatosan üdvözli szerető unokaöccse:

Persze Lőrinc gy. csendőr.

SOSTARECZ JÁNOS g. tiszthelyettes.

Önként jelentkezés folytán 1914 októberében a temesvári cs. és kir. Rayonskommandóhoz került mint táborigazgató. Innen aztán december hó 4-én a Berzászkán székelő határvédelmi Abschnittskommandóhoz vezényelték, ahol mint szakaszparancsnok teljesített szolgálatot.

Berzászkánál, az úgynevezett drenkovai átkelő állomással szemben egy szerb blokkház volt, amelynek megsemmisítésére a temesvári Rayonskommando önként jelentkezőket keresett. Sostarecz tiszthelyettes többedmagával önként jelentkezett a vállalkozás végrehajtására.

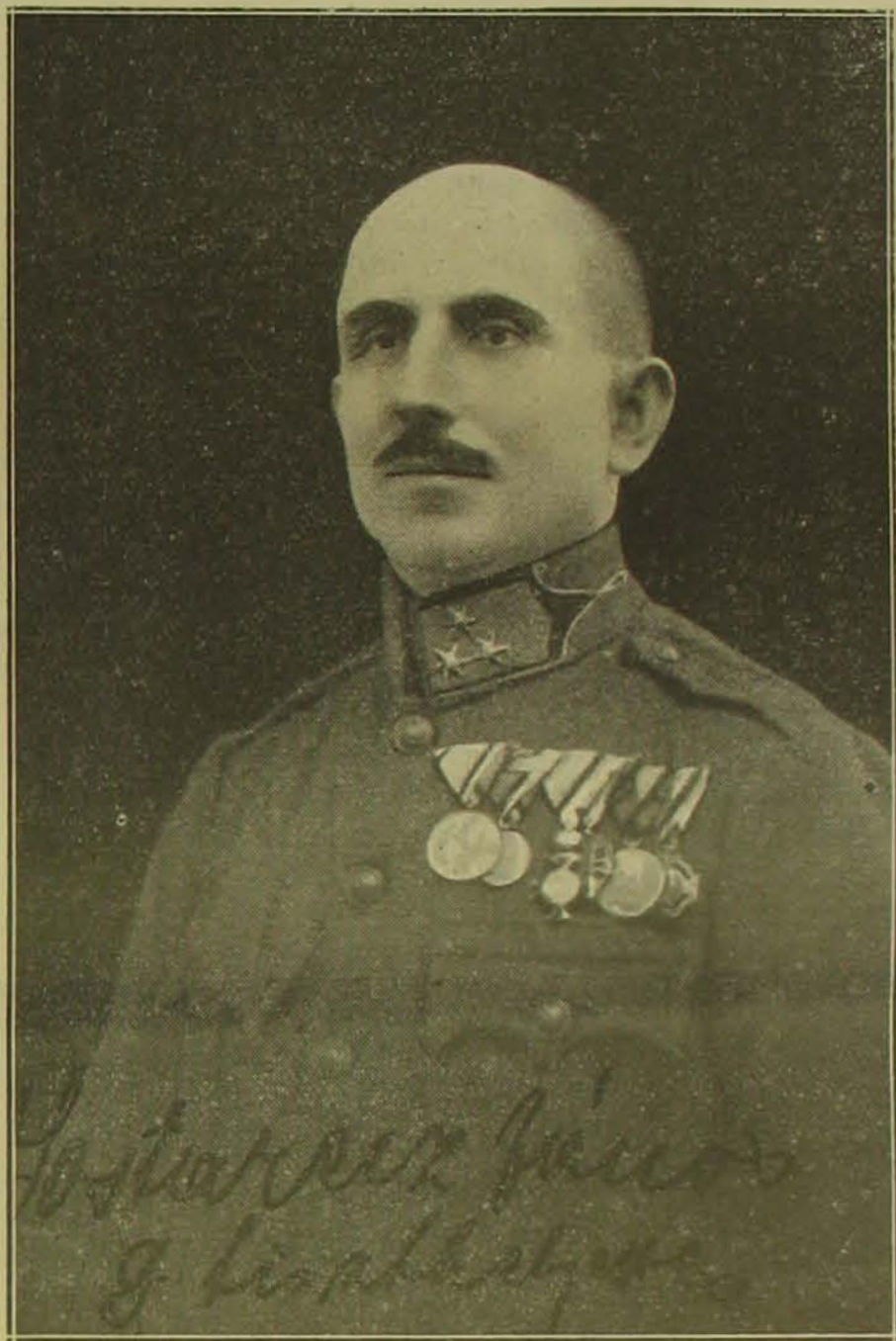
Az átkelés 1915. év januárjának egyik napján éjjel 1 órakor kezdődött és pedig 9 csónakkal és körülbelül 50 emberrel.

Sostarecz tiszthelyettes az első csónakkal indult el és 8 ember volt a kíséretében. Amikor csónakja a Duna közepére ért, vette észre, hogy a többi nyolc csónak nem követi őket. Ennek dacára kiadta a parancsot a leggyorsabb evezésre, hogy a szerb partot minél előbb elérhessék. Időközben a szerb őrök észrevették a csónakot és erős tüzelésbe kezdett. Sostarecz a nála lévő négy kézigránátból kettőt átadott Horváth Ernő csendőrnek és elrendelte, hogy amint a szerb partot 4—5 méterre megközelítik, tűz alá kell venni az őröket. A támadás sikerült s a szerb őrök elhagyták a partot. Ezután a Dunától 50—60 méternyire lévő blokkház ellen intéztek támadást.

A felriasztott őrök egy része félig felszerelve kirohant

a blokkházból. Sostarecz kézigránát dobott közéjük és rövid harcban megsemmisítette őket. Horváth Ernő csendőr közben a blokkházba dobott két kézigránát s azután rövid, de heves küzdelemben az egész őröket felkoncolták és két foglyot ejtettek.

Az őrök megsemmisítése után a telefon- és távirduzárvezetőket, a blokkházat, a Duna partján lévő motor-

Sostarecz János g. tiszthelyettes.

csónakot és 8 facsónakot szétromboltak, egy csónakot pedig magukkal vittek.

A közelharcban csak egy emberük sebesült meg.

Szerencsés visszatérésük után tudták meg, hogy a többi csónak nem követhette őket, mert olyan rozogák voltak, hogy az elmerülés veszélye fenyegette a bentülőket.

Sostarecz tiszthelyettest e tettéért 1915 február hó 14-én a balkáni haderők főparancsnoksága az 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntette ki, de kitüntetésben részesültek a vállalkozás többi tagja is.

Sostarecz tiszthelyettest a Rayonskommando egy század ideiglenes vezetésével bízta meg, amely beosztásban közel egy félévig maradt. Ebben a minőségben több átkelési vezetés, amiért a Rayonskommando dicsérő okirattal látta el.

Később, amikor a századparancsnokságot tiszt vette át, mint szakaszparancsnok Naszádos és Szinice között kelt át éjjel egy, 18 főből álló járőrrel a Dunán s ott a szerb őrök megsemmisítése után 2 házat és egy fatelepet gyújtott fel s két fogollyal veszteség nélkül tért vissza.

E tettéért 1915 szeptemberében a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

A csapattól irodai segédmunkásként a belgrádi csendőrkörletparancsnoksághoz került, ahol megszerezte a koronás ezüst érdemkeresztet,

1917-ben újra csapathoz került és pedig a Belgrádban felállított csendőrzászlóaljhoz, mint szakaszparancsnok.

1917 júliusában 120 emberével G. Dragusan felszabadított egy portyázó ezred kötelékébe tartozó zászlóaljat, amelyet a szerbek körülkerítettek. A két óráig tartott küzdelemben 10 embere elesett s maga is súlyosan megsebesült.

E tettéért 1917. évben a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel újólag kitüntették.

Volt parancsnokai, Szopko Győző ezredes és Minach Mario, a volt Berzászka Abschnittskommando parancsnoka, ezt írják róla:

»A tiszthelyettes minden tekintetben kiválóan használható hős altisztnak bizonyult, kire mindig a legkényesebb feladatokat bízam. Szakaszát több alkalommal a legexponáltabb pontokra kikülönítettem, hol mint kikülönített altiszti parancsnok is kimagaslóan állta meg helyét.

Az 1917. évi július hó 20-án Blacénál nagyobb komitácsi bandákkal vívott harc alkalmával a csendőrzászlóalj első százada, mely az akkor ad-hoc felállított és parancsnokságom alatt állott csoporthoz tartozott, egy más zászlóalj kötelékében harcolt ugyan, de Bugsch főhadnagy, századparancsnok jelentéséből tudom, hogy Sostarecz tiszthelyettes ez alkalommal is nemcsak hősiességgel harcolt, hanem elszánt, bátor és körültekintő fellépésével a komitácsi által erősen szorongatott egyik csendőrzászlóaljat degagirozta, mely alkalommal ő maga is súlyosan megsebesült.

Bátor és hősiességéért — úgy emlékszem — az 1. osztályú ezüst vitézségi éremre lett előterjesztve.

Sostarecz tiszthelyettes büszke lehet parancsnokai elismerésére, mint ahogy a csendőrség is büszke az ilyen tagjaira.

CSENDŐR LEKSZIKON.

152. **Kérdés.** *A járőrnek tudomására jut, hogy a szomszédos örskörletben jekvő X. községben tűz keletkezett. A tűz színhelye a járőrtől 2 km, míg az illetékes őrsparancsnokságtól 10 km. távolságra esik. Kérdés: jogosult és köteles-e a járőr a szomszédos örskörletben keletkezett tűz színhelyére menni, avagy csupán azt kell tennie, hogy az illetékes őrsparancsnokságot a lehető legrövidebb úton a tüzről értesíti, maga pedig továbbjolytatja a szolgálatot?*

Válasz. A Szut. az örsök egymásközötti területi illetékességét csak a nyomozó szolgálattal kapcsolatban tárgyalja (369. pont). Megállapítja a Szut. ebben a pontban azt, hogy a saját örskörlet területén kívül eső helyre mikor szabad a nyomozó járőrnek személyesen elmennie. Egyéb szolgálattal kapcsolatban az örsök közötti területi illetékesség kérdését a Szut. sehol sem veti fel, mert egyedül a nyomozószolgálat az, amelyet területhez kötni mereven nem lehet s ahol előfordulnak esetek, amikor a nyomozó járőröknek idegen örskörletbe is át kell lépniök, ha a nyomozás sikerét veszélyeztetni nem akarják. Az összes többi szolgálatok azonban általában területhez köthetők s így nem is kell a Szut.-nak külön kimondania, hogy ezeket a szolgálatokat az örsök csak a saját körletükben jogosultak és

kötelesek teljesíteni. Kivétel egyedül az az eset, amikor közveszély színhelyére kell sietnie a járőrnek, mint a kérdésben említett példa esetében is. A Szut. 512. pontja azt mondja, hogy tűzvész esetében a csendőr első kötelessége a lakosságot felriasztani, a tűzoltóságot értesíteni és *a helyszínére sietni*. Nem mondja ki a Szut., hogy csak a saját örskörleten belül, avagy rendkívüli esetekben a saját örskörlet területén kívül is kötelessége-e ez a járőröknek. De nem is szükséges ezt kimondania. Ha a járőr a körülményekből azt látja, hogy a tűz színhelyére gyorsabban érkezik, mint az illetékes örs járőre, akkor köteles oda-sietni, az előirt intézkedéseket megtenni s mindaddig a tűz színhelyén maradni, amíg az illetékes örs járőre oda meg nem érkezik, illetve amíg az ottartózkodásra szükség van. Az árvíz, tűz és általában minden közveszély rendszerint váratlanul, hirtelen jön és csak gyors intézkedésekkel lehet a nagyobb bajnak elejét venni. Ha a csendőrség mereven a területi illetékesség szerint tenné meg az intézkedéseit és nyújtana segítséget a lakosságnak, akkor sok esetben nagyon is elkésne a közbelépésével. Lehet különben arra az álláspontra is helyezkedni, hogy minden tüzeset okvetlenül nyomozással jár és pedig olyan sürgősen teljesítendő nyomozással, hogy az illetékes örs járőrének a bevétele a nyomozás sikerét veszélyeztetné, mint ahogyan a kérdésben felvetett példánál ez a veszedelem tényleg fenn is forog. A Szut. 396. pontjában foglaltakat tehát erre az esetre is alkalmazni lehet s a fent mondottak mellett már ez is alapot ad a szóban forgó járőrnek arra, hogy a szomszédos örs körletébe a tüzeset nyomozása s egyben a tüzzel kapcsolatos intézkedések megtétele végett átlépjen. Amikor azonban az illetékes örs járőre megérkezik, a további intézkedéseket és a további nyomozást annak kell átvennie s a példában említett járőr — ha a tűz helyszínén nincs rá tovább szükség — az eredeti szolgálatát folytatni köteles. Ugyanezt rendel a Szut. 266. pontjának d) pontja is, amely szintén nem említi, hogy csak a saját örskörletre vonatkozik.

153. **Kérdés.** *Mit kell érteni a Szut. 312. pont C/17. alpontjában említett katonai egyenruha és közhivatalnoki egyenruha alatt?*

Válasz. Katonai egyenruhát hordanak a honvédség, csendőrség, vámőrség, folyamőrség tagjai. Katonai egyenruhát csak a tényleges és nyugállományú, továbbá a várakozási illetékekkel szabadságolt és az átmeneti viszonyban lévő tisztek, valamint a tényleges legénységi állományú egyének viselhetnek. Azok a tisztek, akik emléklappal vannak ellátva, egyenruhát csak ünnepélyeken, vagy olyan egyéb alkalmakkor viselhetnek, amikor a tiszti egyenruhának, mint katonai és társadalmi kitüntetésnek helye van. Így pl. valamelyik volt világháborús ezred emléktáblájának a leleplezésén. A most felsoroltakon kívül katonai egyenruhát senki és semmilyen alkalommal nem viselhet s viszont a felsoroltakon kívül álló egyenruhákat katonai egyenruhának tekinteni akkor sem lehet, ha azok egyébként ahhoz hasonlatosak is.

Közhivatalnoki egyenruhát viselnek: a rendőrség, pénzügyőrség, a m. kir. posta tagjai, a fogházőrök, börtönőrök, állami-, városi-, erdőőrök, tűzoltók s általában az egyenruhával bíró közhivatalnokok, illetve közhivatali alkalmazottak. Nem tartoznak azonban ide pl. egy szálloda portása, egy urasági egyenruhás erdőőr s általában a magánosok egyenruhás alkalmazottai.

154. **Kérdés.** *Milyen szabályok állanak fenn az igazolványos altisztekre vonatkozóan?*

Válasz. Azok az egyének, akik a hadsereg vagy a csendőrség kötelékében 12 évet — ebből legalább 8 évet mint altisztek (tizedesi rendfokozattól felfelé) — szolgáltak és jó minősítéssel bírnak, igényt nyernek bizonyos, az államnál,

továbbá az állam által segélyezett vállalatoknál meghatározott állásokban való alkalmaztatásra. A szolgálati időben bekövetkezett megszakítás az igényt nem szünteti meg.

Ugyanilyen igénnyel bírnak, még pedig a szolgálati idő tartamára való tekintet nélkül azok az altisztek is, akik az ellenség előtt, vagy közbiztonsági szolgálatban olyan sérülést szenvedtek, amely őket katonai (csendőrségi) szolgálatra alkalmatlanná teszi, de polgári állásban való alkalmaztatásukat nem zárja ki.

Az igényjogosultság megszűnik:

a) ha az illető arról önként lemond;

b) olyan elítélés folytán, mellyel a törvény erejénél fogva hivatalvesztés jár;

c) a 45-ik életév betöltésével az állami állásokra és végül

d) a 37-ik életév betöltésével minden egyéb állásra.

Az itt említett, úgynevezett igényjogosult altisztek kedvezménye abban áll, hogy számukra

1. bizonyos állásokat kizárólag fenntartanak;

2. egyes állásoknál pedig részükre más kérelmezők felett elsőbbségi jogot biztosítanak.

A kizárólag fenntartott állásokra, ha alkalmas igazolványos altiszt pályázó van, csak ilyen szabad kinevezni. Ha egy ilyen állás betöltésénél egy pályázó igazolványos altisztet mellőznek, a mellőzést indokolni kell, ha pedig egy olyan állás, amelyre az igazolványos altiszteknek elsőbbségi joguk van, nem igazolványos altiszttel töltenek be, a mellőzött altisztnak jogában áll emiatt a minisztériumnál panaszt emelni.

Kizárólag igényjogosult altiszttel szabad betölteni a következő állásokat:

a) Minden hivatalszolgai és alsóbbrendű felvigyázói állást a magyar királyi minisztériumoknál, valamint a kir. törvényszékeknél, a bírósági és egyéb hivataloknál, fegy- és más oly intézeteknél, melyeket egészben vagy részben államköltségen tartanak fenn;

b) ugyanazon állásokat a törvényhatóságoknál, de ezeknél csak felerészben;

c) minden, a hivatal- és irodaszolgai s az alsóbbrendű felvigyázói és kezelési szolgálat körébe tartozó állásokat, az állam által javadalmazott vagy biztosított azon vasúti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál, amelyeket jövőre engedélyezni fognak, vagy amelyek már engedélyeztettek és alapszabályaiknál, engedélyokmányaiknál fogva vagy egyébként kötelezve vannak arra, hogy a szolgálati állások betöltésénél a kiszolgált altiszteket figyelembe vegyék.

Az igényjogosult altisztek számára elsőbbségi jog van biztosítva: A fent elősorolt hatóságok, törvényszékek, bírósági és egyéb hivatalok, intézetek és vállalatok, azon irodai és kezelési alsóbbrendű hivatalnoki állásainak betöltésénél, melyekre már fizetésben levő kebelbeli hivatalnokok vagy nyugdíjasok nem pályáznak.

A megüresendő állásokra vonatkozó pályázatok a Budapesti Közlönyben, Honvédségi Közlönyben és Csendőrségi Közlönyben jelennek meg.

Az igényjogosult altiszt a fentebb felsorolt állások valamelyikére csak akkor pályázhatik, ha úgynevezett »Igényjogosultsági Igazolvány«-nyal van ellátva.

Négyféle igényjogosultsági igazolvány van és pedig:

a) Szolgai és alsóbbrendű felvigyázói állások elnyerésére jogosító igazolvány olyan igénylők részére, akik 37-ik életévüket még nem töltötték be (úgynevezett C. igazolvány);

b) kezelési és alsóbbrendű hivatalnoki állások elnyerésére jogosító igazolvány olyanok részére, akik 37-ik életévüket még nem töltötték be (D. igazolvány);

c) kezelési és alsóbbrendű hivatalnoki állások elnyerésére jogosító igazolvány olyan egyének részére, akik 37-ik életévüket már betöltötték (E. igazolvány) és végül

d) szolgai és alsóbbrendű felvigyázói állások elnyerésére jogosító igazolvány oly egyének részére, akik 37-ik életévüket már betöltötték (F. igazolvány).

Kezelési (hivatalnoki) állás elnyerésére jogosító igazolványt csak azok az altisztek kaphatnak, akiknek négy középiskolájuk van.

Igényjogosultsági igazolványt csak az altisztek kaphatnak, törzsörmesterig bezáróan. Tiszthelyettesek és alhadnagyok, mint rangosztályba nem sorolt havidíjasok, igényjogosultsági igazolvánnyal nem láthatók el. Kivételt képeznek azok a tiszthelyettesek, akik 1920-ban hivatalból lettek altisztekből tiszthelyettesekké, azaz rangosztályba nem sorolt havidíjasokká átminősítve, ezek az igényjogosultsági igazolványt később is bármikor megkaphatják.

Az igazolvány elnyerését a ténylegesen szolgáló csendőregyének előljáró kerületi parancsnokságuknál, a nyugállományú egyének az őket nyilvántartó gazdasági hivatalnál, leszerelt csendőrök pedig a volt kerületi parancsnokságuknál kérik, amely a szükséges felterjesztést a minisztériumhoz megteszi s az ahhoz szükséges adatokat, mellékleteket a kérelmezőtől közvetlenül beköveteli. A kérvényezőnek tehát a kérvényhez annak benyújtása alkalmával semmit sem kell mellékelnie.

Valamely állás elnyerésére irányuló folyamodványt a tényleges altisztek szolgálati úton, a többi egyének (nyugdíjasok, leszerelt csendőrök stb.) közvetlenül terjesztik be ahhoz a hivatalhoz, amely a pályázatban meg volt jelölve. A kérvény vonatkozik egy megüresedett állás elnyerésére, vagy egy ilyen állásnak üresedés esetén való későbbi elnyerésére. Az utóbbi esetben az illető állásra való előjegyzést kell kérni.

A kérvényhez csatolni kell:

1. az igényjogosultsági igazolványt;

2. az illető állásra való testi alkalmasságot tanúsító, hivatalos orvos által kiállított bizonyítványt (ténylegesen szolgáló egyéneknél ezt az előljáró parancsnokság szerzi be);

3. az állás elnyeréséhez esetleg megkívánt külön képesítést tanúsító igazolványt;

4. a magyar honossági bizonyítványt;

5. nem tényleges egyéneknél erkölcsi bizonyítványt.

Több állásra történő egyidejű pályázás megkönnyítése végett ezeket a mellékleteket hiteles másolatban is lehet csatolni, az igényjogosultsági igazolvány másolatát azonban ilyen esetben a tulajdonosnak is alá kell írnia.

Ha az ilyen pályázó időközben egy állást elnyert, a többi hatóságot, ahol még pályázott, erről értesíteni tartozik.

Szolgai és alsóbbrendű felvigyázói állás elnyerésére jogosító igazolvánnyal alkalmazott egyén az alkalmaztatás után szerzett magasabb képesítésével nem nyer igényt arra, hogy ugyanazon hivatalnál kezelési és alsóbbrendű hivatalnoki állásra előléptessék, igazolványa kicserélését azonban kérheti és azzal más helyen pályázhatik.

A polgári állásban alkalmazott igazolványos altisztek jogai és kötelelességei semmiben sem különböznek hasonló alkalmazásban álló más egyének jogai- és kötelelességeitől.

Abból a célból, hogy az igényjogosult altisztek az egyes állásoknál megkívánt próbaszolgálatot teljesíthessék, részükre a minisztérium hathónapi, szükség esetén hosszabb szabadságot engedélyez. Ugyanez áll esetleg megkívánt szakvizsga letételére is.

Az igazolvány elvesztését annál a parancsnokságnál, amelynek útján a tulajdonos azt elnyerte, be kell jelenteni. Az elvesztés körülményeihez képest a minisztériumhoz tett jelentés alapján esetleg új igazolványt lehet kapni.

A hadseregben és a csendőrségnél a törvényes tényleges szolgálati kötelezettségen túl szolgáló, magyar honoságú összes altisztek gyermekeit (vagyis azokat is, akiknek

nincs igényjogosultsági igazolványuk) a vallás- és közoktatásügyi, a földművelésügyi és a kereskedelemügyi miniszterek az állami elemi, az állami felső nép- és az állami polgári iskolákban, az államilag segélyezett községi polgári iskolákban, továbbá a budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán, a magyaróvári gazdasági akadémián, a keszthelyi és debreceni gazdasági tanintézetekben, az állami felső ipariskolákban, a szak- és kézműves iskolákban és végül az állami nőipariskolákban vagyontalansági bizonyítvány felmutatása nélkül is *tandíjmentességben részesítik*, ha a szülők erre vonatkozó igényüket a beiratás alkalmával bejelentik.

Ezen iskolákban azonban felvételnek csak addig van helye, amíg a felvehető hallgatók létszáma be nem telt, a tandíjmentesség pedig ahhoz a feltételhez van kötve, hogy *a gyermeknek jó bizonyítványa legyen* és azután is szorgalmas legyen és jó előmenetelt tanúsítson.

A négy középiskolai bizonyítvány elnyeréséhez megkívánt vizsgák letelésének megkönnyítése végett az állami és államilag segélyezett községi polgári iskoláknál magánvizsgát tevő altiszteknek a kultuszminisztérium ezirányú kérelmükre *tandíjmentességet* engedélyez.

Magánúton középiskolai vizsgát tett csendőraltisztéknek a vizsgadíjat a belügyminisztérium megtéríti. Az ezirányú kérelmeket a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) kell címezni. Csatolni kell a vizsgadíjak lefizetését igazoló nyugtákat, valamint a vizsgán nyert bizonyítvány egyszerű másolatát, amelyet az őrsparancsnok hitelesít.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(7 közlemény.)

Mihelyt a századparancsnok arról kap értesítést, hogy a miniszter valamelyik jelentkező felvételét engedélyezte, az áttekintésnek ezt a másodpéldányát a hozzátartozó okmányokkal együtt, közvetlenül az érdekelt légió parancsnokságának küldi meg. Hozzácsatolja azokat az esetleges egyéb okmányokat is, amelyek a felvett jelentkezőre vonatkoznak és a felvétel időpontjában a századparancsnok birtokában vannak.

A miniszternek minden olyan változásról, amelyek a jelentkező állapotával vagy viszonyaival függnek össze, közvetlenül és azonnal jelentést kell tenni. Ilyen változások lehetnek: a jelentkező időközben megnősült; minőségére hátrányára megváltozott; fenyítést kapott; a csendőrséghez való belépési szándékáról lemondott; valamely közbejött baleset folytán csendőrségi szolgálatra alkalmatlanná vált vagy kora miatt felvétele nehézségbe ütközik.

Ha a csendőr század székhelyére oly ujonnan felvett jelentkezők vonulnak be, akikről a részletes áttekintést had-

seregbeli századparancsnokság terjesztette elő, akkor a csendőr századparancsnoknak kötelessége minden bevonult jelentkezőről egy saját maga által szerkesztett áttekintést szolgálati úton a miniszternek előterjeszteni.

18. §. A gyarmati csendőrséghez való felvétel az előző szakaszokban leírtak alapján történik.

Ha elegendő hivatásos csendőr jelentkező nincsen, akkor átmenetileg pótcsendőrökkel lehet a létszámihiányt pótolni.

A pótcsendőrök felvételét külön miniszteri rendelet szabályozza.

III. ALFEJEZET.

Állomáshely változtatások.

19. §. A gyarmati csendőrséghez való beosztásnak különböző előfeltételei nincsenek.

Az üresedésben lévő szolgálati helyek azokkal a csendőrökkel töltenek be, akik már kellő gyakorlattal bírnak.

20. §. Őrsvezetők és csendőrök állomáshelyének változtatása és tisztességek személyi tekintetéből való kicserélése az alábbi módozatok szerint történik:

a) Egyik légiótól a másik légióhoz a csendőrségi testület parancsnoka által.

b) Valamely légió keretén belül szolgálati vagy családi okokból szintén a csendőrségi testület parancsnoka által.

Ha az áthelyezés azért vált szükségessé, mert az érdekelt csendőr egyén szolgálati állásának betöltésére alkalmatlan vagy családi körülményei olyanok, melyek a szolgálat ellátásában akadályozzák, az intézkedést ilyen esetekben a légió parancsnoka teszi meg.

A fegyelmi szempontból szükséges vagy egyik légiótól a másik légióhoz a szolgálat érdekében kívánatos áthelyezésről a miniszternek kell döntenie.

21. §. Őrsvezetőket egyik légió kötelékéből a másik légió kötelékébe csak kölcsönösen és az illetékes légió parancsnokok írásbeli megegyezése alapján lehet átvenni.

Ha azonban egészségi, családi stb. okok miatt valakinek áthelyezése szükséges, ez kivételesen csere nélkül is foganatosítható. Az ilyen áthelyezés minden esetben a miniszterre van bízva.

Parancsoló szükség esetén, ha a szolgálat érdeke azt sürögösen megkívánja, a légió parancsnokok, a gyarmati és a protektorátus alatt álló országok csendőrségeinek parancsnokai is jogosultak áthelyezéseket foganatosítani. Ilyenkor azonban a miniszternek közvetlenül jelentést tenni kötelesek.

A sectionok tábornok parancsnokai szemle körútjaik alkalmával fel vannak jogosítva arra, hogy a légiók kötelékén belül áthelyezéseket eszközölhessenek. Erről a miniszternek jelentést tenni kötelesek.

A csendőrök, akik Franciaországon kívül Korszikán, Algierban, a gyarmatokon vagy a protektorátus alatt álló országokban 6 évig megszakítás nélkül szolgáltak, az anyaország területére való áthelyezésüket kérhetik. Ami az őrsvezetőket illeti, azok is visszahelyezhetők az anyaország területére, ha annak határain kívül folytatólag 6 évet szolgáltak, őrsvezetői rendfokozatukban legalább 2 évet eltöltöttek és igazolják, hogy az áthelyezéssel járó kiadások fedezésére szükséges költséggel rendelkeznek. Azok azonban, akik kellően igazolni tudják azt, hogy egészségi állapotuk miatt képtelenek Korszikán, Algierban, a gyarmatokon vagy a protektorátus alatt álló országokban továbbszolgálni, az előbb előírt feltételek nélkül is visszarendelhetők az ország belsejébe.

Őrsvezetők és csendőrök az egyik csendőrségtől a másik csendőrséghez csak a szolgálat érdekében vagy egészségügyi okokból helyezhetők át.

22. §. Állandó őrsök létesítése a miniszter hatáskörébe tartozik.

Ideiglenes különítményeket a légió parancsnokának javas-

latára a section tábornoka állíthat fel, erről azonban a miniszternek jelentést tenni köteles.

A légió parancsnokoknak jogukban áll a századparancsnokokat felhatalmazni arra, hogy a létszámihiány pótlására egyes mozgalmas őrsökre olyan őrsökről eszközölhessenek vezényléseket, amelyeknek közbiztonsági viszonyai nyugodtak. Ugyanők fel vannak jogositva az ideiglenes különítményre vezényelteknek 3 havonkénti felváltására, valamint a más őrsökre vezényelteknek bizonyos idő után való visszarendelésére, ha az a kiképzés vagy a szolgálat érdekében szükséges.

Az áthelyezési és vezénylési költségeknek megtakarítása végett az ideiglenes különítmények legénységének változtatását lehetősen kerülni kell.

IV. ALFEJEZET.

Elbocsátások, visszahelyezések és nyugdíjazások.

23. §. A szolgálat alól való felmentés történhetik elbocsátás, az előbbi csapattesthez való helyezés és nyugállományba helyezés útján.

Azoknak a csendőr egyéneknek az elbocsátás iránt való kérelme, akiknek terhére kincstári tartozás van előjegyezve, figyelembe nem vehető.

Háború esetén leszerelésnek helye nincs.

24. §. Azok a csendőrök és őrsvezetők, akik az előző szakasz alapján leszerelésüket óhajtják, eziránti kérvényeiket az alábbiak szerint kötelesek megszerkeszteni:

»Alulírott felajánlom lemondásomat a hadseregben és a csendőrségnél viselt rendfokozatomról, illetve szolgálati állásomról. Kijelentem, hogy ennek folyamán önkéntesen lemondok minden a szolgálatom útján szerzett jogomról és kérem vármegye járás községbe való leszereltetésemet.«

25. §. Csak azoknak az elbocsátási kérelmét lehet elfogadni, akik a testületbe való belépés alkalmával elvállalt kötelezettségeiknek mindenben eleget tettek.

Más egyéneket, aszerint, hogy milyen katonai szolgálati kötelezettség alatt állanak, a hadsereg vagy a honvédség tényleges, tartalékos állományába kell visszahelyezni.

26. §. Azok, akik elbocsátásukat kérték, szolgálati helyüket mindaddig el nem hagyhatják, amíg az elbocsátásuk engedélyezve nem lett és az erről szóló okiratot kézhez nem kapták. Akik eme rendelkezés ellenére cselekednek, katonaszökevényeknek tekintetnek és őket a katonai büntetőtörvénykönyv alapján felelősségre kell vonni.

27. §. Azok a csendőr egyének, akik súlyos és ismétlődő fegyelmi vétségekkel az őrsükön fegyelmi zavart okoznak és bajtársaiknak rossz példát mutatnak, a fegyelmi bizottság által:

1. ha 15-ik szolgálati évüket még nem töltötték be, eltávolításra;

2. ha 15 évnél hosszabb idő óta szolgálnak, hivatalból való nyugállományba helyezésre hozhatók javaslatba.

Ugyanilyen feltételek mellett azok a tisztetek, akik a rájuk bízott parancsnokság vezetésében súlyos visszaéléseket követnek el, lefokozásra vagy elbocsátásra hozhatók javaslatba.

Mindenesetre azonban a bizottság javaslata csak az érdekelt előnyére módosítható.

Azok a csendőr egyének, akik nem az előbb leírt esetek miatt, hanem más okból képtelenek szolgálati állásuknak megfelelni, a bizottság által:

1. ha 15-ik szolgálati évüket még nem töltötték be és testileg váltak alkalmatlanná, elbocsátásra;

2. ha 15 szolgálati évvel rendelkeznek, hivatalból való nyugdíjazásra hozhatók javaslatba.

28. §. Ha a még szolgálni köteles csendőr egyének nem

felelnek meg a csendőrségnél előírt feltételeknek, előző csapattestükhez visszahelyezhetők. Az ily egyének esetleg egy bizottság által vizsga alá vethetők és ha más csendőrségi beosztásra megfelelőeknek minősítették, akkor erre hozhatók javaslatba.

Ha a csendőr egyének előző csapattestükhöz visszahelyeztetnek, elvesztik mindazokat a jogokat és előjogokat, amelyeket mint csendőrök élveztek. Kivételesen azonban visszanyerhetik azt a rendfokozatukat, amelyet a csapatnál megelőzően birtak, ha az illető rendfokozatban hiány van.

A csendőrséghez belépett egyének kötelesek a vállalt szolgálati kötelezettségüknek eleget tenni; mielőtt kötelezettségüknek teljes mértékben meg nem feleltek, azért, hogy előbbi csapattestükhöz visszahelyeztetessék, a csendőrségtől való elbocsátásukat nem kérelmezhetik.

Ha valaki a csendőrségi testületből eltávolítottatik, a fegyelmi tanács javaslata és a hadügyminiszter rendelete alapján előző csapattestéhez, mint közkatona visszahelyezhető.

Eltekintve ezektől az esetektől, a csendőrségi testülettől végleg csak akkor válhatnak meg, ha szolgálati kötelezettségüknek eleget tettek.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Orvvadászok leleplezése.

Irta: HORVÁTH KÁROLY III. tiszthelyettes (Nagyatád).
Nyomozták: DICSKÓ ISTVÁN törzsőrmester és DER JÓZSEF őrmester.

Az alább leírt eset figyelmeztető azon csendőrbajtársaim számára, akik oly helyeken teljesítenek szolgálatot, ahol erdőségek, vadászterületek vannak s amely vidékeken a csendőröknek orvvadászokkal sűrűn akad dolguk.

Ha az orvvadászok szabadon garázdálkodhatnának, egykettőre kipusztulna a vadállomány, de ezenkívül veszélyesek az orvvadászok a személyi biztonságra is, mert vadőrre, erdőőrre és nem ritkán az üldöző csendőrijárőrre is fegyvert fognak és minden teketória nélkül rálőnek. Ezért szükséges és fontos, hogy az orvvadászattal foglalkozó vagy azzal gyanúsítható egyéneket állandó megfigyelés és ellenőrzés alatt tartsuk. Az orvvadászok leleplezése sokszor nagy fáradságot és kitartást igényel, mert amint a tapasztalat tanítja, legtöbb esetben csak sokszori türelmes les után sikerül valamely eredményt elérni.

Különösen nehéz az orvvadászok leleplezése akkor, ha a felügyelettel megbízott erdő- és vadőrök velük összejátszanak, ami nem tartozik a ritkább esetek közé. Amint az alábbi eset is igazolja, akad olyan erdőőr, illetve vadőr is, aki az orvvadászok garázdálkodásait leplezi, azokat nemcsak hogy fel nem jelenti, de azok büntetésül szegődve a járőrt is szándékosan félrevezetik.

A gróf Sommsich József kivadári nagybirtokos tulajdonát képező ú. n. tuskési erdőben már évek óta rend-

szeresen garázdálkodtak az orvvadászok, aminek oka az volt, hogy a megbízhatónak tartott erdőör velük összejátszott. Előfordult, hogy az erdőben portyázó, illetve ott lest tartó járőr az erdőben két lövést hallott, de a lövések irányába haladva Lovas vadőrrel találkozott, aki felvilágosította őket, hogy ő tett két lövést karvalyokra, de nem talált. Később kiderült, hogy fácánokat lőttek orvvadászok. Lovasnak ily alkalmakkor a figyelő szerep jutott. Mikor észrevette, hogy közeledik a járőr, az orvvadászoknak jelt adott, ő maga pedig a járőr elébe ment és a már fentebb írt módon tévedésbe ejtette. Az orvvadászok így mindig el tudtak idejekorán menekülni és a zsákmányt is biztosítani tudták.

Gróf Sommsich ispánja 1928 november 14-én kb. 17 óra tájban a nagyatádi örsre kocsit küldött és egy járőr sürgős kivezénylését kérte, mert az említett erdőben aznap a délutáni órákban ismeretlen orvvadászok állítólag egy szarvast lőttek és azzal ismeretlen irányba elmenekültek.

Távollétem miatt helyettesem vezényelt ki egy járőrt a helyszínre, amely a nyomozást bevezette, de eredményt elérni nem tudott.

Néhány nappal később, november 19-én, a vizvári örskörlethez tartozó Hármafia községben országos vásár volt, ahová vásárugyeleti szolgálatra Dicskó István törzsőrmester és Der József őrmesterből álló járőrt vezényeltem ki. Az eligazításkor külön meghagytam nekik, hogy a szarvas leterítése ügyében Hármafia községben alapos puhatolást végezzenek, mivel az a gyanúm, hogy a tettesek háromfai orvvadászok voltak. A járőr a vett parancs értelmében a vásár lezajlása után az ismeretlen orvvadászok után puhatolt, de semmi felvilágosítást nem kapott. Mikor a vásárosok már oszladoztak, a forgalom zavartalan biztosítása céljából a járőr a község főutcáján portyázott, miközben Dicskó törzsőrmester az utcán egy diónagyságú szőrcomót talált, amelyet szarvasszörnek vélt felismerni. Odaérkezett Gelencsér János tiszthelyettes és Horváth József csendőrből álló vizvári örsbeli járőr s azoktól megtudta, hogy abban a házban, amely előtt a szarvasszört találta, Téli János*) hírhedt orvvadász lakik, aki 3 havi elzárás büntetését tölti a nagyatádi szolgabírói hivatalnál. Persze a járőrben erős gyanú támadt Téllivel szemben, most csak azt kellett megtudni, hogy büntetését a szarvas lelövése előtt vagy csak azután kezdte meg. Ezt megtudandó a járőr két bizalmi egyénnel a Téli lakására ment és nevezett feleségétől megtudta, hogy Téli két rendbeli előbbi orvvadászás miatt három havi elzárás büntetését tölti, de hogy azt mikor kezdette meg, azt megmondani nem tudta vagy nem akarta megmondani.

Ezután a járőr a gyanúsított lakásán házkutatást tartott, melynek során a konyhában egy fazékban főtt, egy lábasban pedig sült húst talált. Erről a húsról Téliné azt állította, hogy marhahús, de sajátságos színéről és szagáról nem volt nehéz megállapítani, hogy szarvashús. A tűzhely átvizsgálásakor a hamu között gerinc- és bordacsontokat talált a járőr, az udvaron pedig megtalálta a kutyák által már marcangolt szarvasbőrt is.

A bűnjelek őrizetbevételét után a járőr a gyanúsított Téli kikérdezése végett Nagyatádra indult. A nagyatádi főszolgabíró a gyanúsítottat nyomozás végett a járőrnek kiadta. Legelőször az nyert megállapítást, hogy Téli csak a szarvas lelövése után kezdte meg a büntetését. Eleinte makacsul tagadott, de amikor felmutattuk előtte az őrizetbe vett szarvasbőrt és a csontmaradványokat, beismerte, hogy Derne Elek orvvadász társával ő lőtte le a szarvast. Hosszabb faggatás után beismerte azt is, hogy Lovas erdő- és vadőr beleegyezésével, azaz segítségével már több ízben

vadásztak. Beismerése után a helyszínen megmutatta az erdőrészt is, ahol a szarvast lelőtték és elrejtették s ahonnan a következő napon elszállították.

Előadása szerint 1928 november 14-én reggel 6 órától a késő délig nevezett társával a tuskési erdőben cserkésztek és eközben 7 darab szarvasra bukkantak. Derne Elek a hozzá legközelebb álló szarvastehénre rálőtt és azt megsebesítette. Ezután mindketten egy-egy lövést tettek még a szarvasra és sikerült is azt leteríteni. Röviddel a leterítés után odaérkezett hozzájuk Lovas vadőr és azt mondta, hogy a szarvast ki kell belezni és jól el kell rejteni, mert itt az a szokás, hogy a kivadári ispán, ha lövéseket hall, azonnal csendörökért küld s azok nyomban itt lesznek, akkor pedig — ha a szarvast itt találják — baj lesz.

Ezután az orvvadászok a Lovastól kölcsönkaptak késsel a szarvast kibelettek és egy bokorban elrejtették, ahonnan a következő nap a hajnali órákban elszállították. Távozásukkor Lovas meghagyta nekik, hogy egy lapockát neki is juttassanak, ami meg is történt. Lovas az erdőben visszamaradt, hogy ha esetleg csendörök érkeznek oda, azt mondja, hogy a lövések tőle eredtek, ragadozókra lőtt.

Derne Elek ugyancsak fentiek szerint adta elő az esetet, amit most már Lovas vadőr is kénytelen volt beismerni. Kiderült, hogy a két orvvadász már két év óta üzte bűnös cselekményeit a vadőr leplezése alatt. A nyomozás során előkerült négy darab vadászfegyver is, melyek a gyanúsítottak feljelentése mellett a nagyatádi szolgabírói hivatalnak átadattak.

*

Bárha a nyomozati tanulság az esetben nem is sok, közöltük, mert alkalmasnak látszik arra, hogy a csendörök figyelmét felhívjuk a vad- és erdőörökre, akikben legtöbbször megbizik a gazdájuk és legtöbbször megbiznak a csendörök is, pedig nem mindegyikük és nem minden esetben érdemli meg a feltétlen bizalmat. Azokon a helyeken, ahol sok az orvvadász és sok az előforduló orvvadászati eset, éber figyelemmel kell kísérni nemcsak az orvvadászokat, hanem a vad- és erdőöröket is.

A vérmérgezés.

Besser Bélu százados úr tragikus halála arra készítet, hogy eredeti programomtól némileg eltérjek s ezúttal a vérmérgezésről írjak le egyetmást, amit mindenkinek jó megjegyeznie. Reá akarok mutatni arra, hogy az esetek túlnyomó számában hogyan lehet elkerülni a vérmérgezés halálos kimenetelét. Állítom, hogy az alábbi sorok megszívlelése a legtöbb esetben meg fog bennünket menteni a vérmérgezés súlyos következményeitől.

A *Csendőrségi Lapok* 1929. évi 18. számában »Életünk ellenségei« cím alatt foglalkoztunk az emberi és állati élet legnagyobb ellenségeivel a bacillusokkal, amikor azt mondtuk: »ha bacillusok nem volnának, akkor a betegségek

*) A gyanúsítottak nevét megváltoztattuk. Szerk.

99%-át hirtől sem ismernők. Ugyanott hallottuk azt is, hogy a bacillusok nagyító alatt látható élőlények, a növényvilágba tartoznak, egyetlenegy sejtől állanak, hogy — akár csak az emberek és állatok — ők is különböző fajokat alkotnak, különféle szokásokat, alakot vesznek fel és ők is épp úgy szaporodnak, növekednek, táplálkoznak és bizonyos idő után meghalnak, mint bármely más élőlény. Az emberi életre nézve azáltal életveszélyesek, hogy hihetetlen mennyiségben és igen gyorsan szaporodnak. Így pl. egyetlenegy bacillus kedvező körülmények közt 3 nap alatt olyan bacillustömeget — utódokat — tudna termelni, hogy az utódok súlya 3 nap múlva félmillió kg. lenne. Szerencsére a valóságban ez nem így van, mert a bacillusok az óriási szaporodásukkal rohamosan elrothasztják, felemésztik a saját táplálékukat. Emiatt megakad a táplálkozásuk és ezzel együtt a szaporodásuk is. Ennek a rohamos pusztulásnak az eredménye a geny. Ez a geny aztán igen könnyen az emberi test elpusztítója lehet. Mialatt ugyanis a bacillusok szaporodnak, táplálkoznak és elhalnak, ezen idő alatt igen sok mérget termelnek. *Ezek a genyben lévő mérgek (toxinok) és nem annyira maguk a bacillusok támadják meg az emberi testet.* A testünk ez ellen a mérgezés ellen küzd, ezért van a nagy rosszullét és a láz. Ez az egyre szaporodó mérge fogja a szívgyengeséget, majd a szív megállását előidézni. Hetvenkétféle bacillus fenyegeti az emberi testet. Ezek közül némelyik oly rohamosan és oly tömegben termeli a mérget, hogy akár 24 óra alatt is kiolthatja az életet. Ilyen lehet a vérmérgezést okozó bacillus is.

Az orvostudomány a vérmérgezést *szepszis* néven ismeri. Nem orvosok számára azonban igen jó kifejezés a vérmérgezés, mert tényleg a vérben szaporodnak el a gyilkos bacillusok és azok mérgei. Orvosilag azonban többféle »vérmérgezés« van, így pl. vérmérgezés az is, amikor valamilyen gáz jut a vérbe, pl. kéndioxid, széndioxid, a világító gáz, a cyángáz, a szénsav stb. A háborús gázmérgezések is túlnyomó részben vérmérgezések. A közéletben azonban vérmérgezés alatt csakis valamilyen genyesztő okozta fertőzést értenek. Pattanások, kelések, apró sérülések, bőrlehorzsolások stb. mind-mind vérmérgezést okozhatnak akkor, ha a sebésbe veszedelmes bacillusok jutottak be. Vérmérgezés tehát a talpunctól kezdve egészen a fejtetőig bárhol létrejöhet.

Különösen veszélyesek a felső ajakon és az orrban lévő sérülések, pattanások, furunkulusok, mert ezek fertőzése a szemeken, az orrnyílásokon és egyéb apró csontlikakon keresztül egy-kettőre belejut az agyvelőbe. A beteg pár nap alatt az annyira fájdalmasan kínzó agyhártyagyulladásban hal meg. Mi magunk sebészek is egyenesen félünk az orr és felső ajak pattanásainak a kezelésétől, mert ezek úgy látszólag csak kis dolgok és mégis igen sokszor halált okoznak. A közönség és a halott hozzátartozói elszörnyűködnek az ilyen haláleset hallatára és rögtön készen van az ítélet, hogy az orvos az oka mindennek. Arra senki sem gondol, hogy a beteg fejét nem lehet életmentés céljából levágni, ha a vérmérgezés az agyvelőt támadta meg. Pedig csak ez lenne az egyetlen életmentő eljárás épp úgy, mint mikor ilyen vérmérgezés miatt a lábat vagy a kezét kell levágni. Jól jegyezzük meg tehát, hogy a felső ajak és az orr pattanása, furunkulusa, sérülése igen könnyen életveszélyes lehet, mert a legsúlyosabb genyes agyhártyagyulladás léphet fel, amelyből pedig soha sincsen segítség. Ne piszkáljuk, ne nyomogassuk tehát az ajak- és az orrpattanásokat, hanem forduljunk azonnal vele sebészhez. A felső

ajak tele van mirigyekkel, az alsó ajakban ilyen mirigyek alig vannak. A felső ajak gyulladása rögtön és egyenes úton tud felfelé terjedni, az alsó ajak gyulladásának azonban nagy kerülőt kell megtenni, hogy feljuthasson az agyvelőbe. Ezért rosszabb a felső ajak gyulladása. Ugyanígy van ez a foggyenedésnél is; a felső foghúzás, foggyenedés sokkal könnyebben okozhat vérmérgezést, mint az alsó fogaké.

Milyen gyakori súlyos betegség így nyáron pl. a légy-csipés! A légy minden piszokra, dögre rászáll és ezután megcsípi az embert. A csipés helyén esetleg beoltotta a legsúlyosabb bacillusokat, amelyek 24 óra múlva vagy esetleg már előbb is létrehozzák a vérmérgezést.

Hányszor halljuk pl., hogy valaki tyúkszemvágás után vérmérgezésben meghalt. Miért? Mert a sérült helyen akár a késsel, akár a harisnyával beoltottuk a súlyos genyesztő bacillusokat. Adok itt a tyúkszemvágóknak egy jó tanácsot. A vérző tyúkszemet sokáig kell vérezni hagyni, még jobb meleg vízbe tenni a lábat, hogy a seb annál jobban kivérezzék. A kifolyó vér mossa ki legjobban a sebből a piszkot. Igaz, hogy a cipő fölhúzása után mégis befertőződhetik a seb, ha azt előbb be nem kötöttük. Az életét teheti kockára az, aki a tyúkszemsebre csak úgy felhúzza a cipőt, a harisnyát. Az az állítás, hogy a fekete harisnya jobban fertőz, mint pl. a fehér, mese. Nem a harisnya színén, hanem inkább azon fordul meg a dolog, hogy milyen bacillusok jutottak bele a sebésbe.

Lássuk ezekután, hogy hogyan kezdődik, hogyan terjed, hogyan okoz halált és végül, hogy még idejében, még jőkor hogyan lehet felismerni a vérmérgezést, még szabad szemmel is a testünk külsőjén.

Vegyük példának és kísérjük végig a szegény tragikus sorsú bajtársunknak, Besser Béla századosnak az esetét. Feldörzsölte a czizma a jobblába hüvelykujjának a köröm körüli részét. Az így támadt sebésbe a harisnyáról súlyosan mérgező bacillusok jutottak be, amelyek ott azonnali szaporodásnak indultak és az ujj hátát fillérnyi, majd pengőnyi területen elgennyesztették. A hüvelykujj erősen megduzzad, a körömhöz alig lehet ilyenkor hozzáérni, annyira fájdalmas, forró és piros az egész hüvelykujj. Ha most csak egyszerű genyesztő bacillusokról volna szó, akkor a csizmatörés helyén tályog keletkeznék, amely a végén magától is kitakadna és a láb 8—12 nap alatt begyógyulna. A betegünkönél azonban igen súlyos fertőzésről volt szó, amelyből aztán megindult a vérmérgezés folyamata (phlegmone).

A hüvelykujj körme felett koronányi tályog képződött. Ebből a tályogból gyulladás indult ki, amely a bőr alatti laza kötőszövetben, az izomrések közt, az inhüvelyek és a vizerek mellett a nyirokedényekben kúszni kezdett fölfelé a lábhátra. A duzzanat, a fájdalom, a pirosság, a láb forrósága, egyre fokozódott, fellépett a láz, amelyet időnkint borzongás, fázás, hidegrázás kísért. A beteg közérzete is rosszabb lett. A tovaterjedés ellen azonban lázzal, gyulladással védekezik a szervezet. *A sebtől élénk vörös sávok, piros csíkok húzódnak fölfele a lábháton.* Amikor pl. a nagy gyulladás még csak a lábháton van, ezek a piros csíkok már a térdig érnek. A piros csíkok nyomásra nagyon fájnak, mert körülöttük duzzadt, dagadt és lobos a szövet.

Mik ezek a piros csíkok? A nyirokerek gyulladása. A

Az emberek semmivel sem közelítik meg jobban az isteneket, mint ha embertársaikat boldogítják.

Cicero.

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művészek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

nyirokér ugyanis felfogja, feltartóztatja, megfogja a bacillusokat, közben azonban ő is megbetegszik, ezért duzzadt, fájdalmas és piros egész hosszában a nyirokér. A hajlatokban, tehát pl. a könyök- és térdhajlatban, továbbá a hónaljban és lágyékban mirigyek vannak. Ezek azok a híres nyirokmirigyek, amelyekbe a nyirokerek mintegy beleömlenek. Ezek a mirigyek még a nyirokereknél is sokkal nagyobb mértékben fogják és tartóztatják fel a bacillusokat és azok mérgeit. Ez a kitűnő védőberendezés zsilip módjára áll útjába a fertőzés tovaterjedésének, mialatt azonban ő maga is megbetegszik, megduzzad, fájdalmas és élénk piros lesz. Érdekes, hogy a kezeken, a lábakon a sébtől fölfelé húzódó piros csikoktól nem igen félnek a betegek, a mirigyek duzzanatától azonban már igen és azonnal orvoshoz is sietnek. A mirigy duzzanatától való megijedés miatt igen sok vérmérgezést lehet a korai operációval megmenteni. Csak nem szabad addig várni, míg a hónalj- vagy térdhajlat mirigyei is erősen fertőződnek.

A térdhajlatban lévő nyirokmirigyek rövid időre megállították a fertőzés tovaterjedését. De mert a lábujjon lévő gócból, mint egy központi depóból egyre újabb és újabb bacillus- és méregtömegek érkeznek, a mirigyek sem tudnak a túlerővel megbirkózni. A bacillustömeg, a fertőzés végre is áttörte az első nagy gátat a térdhajlatban. Megint több élénk piros csík indult el a térdhajlatból, amelyek gyorsan húzódtak fel a lágyékba, a has alá. Persze magukkal hurcolva a vérmérgezést okozó bacillusokat is. Természetes dolog, hogy mialatt a gyulladás a lábujjtól a lágyékig felkúszott, azalatt a nyirokerek és a visszerek közvetítésével igen sok méreg szivódott fel és került bele a véráramba. A véráram aztán az egész testet elárasztja bacillusokkal és azok mérgeivel. Ezért van a láz, a hidegrázás, a rossz közérzet, a szapora pulzus, a rossz arcszín stb.

Amerre a piros csikok húzódnak, mögöttük a csikok közti területek is gyulladásba esnek. Így aztán a csikok mögött tenyérszerű, vagy még nagyobb piros, lobbos duzzanatok képződnek. Az egész lábakra, a comb felső felülete egyetlen nagy vörös mező, amelynek bőre alatt súlyosan és mélyen fertőzött genyedő szövetek terülnek el.

Ha a beteg szervezete még mindig bírja a fertőzést, akkor a lágyékból a hasra és a nemi szervekre vonul fel a gyulladás. Rendesen azonban ilyenkor már a vérben igen nagy tömegű bacillus és méreg (toxin) kering, sőt legtöbbször már a tüdőben is genyes góccok képződnek, a szív pedig mindig rosszabb és rosszabb mérgezett vért kap, végül is elkezd gyorsan, egyre gyorsabban kapkodni, össze-vissza dolgozni és végül is megáll. Így következik be a vérmérgezetek halála.

Hogyan lehet az úgynevezett vérmérgezést a kezeken és lábakon felismerni? Egyedül és kizárólag a már leírt piros csikokról, a hidegrázásról, borzongásról. Néha az utóbbiak elmaradnak, de egy mindig meglesz: a fájdalmas piros csikok vonala. A szakértő orvos számára persze vannak még egyéb tünetek is. A lábakon és kezeken többféle súlyos kötőszöveti gyulladás is felléphet, de ezek lassabban terjednek (orbánc), van idő ellenük fellépni, ezeknek nincsenek meg a veszedelmes előfutárjai, a piros csikok. A piros fájdalmas csikok szinte ordítva figyelmeztetnek arra, hogy az élet forog kockán, tehát azonnal, rögtön, éjjel vagy nappal rohanva kell orvoshoz menni. Itt nem lehet várni, mert különben a világ statisztikái szerint is 90 százalék a halálozás.

Miben áll az orvosi segítség? Jól jegyezzük meg ezt is! Egyetlen egy segítség van csak és ez: a kés. Itt már semmiféle más hatalom és semmiféle más eljárás nem segíthet, csak egyedül a kés. A segítség abban áll, hogy még idejében, a lehető leggyorsabban ki kell operálni, el kell távolítani azt a halálhozó gócot, azt a depót, ahonnan a vérmérgezés

táplálkozik. Szinte csodálatos a hatás: pl. a reggel operált betegnél estére eltűnnek a csikok és a betegnek kutyabaja sincs az operált seben kívül.

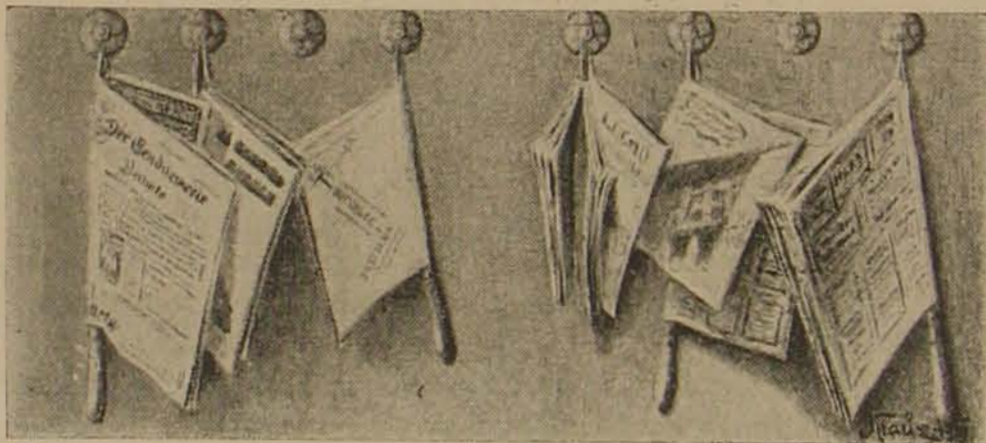
A mi tragikus esetünkben pl. amikor délután fél 4 órakor rögtön a beszállításkor a beteg operációra került, az alszár már tele volt piros csikokkal, amelyek a hiivelykujjon lévő tályogból indultak ki. A combja azonban már fel a lágyékig több tenyérszerű területeken egybefolyva duzzadt, piros volt. Hiába volt már az egymásután öt izben való operáció, a folyamatot már lehetetlen volt megállítani. Még a magas amputáció sem segíthetett volna, mert a mérgezés a test felsőbb részeire is áterjedt.

Önként adódik a kérdés, hogy nem lehetne-e az ilyen esetben vérátömlesztéssel segíteni? Nem lehet azért, mert a fertőzött területek egyre nagyobb és nagyobb tömegekben ontják a mérget és így az esetleg folyton adott új vér is rögtön fertőzött lesz. A már megállapodott folyamatnál inkább lehetne róla szó.

Még egyszer leírom tehát a következő életbe vágó figyelmeztetést:

1. A felső ajaknak és az orrnak a pattanásai, furunkulusai, sérülései, a felső foggyesedések életveszélyesek, azokat piszkálni nem szabad, azokkal azonnal sebészorvoshoz kell menni, mert ezekből igen gyakori a vérmérgezés, ami itt a fejen legtöbbször halálos.

2. Ha a kezeken és lábakon levő genyes vagy csak genyedni akaró sebzésből, vagy még csak kezdődő gyulladástól piros csikok indulnak ki, akkor egy pillanatot sem szabad várni, hanem azonnal sebészorvoshoz kell menni, mert a későn behozott betegen már semmiféle orvosi tudomány sem tud segíteni. Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

LAPSZEMLE.

(Jugoszlávia.) Zsandarmeriszki Vesznik.

1929. augusztus.

Barle cs. alezredes folytatja tanulmányát a babona befolyásáról a gonosztevőkre. Minden gonosztevő rendszerint babonás. Olyan szerek létezésében hisz, amelyek láthatatlanná teszik az embert, biztosítják a sikert, elhárítják a gyanút és eltérítik az üldözőket. Különösen babonások az orvvadászok. Minden orvvadász újholdnál szedett páfránygyökeret hord magánál. Ha tehát a csendőrök nem is találnak egy orvvadászról puskát, löpört, ólmot vagy vadat, maga a zsebében levő páfránygyökér elegendő, hogy orvvadásznak felismernék. Másféle furcsaságok, mint más gyökerek, magok, növények és levelek rendszeren biztos tanújelei annak, hogy az illető babonás gonosztevő. Vallásos gonosztevők rendszeren lopott szentelt ereklyéket hordanak maguknál. Cigányok előszeretettel hordják egy 9 hete eltemetett hulla bal hüvelykujját, — továbbá különféle magokat, különösen a nadragulya magját. Megannyi figyelmeztetés a csendőr számára, hogy babonás, — de veszélyes gonosztevővel áll szemben. Rendkívül babonások az olaszok. Olasz munkások mindenütt terjesztik a babonát, ahova jönnek. Rettenetes következményekkel jár a babona ott, ahol — rendszeren eldugott pénz feltalálása vagy az üldöztetés elől

való rejtőzés céljából — ártatlan gyermekek, sőt felnőtt személyek élete ellen irányul. Még az anya testében lévő gyermeket sem kimélik. Így magyarázható a csehországi emberevő cigányok esete, — valamint gyermekek gyakori eltűnése is.

Jakovljevic cs. százados folytatja a »büntetésekről és azok végrehajtásáról hajdan és most« szülő cikksorozatát. A folytatás a modern börtönbüntetések végrehajtásának különféle rendszereivel foglalkozik és végül tüzetesen leírja az progresszív rendszert, amely Jugoszláviában is be van vezetve. Röviden a következő: A fegyenc körülbelül 2 hónapot magánzárkában tölt;; azután közös zárkába kerül, ahol dolgozik, vagy mesterséget tanulhat; — 3 hónap után nappal a fogházon kívül dolgozhatik felügyelet nélkül; végül szabadságot kaphat, melyet otthon tölt. Ha a két utóbbi időszakban nem viselkedik előírás szerint, akkor visszakerül a közös zárkába a büntetés egész idejére.

Radics Z. hadnagy befejezi a mérgezésnek, mint büntetésnek és az annak végrehajtására szolgáló szereknek leírását. Nagyjából megemlíti, hogy manapság milyen úton-módon lehet embereket megmérgezni és leírja, hogy miképpen kell a csendőrségnek mérgezési esetekben eljárni.

Csuvics A. cs. őrnagy befejezi értekezletét a rendőrségről és a bűnözésről. Mint legfontosabb haladást felemlíti az új nyomozási rendszert, amely nemcsak a terhelő, hanem a mentő adatok gyűjtésével is foglalkozik. Gyakran a rendőrség munkája egymaga nem elégséges. Szükséges a nagyközönség segítségéhez is fordulni. Ez többféle módon szokásos u. m. plakátok, hirdetések, kinematográf és főleg a sajtó útján. Fontos feladat a bűncselekmények végrehajtásának megakadályozása. Ide tartozik pl. az alkoholfogyasztás szabályozása, mert a legtöbb bűntény alkohol befolyása alatt történik. Ide tartozik továbbá a harc a szegénység és munkanélküliség ellen, mely küzdelemben a rendőrség a fennálló emberbaráti intézményekre (Vörös kereszt, lencsázak, stb.) támaszkodhatik. Különösen fontos a gyermekek és serdülők megóvása az erkölcsrontó befolyások alól, miáltal még szunnyadó gonosztevő hajlamok kifejlődését is meg lehet akadályozni.

Zsebtolvajokról szülő, jelzés nélküli cikk ismerteti a zsebtolvajlás különféle módszereit. A zsebtolvaj rendszeren egy-két segítőtárral dolgozik és előszeretettel választja a pályaudvarokat működése teréül. Ez okból a csendőrségnek főleg a pályaudvarokat kell a zsebtolvajoktól megtisztítani.

J. T. P. részletes leírást közöl, hogy miképpen kell a portyázó szolgálatot gyakorlati módon végezni. A teendőket három részbe foglalja u. m. a portyázás előtt, közben és utána. (Folytatja.)

A lap befejezi oktatását a *csendőrségi szolgálati levelezés* főbb sajátságairól.

Vlah O. cs. százados az *állatok szellemi tulajdonságairól* és az állatvédelemről értekezik. Nem elégszik meg azzal, hogy felhívja a csendőrök figyelmét egy, az állatok védelmét célzó rendeletre, hanem érdeklődésüket is iparkodik az állatok iránt felkelteni, hogy annál jobban figyeljenek az állatok kimelésére, amit az állatvédő egyesület szerény eszközeivel nem képes egymaga végezni. A bevezető részben különös eseteket ismertet egyes háziállatokról, amelyekből az olvasó meggyőződhetik arról, hogy az állatok is bizonyos szellemi életet élnek, a helytelen és nemtelen bánásmód miatt tehát nemcsak testileg, hanem szellemileg is szenvednek.

Japán csendőrség: A japán csendőrség csak katonai csendőrszolgálatot végez. A nyilvános rendet az államrendőrség szolgálja. Összesen 29 csendőrosztály van ezredes vagy alezredes vezetése alatt. Az alosztályokat őrnagyok vagy századosok vezénylik. Allományuk különböző. Átlag egy osztály 6—7 tisztből, 50—80 csendőrből és 10—60 polgári alkalmazottból áll. Összesen van 180 tiszt, 2300 csendőr és 680 polgári alkalmazott. Fegyverzet karabély és szurony; altiszteknek revolver és kard. Koreában géppuska is. A legénység egy része lovasított. A csendőrség egyenrangú a sor-katonasággal, tehát minden hadseregbeli tisztnek joga van fellépni olyan csendőrök ellen, akik szolgálatukat nem végzik kielégítően vagy hatáskörüket túllépik.

Levan E. cs. altiszt arról ír megfigyelést, hogy mily fontos a bűntények kiderítésére az a körülmény, ha a

lakosság reá van szoktatva, hogy minden esetet haladéktalanul a csendőrség tudomására hozzon. Ebben a tekintetben a viszonyok nagyon különbözők. Míg egyes vidékeken pl. a lakosság bizalma a csendőrséghez oly nagy, hogy még tanácsért is hozzá fordulnak, addig másutt még a kárvalott is letagadja saját kárát, csak hogy a csendőrség ne avatkozzék a dolgába. Elmond egy tolvajlasi esetet, ahol a kárvalott »kiegyezett« a tolvajjal, mire a bírótól kezdve mindenki tagadta, hogy történt volna valami a faluban. A csendőrségnek tehát igyekeznie kell a lakosságot a gyors jelentéstétel fontosságáról meggyőzni.

A pénzügyőri lap szép esetet mond el a *csendőrség és pénzügyőrök testvéri összeműködéséről*, melyben egy szolgálatban lévő csendőr saját élete veszélyeztetésével kimentett a vízből egy fuldokló és már eszméletlen pénzügyőrt.

Folyó év júliusban két csendőr esett el Stipben gonosztevők golyóitól. A lap megemlékezést közöl életükről és a temetéséről.

A büntettek elleni harcban egyik legfontosabb fejezet az iszákosság elleni mozgalom. Köztudomású, hogy aki olyasmit akar elkövetni, amit a józan ész ellenez, az leissa magát. Most Zágrábban keletkezett egy társulat az iszákosság ellen. A lap felhívja a csendőrök figyelmét, hogy onnan az alkohol elleni munkájukra nézve útbaigazítást kaphatnak.

A »Különböző« rovatban a kleptomániáról mint betegségről, valamint a bűnügyi biológia céljairól találunk említést.

—0—

(Franciaország.) L'Écho de la Gendarmerie.

1929 augusztus 4.

X. ezredes folytatja magyarázatait a csendőrség régi törvényeiről. Még mindég a házkutatás jogánál tart. Magyarázza, hogy miért van joga a csendőrségnek házkutatást tartani, ha személyek után nyomoz, ellenben miért nincs meg ez a joga, ha tárgyakat keres. Ha nem is helyesli ennek a viszonyoknak további fenntartását a mai körülmények között, mégis felveti a kérdést, vajjon jól lenne-e megválasztva a jelen pillanat a törvény megváltoztatására? Ezt a következő folytatásban fogja magyarázni.

Aisne (Ézn) helyesli az Écho harcát az 1. oszt. csendőri rendfokozat rendszeresítése és az adjutant (adzsüdán) rendfokozat (kb. törzsörmester) létszámának lényeges emelése végett.

Un »Marie-Louise« (Ön Mari Lujz) azt kérdi, vajjon elfelejtették-e a megyei (vidéki) csendőrséget. Összehasonlítja az altisztek számarányát a csendőrség különböző ágai-ban. A mozgó gárda, a párisi köztársasági gárda, a gyarmati csendőrség és a versaillesi (Verzálj) csendőriskola pótkerete kb. ugyanazt az arányt mutatják, vagyis egy adjutant jut három maréchall de logis chef-re (marésal de lozsi sef, kb. 1. oszt. örmester), míg a megyei csendőrségnél ez az arány sokkal rosszabb. Egyenlőséget követel.

Bien informé (bién enformé) feltár egy esetet, amelyben egy csendőrös elöljárója megsemmisített egy kihágásról felvett jegyzőkönyvet. Követeli, hogy az elöljárók ne cáfolják meg ily módon alantosaikat, amely eljárás különösen a fiatal csendőrökre hat elkedvetlenítőleg. Ha a csendőrség feljelentést tesz bárki ellen, azt az illetékes hatósághoz kell juttatni.

Augusztus 11.

Charles Laurenx (Sári Lórán) a fizetésemelés második, július 1-ével kezdődő részletének elhalasztásáról ír. Az országgyűlés már másodszer osztott fel, anélkül, hogy a fizetések július 1-ével esedékes emelését törvényre emelte volna. A pénzügyminiszter rögtön a ház feloszlása után nyilatkozatot adott ki, hogy ezáltal az igényjogosultak nem fognak károsodni. Cikkirő ennek dacára ismét leszögezi a közalkalmazottaknak azt a követelését, hogy a fizetésrendezést csakis a 9000-es alapon lehet végrehajtani.

A lap újból felveszi a frontharcos emléklap és jelvény ügyét, amely — különben elég tekintélyes anyagi előnyökkel járó — kitüntetést eddig a csendőrségtől megvonták. A lap az első harcvonalhoz tartozó csendőrösök és a hadbíró-ságokhoz beosztva volt csendőrök számára követeli a frontharcos elismerést. Számos esetet említ fel, amelyekben csendőrök harcoltak az ellenség ellen.

Augusztus 18.

Ar. Breizad az ellenőrzés fontosságáról ír. Kiemeli, hogy nemcsak közigazgatási téren szükség esz ellenőrzés, hanem minden más téren is. Egy következő cikkben fogja magyarázni, hogy miképpen kell az ellenőrzést jobban kiterjeszteni.

Az a hitem, hogy nem azért születünk, csak hogy boldogok legyünk, hanem azért, hogy kötelességünket teljesítsük s áldani fogjuk önmagunkat, ha tudjuk miben áll kötelességünk.
Nietzsche.

A lap egy nagyjelentőségű ügyről referál, melyben a csendőrségnek alkalma volt magát különösen kitüntetni. Július 17-én egy Fonseca (Fonszéka) nevű portugál jelentkezett, mint idegen honos a monxdiéri (Mondidié) örsnél. Blandin (Blandén) csendőr két hibát is vett észre az igazoló-papiroson, melyet az evreuxi (Evrö) örs elkövetett, ahol az idegen előbb tartózkodott. Nem szólt semmit, de az idegen távozása után rögtön felhívta az utóbbi örsöt, ahol nem tudtak az ügyről semmit. Erre elfogta és bekísérte az idegent a szakaszhoz, ahol Lapraye (Laprej) hadnagynak, két másik csendőr századparancsnokság közreműködése mellett, sikerült egy messze elágazó bünszövetkezetet felfednie, melynek feje Párisban székelt. Az egész nyomozás néhány óra alatt be volt fejezve.

Egy örsparancsnok két esetet említ fel az útforgalmi törvényből, amelyek szerinte nem eléggé világosak. Az egyik a megelőzésről szóló szakasz, melynek túlrövid szövege bírósági magyarázatokra adott alkalmat és pedig a törvény szövegével és szellemével ellentéző magyarázatokra. A másik a tulajdonos felelősségére vonatkozik oly állapotoknál, amelyek zárt helyiségből kiszöknek és forgalmi zavart vagy kárt okoznak a nyilvános úton. Szerinte a tulajdonos nem felelős, a törvény szerint pedig felelősségre kell vonni.

A lap folytatja a gyarmati csendőrség viszonyainak ismertetését oly csendőrök számára, akik hajlandóságot éreznek magukban a gyarmati szolgálatra. A IV. rész Martinique (Martinik)-sziget csendőrségének gazdasági helyzetével foglalkozik. Az ismertetés kiterjed a lakásra, táplálkozásra, élelmiszerárakra, cselédségre, egészségügyre, életmódra, orvosi és kórházi kezelésre.

A nyugdíjasok rovata kikel az ellen, hogy a tényleges fizetésemelése nincs visszahatással a nyugdíjasok nyugdíjára is, ámbár a törvény elvben egyenlő elbánást mond ki mindenki részére.

Augusztus 3-án rendelet jelent meg külföldi munkások ellenőrzéséről.

Augusztus 25.

»Kizártak és páriák« cím alatt P. újból kikel a front-harcos igazolvány megtagadása ellen. Helyesli, hogy az elzászi csendőrök megkapják, de akkor a többiek is kapják meg, akik a fronton harcoltak. Ugy látszik, hogy a csendőrökre csak akkor gondolnak, ha szükség van rájuk.

A gazdasági tiszték is igényt jelentenek be helyzetük javítására. Nagyobb irodaátalányt kérnek, tisztiszolgát és néhány örnagyi helyet az új létszámemeléskor.

A nyugdíjasok újból követelik a különféle nyugdíjak közötti különbségek megszüntetését, vagyis az automatikusan bekövetkező nyugdíjrendezést.

—0—

(Spanyolország.) Revista Tecnica de la Guardia Civil.

1929 augusztus.

Az egész füzetet a büntető törvénykönyv betürendes szótára foglalja el. A szótár a törvénycikkek teljes szövegét tartalmazza. 431 irányító felirat mutatja a különböző fogalmakat, amelyekbe a büntetendő cselekmények csoportosítva vannak.

Az előző magyarázza a szótár szükséges voltát és hasznát a csendőrség számára.

Maga a büntető törvénykönyv szótára betürendben sorolja fel az összes bűncselekményeket. Mindazoknál a bűncselekményeknél, amelyek a csendőrség hatáskörébe tartoznak, a törvény teljes szövege van idézve, a többieknél pedig fel van tüntetve az illető szakasz, amely alatt a büntető törvénykönyv a büntetést letárgyalja.

Az 1. számú függelék ugyancsak betürendben azokat a bűncselekményeket tartalmazza, amelyek nem üldözendők hivatalból, hanem csak a sértett fél indítványára.

Az előzetes magyarázat különösen óvja a csendőröket a közbelépéstől ilyen esetekben. Az új büntető törvénykönyv 20 ilyen esetet ismer, míg a régi csak hármat ismert. Ezek voltak: a) gyermekek engedetlensége szülők és gyám iránt; b) sértés könyv útján és c) sajtó útján.

A 2. számú függelék a feljelentésekről szól. Magyarázza a feljelentés fontosságát a nyomozás szempontjából, valamint azt is, hogy miképpen kell a törvényes eljárás megindításáról szóló törvény értelmében a feljelentéseket helye-

sen megszerkeszteni. Azután felsorolja azokat a személyeket, akik nyilvános bűncselekményeket feljelenteni kötelesek, kik nem kötelesek és kiknek szabad illet elhallgatni. Végül felsorolja, hogy mi mindent tartalmazzon egy feljelentés.

A 3. számú úrlapmintákat tartalmazza, amelyekre a bírói eljárás megindításánál szükség van.

—0—

(Csehszlovákia.) Cetnický Obzor.

16. szám.

A cseh csendőrök lakásvizonyai is a lehető legrosszabbak, mert a mai illetményekből nem képesek lakást szerezni. A sok áthelyezés pedig sokakat egyenesen anyagi romlásba dönt. A mai lakástörvény a jövőben még súlyosabb helyzetet fog teremteni, mert a lakbérek aránytalan emelésére van kilátás. A lap az egész testületet súlyosan érintő ezen kérdés megoldására a csendőrségi pótléknak egységesen 4000 koronára, a személyi és dologi pótléknak 100%-al való felemelését, túlóradíjazást és készütségi pótdíj rendszerezését követeli. Ehhez azonban a testület minden tagjának összetartása szükséges.

Két mese címmel azt írja, hogy a csendőrség legfőbb titkos értekezletet tartott, amelyről kiszivárgott hír szerint, az értekezlet tagjai őszinte részvétellel vették tudomásul a csendőrség szomorú helyzetét. Elhatározták a csendőrség teljes demokratizálását, elítélték minden autokráciát, beszüntetik a teljesíthetetlen parancsokat, a szemléket, stb. Üdvözlő táviratot küldtek a csendőrség vezérfelügyelőjének, aki azt felelte, hogy az értekezlet határozataival egyetért és azokat a testület új alapjaként fogja tekinteni.

A másik hír szerint, az értekezlet elhatározta, hogy minden erővel az eddig kitaposott úton kell megmaradni, ki kell terjeszteni a parancsnokok jogkörét, felhívják a belügyminiszter figyelmét arra, hogy a fegyelem fenntartására a mostani eszközök nem elégségesek, a fenyítési módokat úgy össze kell zavarni, hogy a kutya se ismerje ki magát közöttük, pártolni kell a besugókat és spionokat és sok más hasonlót terveztek ki.

Ez a mese is azzal fejeződik be, hogy az értekezlet határozataival a vezérfelügyelő örömmel ért egyet.

A jövő fogja megmutatni, melyik mese igaz.

Halászni akarnak, azért zavarják a vizet címmel éles polémiát folytat a cseh csendőrség másik sajtóorgánumával a »Cetnické Listy«-vel (Csendőrségi Lapok), mely a cikk szerint nem a csendőrség, hanem a legionista szervezetén kívül alakult csendőrségi és katonai havidíjasok lapja. A cikkből megállapítható, hogy az »Obzor« viszont főként a csendőrség ama tagjainak érdekeit képviseli, akik legionisták voltak, akik tehát — a lap szerint — a köztársaság megalakításánál mindenki által elismert, de a köztársaság által kellően nem méltányolt érdemeket szereztek. Az »Obzor« figyelmezteti riválisát, hogy ne akarja még jobban megbontani a testület egységét, férjen meg a bőrében, mert manapság a borjubörnek úgy sincsen jó ára...

Visszautasítja a »Mogul« autósportlapnak a csendőrség elleni támadását és tagadja, hogy a csendőrség üldöznék az autósokat és motorosokat. A motorsport a csendőrség körében igen örvendetesen terjed s így a sportlap támadásának már csak ezért sem lehet alapja.

Vegyes hírek. A csendőrség Herlány-fürdőben aug. 18-án »Csendőrnapi«-ot rendezett. A lap felhívja olvasóit, hogy az ünnepen minél nagyobb számban jelenjenek meg és a kelet-felvidéki igen súlyos társadalmi viszonyok között ezzel is adják jelét összetartozásuknak. — Ez év tavaszán az egyik három hónapig tartó tanfolyamon a csendőrök számaival beszórt deszkákon aludtak, fűtetlen és ablaklan műhelyben voltak elhelyezve s erre sokan egészségükkel fizettek rá. — A nagy nyilvánosságnak is feltűnik már a cseh csendőrségnél divó rendszer, mert ezzel az esettel az egyik polgári lap igen hosszasan foglalkozik.

Hírül adja, hogy a közbiztonsági közlöny f. é. 11. száma tiltakozik ama — már az idén megvalósítandó — terv ellen, hogy a közbiztonsági szervek tartalékosait minden évben katonai fegyvergyakorlatokra fogják behívni. Követeli, hogy e szervezetek tagjai, úgy, amint a régi Ausztriában volt, mentesítve maradjanak a katonai fegyvergyakorlatok alól.

Ugyanezen közlönyből egy rendőr feleségének levelét idézi, aki panaszkodik, hogy sohasem tudja, mikor jön haza a férje, legtöbbször hiába főz, férje holtfáradtan jön haza, gyermekeivel nem foglalkozik, nem is törődik velük, mert ha némileg kiphente magát, neki kell ülnie a rengeteg szabályzatnak és paragrafusnak, amelyeket fejből kell tudnia s így a családjával nem is törődhet. A levélíró azt mondja, hogy a szemlékre férfiak helyett néha nőket kellene kiküldeni, hogy azok lássák, milyen szomorú családi viszonyok

Az élet oly leckék sora, amelyeket át kell élnünk, hogy megérthessük.

Emerson.

között él a rendőr. Az »Obzor« azzal vigasztalja a levélíró, hogy a csendőrségnél sincsen másképp.

A csendőrszámvevősegeknél alkalmazottak rossz előléptetési viszonyaival hosszan foglalkozik. Például az új szervezéssel olyanok, akik már 11—14 éve szolgálnak, még 10 esztendőig is várhatnak az előléptetésre, mert bár az előléptetési feltételeknek már 7—8 év előtt is megfeleltek, nem léphetnek elő, mivel 1923-ban az alkalmazottak számát az akkor meglévő létszám felében állapították meg.

A csendőrök a szolgálatból való kiváláskor beszolgáltatják az ú. n. kimenő kardjukat. A kincstár a vételi összegnél jelentékenyen kisebb árért veszi vissza ezeket a kardokat, bár azokat a csendőr szolgálatára alatt hordta s így, mint valami ócskás, keres az üzletet.

A csendőrségi fegyelmi és jenyítő szabályzatra tér vissza a lap egyik olvasója s kifejti, hogy eddig a csendőrt csak birói úton lehetett elmozdítani, illetve nyugdíjától megfosztani. Az új törvény szerint erre a csendőrségnek magának is joga van, ha a nyugdíjas vagy özvegye vét az »állás jóhírneve ellen«. Erről pedig senkisémit tudja biztosan, hogy mi csoda. Így aztán a nyugdíjas feje fölött állandóan ott lóg a veszély, hogy nyugdíját valamilyen címen elveszti. A levélíró azt kívánja, hogy ez a rendelkezés csak a törvény életbeléptetése után felvett csendőrökre vonatkozzék, akik már ennek tudatában lépnek a csendőrségi pályára. A régebbi nyugdíjasokat, akik becsületesen szolgálták s jövőjüket a biztos nyugdíjjal biztosították tudták, nem szabad így kijátszani.

A prágai és pilseni közbiztonsági szervek alkalmazottai gyermeküdülőtelepeket létesítettek. A csendőrségnél a szervezetlenség és nemtörődömség miatt ilyesmiről szó sem esik.

A közbiztonsági egyének évi 800 korona ruhaátalányt kapnak, amiből 2 egyenruhát, 2 köpenyt, 1 vízhatlan köpenyt, nyári egyenruhát, 2 pár cipőt, 2 pár csizmát vagy 8 készlet fehérneműt, a sapkát, 2 sisakot és egy csomó kesztyűt kell beszerezni, illetve karbantartani. Ezenfelül a csendőrnek minden alkalommal frissen borotválva kell szolgálatra jelentkeznie. A lap megjegyzi, hogy ezt a 800 korona általányt maga a borotválkozás felemészti.

HÍREK.

Álom és valóság.

Mindnyájan mohó élvezettel olvastuk végig diákkorunkban egy ültőhelyünkben Verne Gyula »fantasztikus« regényét az utazóról, aki boszorkányos gyorsasággal: 80 nap alatt tudta a földet körülutazni.

Persze, csak képzeletben! Mert ki hitte volna ezelőtt 20 évvel, hogy 80 nap alatt a valóságban is földközi utazást lehessen csinálni. S hol vagyunk ma már ettől! A földközi utat megcsinálták. Nem 80, hanem 21 nap alatt s ebből a 21-ből is csak mintegy a felét töltötte át a Zeppelin, amely lekicsinylően néz a magashól szekérre, hajóra, gépkocsira s minden egyéb fantasztikus alkalmatosságokra, melyeket a képzeletdús nagy regényíró a földközi utasnak rendelkezésére bocsátott. A Zeppelin befejezte diadalmos földközi útját s a jelhőkben úszó alumínium teste ezidő szerint a technikának leginkább megcsodált alkotása. Egy év vagy öt múlva vagy talán már holnap — ki tudja — a Zeppelin is a kiállítási csarnokba kerül, mint a Bleriot repülőgépe vagy az első gözmozdony és az emberek mosolyogva fogják egymásnak mondani: »Nézd, milyen otromba monstrum volt az a Zeppelin, amelyen először repültél körül a Földet... Hogy is lehetett ezzel repülni?...« És a mai

gyorsaságnak már csak 8—9-szeresére van szükség ahhoz, hogy a légi jármű versenyt repüljön a nappal, azaz a gyorsasága egyenlő legyen a Föld forgásának gyorsaságával és majd elő fog állani az a juresaság, hogyha a léghajó nyugati irányban 9 órakor Budapestről elrepül, Bécsbe, berlinbe, Párisba, Londonba, mindenüvé 9 órakor fog megérkezni.

Mindez persze azért máról-holnapra mégsem fog bekövetkezni, legalább is erre mifelénk egyelőre nem kerül még lomtárba az autó, sőt a hintó sem és ha Debrecenbe híres ember érkezik, még nagyon sokáig fog az ötös fogaton a városháza elé hajtatni.

A haladás tempójának egy csekély szellőcskéje miközben, csendőrök közé is behozott egy újjajta bajtársat, aki nem jár »more patrio« se lovon, se gyalog, hanem — motorkerékpáron. Ez az új bajtárs a közlekedési csendőr. Miként a Zeppelin jogadtatására Lakehurstban, Tokióban ezrek és százezrek összegyűlnek, hogy a Zeppelin tiszteletére egy lelkes Hurrá-t küldjenek a magasba, ugyanúgy összegyűlünk mi csendőrök is képzeletben, hogy lelkes bajtársi Eljén-t kiáltunk azon bajtársunk felé, aki motorkerékpárjával a poros országúton első szolgálati útjára indul, amivel ha nem is kél versenyre a Zeppelinnel, de legalább baktat utána. Reméljük, — nem! — biztosak vagyunk benne, hogy a csendőrnél nem fog érvényesülni az az általánosságban hangoztatott állítás, hogy az ember, amint autóra, motorkerékpárra kerül, más ember lesz, más szemmel nézi a világot és mindent a maga szemszögéből, a jölényes százkilométerrel száguldó szempontból kicsinyel. Reméljük, hogy ez az egyébként be sem bizonyított állítás meg fog törni a motorkerékpáros csendőrökön. Hisszük és elvárjuk, hogy az a csendőr, akit a szolgálati érdek, rátermettség, hajlandóság vagy a véletlen a motorkerékpárra ültetett, semmiben sem fog különbözni a gyalog vagy lovas bajtársaitól, akik jélszázad óta a kötelességteljesítés s általában a jérjierények mintaképei voltak. Csak a motorkerékpár új, a rajta ülő csendőr maradjon a régi. Azzal a gondolattal pedig, hogy ő esetleg különb vagy fontosabb személy lehet, mint lovas vagy gyalogos bajtárs — meg pláne nem szabad motorkerékpárra ülnie. A ló, a kerékpár, a motorkerékpár csak eszközök arra, hogy hivatása céljához vezessék a csendőrt. Ez a cél pedig osztatlanul és elválaszthatatlanul — egy.

—0—

BESSER BÉLA százados.

Valami fojtogatja az ember torkát, ha arra gondol, hogy Besser Béla százados már a halálos ágyán feküdt, amikor a legutolsó kéziratáról jóformán még le sem száradt a tinta, amikor pedig a nyomdafesték lapunk hasábjain legutolsó cikkét nyilvánosságra hozta, szegény bajtársunk már a temetőben aludta örök álmát.

Negyvenegy éves korában, augusztus 29-én halt meg Besser Béla százados. Éppen most helyezték át Tatárról a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolához, hogy nagy szorgalommal szerzett ismereteit jobban hasznosíthassa. Telve ambícióval és munkaképességgel, készülődött új feladatára, amikor egy csizmatörésből vérmérgezést kapott s mire a hozzátartozók és bajtársak a tragédiára feleszmélhettek, Besser százados akkor már halott volt.

Tizennyolc évnél hosszabb csendőrségi szolgálatának a javát Erdélyben teljesítette, az összeomláskor is onnan — Gyergyószentmiklósról — került a mai Magyarországra. A kézdivásárhelyi és marosvásárhelyi határőrizeti századok keretében harctéri szolgálatot teljesített s 1916. szeptemberében fejlődéssel kórházba került. Az ellenség előtt tanúsított vitéz

magatartásáért a katonai érdemkereszt harmadik osztályát a hadi diszitménnyel és kardokkal kapta kitüntetésül s a sebesülési érmet is viselte egy sávval.

A legkülönbözőbb beosztásokban teljesített csendőrségi szolgálatában mindenkor kiválóan állotta meg a helyét. Egyike volt a legkiválóbb csendőrtiszteknek, halála nagy veszteség a testület számára. A hivatása körébe eső szakkérdésekkel az átlagosnál jóval mélyebben foglalkozott, tudományos felkészültsége is jóval meghaladta az állagot.

A csendőrség újjáépítése körül szerzett érdemeiért megkapta a legfelsőbb dicsérő elismerés bronz érdemérmét piros-fehér keskeny szegélyű sötétzöld szalagon s az 1912—1913. évi emlékkeresztén kívül tulajdonosa volt a vöröskereszt 2. osztályú díszjelvényének.

Szeretetre méltó modoráért, bajtársiasságáért előjárói és alárendeltjei egyaránt szerették. Özvegye fájdalmában mindannyian meleg részvétellel osztozunk s ez a részvét a Budapesten augusztus 31-én történt temetésén a bajtársak nagyszámú megjelenésében s a koporsóra helyezett koszorúban is megnyilvánult. A megboldogult legutoljára a gödöllői csendőr örökös parancsnoka volt. *Kormányzó úr Öfömméltósága* több ízben személyesen érdeklődött hogyléte iránt s a ravatalára gyönyörű koszorút küldött.

—0—

A harmadik őrsparancsnokképző iskola megnyitása Szombathelyt. A szombathelyi őrsparancsnokképző iskolában szeptember 1-ével kezdetét vette a harmadik tíz hónapos tanfolyam. A kitünő megjelenésű, napbarnított 162 hallgató már augusztus 29-én bevonult az ujonnan festett és rendbehozott szép iskolaépületbe, hogy a Kormányzó úr Öfömméltóságának és a Fömméltóságú Asszonynak szeptember 1-i látogatása alkalmából sorfalával az ünnep díszét emelje.

A tanév megnyitása szeptember 3-án ünnepies keretek között ment végbe. Dél előtt 9 órakor az iskola tisztikara és hallgatói vallásfelekezeti szerint istentiszteleten vettek részt, majd a templomból visszatérve, 11 órakor az iskolaépület földszinti folyosóján a csendőr vértanúk emléktáblája előtt Szopkó Győző ezredes, szombathelyi csendőrkerületi parancsnok intézett hozzájuk felemelő ünnepi beszédet.

— »Az imént az Úr házában kértük az Úr kegyelmét — mondta többek között — most pedig itt, a megdicsőült vértanúink halhatatlan emléke által megszentelt helyen megnyitottnak nyilvánítom az őrsparancsnokképző iskola harmadik tanfolyamát. Az előjárói bizalom és elismerés fényes jele, hogy az őrsparancsnokképző iskola hallgatására annyi ezer csendőr közül önökre esett a választás. Ez a bizalom azonban súlyos kötelezéseket ró önökre. Törhetetlen akarat és lankadatlan szorgalom kell azoknak az ismereteknek elsajátításához, amelyekre egy jó őrsparancsnoknak szüksége van. A háborúnak — mondhatnám — törvényszerű szükségessége az az óriási haladás, melyet minden téren észlelünk. Ezt a haladást a bűnözők is kihasználják s ezért, hogy helyünket továbbra is megállhassuk, a rendelkezésre álló igen szerény eszközök dacára is lépést kell velük tartanunk. Ez a törekvés hatja át az előjárókat és az iskola tanári karát s csak Önökön múlik, hogy tudásuk a fejlődés követelte fokot elérje.

Töröljék ki ezt a 10 hónapot a magánéletiükből, szenteljenek minden időt a tanulásra, hogy ha majd ismét itt lesz pompázó köntösében a nyár, 162 kiváló őrsparancsnokjelölt hagyhassa el az iskola kapuit.«

Megnyitó beszéde végén kegyeletes szavakkal adózott az elhunyt Besser Béla százados emlékének, ki az élők világából eltávozott, mielőtt még helyét a katedrán elfoglalta volna.

A magyar Hiszekegy elimádkozása után a hallgatók a tantermekbe vonultak,

Az oktatás megkezdése előtt a hallgatókat néhány napon keresztül psychotechnikai vizsga alá vonták. Ez az első ilyen vizsga az őrsparancsnokképző iskolánál, mely a hallgatók képességeinek fokát van hivatva megállapítani.

Dicséretetek. *A m. kir. csendőrség felügyelője* a pécsi I. osztályparancsnokság állományába tartozó *Herke József* alhadnagyot 33 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje, különösen pedig 14 évi szakasparancsnoki működése alatt tanúsított példás magatartásáért, alárendeltjeinek hazafias és katonai szempontból való neveléséért, valamint alárendelt őrsparancsnokainak helyes irányításáért és a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes tevékenységéért; — *Bitai Mózes* tiszthelyettest, 24 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, abból 15 éven felül őrsparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat irányítása, alárendeltjeinek nevelése és vezetéséért, valamint eredményes működéséért; — a szekszárdi II. osztályparancsnokság állományába tartozó *Kalapos Pát* alhadnagyot, 29 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje, de különösen 13 évi szakasparancsnoki működése alatt a közbiztonsági szolgálat irányítása, alárendeltjeinek ügy hazafias, mint katonai szempontból való helyes vezetése és nevelése, valamint példás magatartása és kitartással párosult eredményes működéséért; *Horváth András* I. alhadnagyot, 30 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, — ebből 14 évig szakasparancsnoki minőségben — a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek vezetése, hazafias és katonai szempontból való neveléséért és a közbiztonsági szolgálat szakszerű irányításáért, valamint mintaszerű magatartásáért; — a kaposvári III. osztályparancsnokság állományába tartozó *Szekeres István* tiszthelyettest 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje, de különösen az utóbbi 4 év alatt, osztályparancsnoksághoz beosztott irodai segédmunkási minőségben, kötelmeinek fáradságot nem ismerő szorgalommal, szaktudással és igen nagy lelkiismeretességgel való ellátásáért, valamint a fiatalabb segédmunkások irányítása és fegyelmezése terén kifejtett eredményes működéséért; — *Kömíves József* tiszthelyettesnek, 17 évi csendőrségi szolgálati ideje — de különösen 7 évi őrsparancsnoki működése — alatt a közbiztonsági szolgálat irányítása, alárendeltjeinek helyes nevelése és vezetéséért, valamint példás magatartással párosult eredményes működéséért; — a kaposvári IV. osztályparancsnokság állományába tartozó *Márton Vince* tiszthelyettest, 26 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt — ebből 15 évig őrsparancsnoki minőségben — kifejtett kiváló tevékenységéért, alárendeltjeinek helyes neveléséért, valamint példás magatartás és kitartással párosult eredményes működéséért; *Gerencsér Pál* tiszthelyettest, 17 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett lelkiismeretes tevékenységéért, alárendeltjeinek példás magatartással párosult helyes neveléséért, valamint őrsparancsnoki minőségben őrének mintaszerű vezetéséért; végül *Jeke Lajos* alhadnagyot, 36 évet meghaladó hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen őr-

Az útaszcsapatokat még a múlt század közepétáján is alkalmazták laktanyák, raktárak s más hasonló építésére. A negyvenes évek elején a bécsi katonai földrajzi intézet, továbbá a külső Burg-kapu építésénél útaszok dolgoztak. Azonkívül utakat, hidakat és vasútakat építettek velük, különösen Galiciában; a Krakó—Bochnia közti vasutat, azonkívül Erdélyben az Ojtoz- és a Tölgyes-szoros műútjait, Zimonymál pedig a Bezanja-töltést útasz katonák építették; a múlt század közepén pedig hadmérnök csapatokkal építették a bécsi Ferenc József-laktanyát és az Arzenált is. Bosnia és Hercegovina okkupálása óta ezekben a tartományokban igen sok épület, út, vasút és híd a műszaki csapatok munkájával épült. Nem volt tehát ezen a téren sem inaktív a katonaság, amint azt némelyek tudatlanságból vagy rosszindulatból meggondolatlanul mondogatni szokták.

és határszéli szakasparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes és buzgó tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek szakszerű és lelkiismeretes neveléséért és vezetéséért *dicsérő okirattal látta el.*

A debreceni csendőr kerület parancsnoka Szabó Károly th.-t, 1927 évben előfordult több rendbeli betöréses lopási eset eset huzamos és fáradtságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és szakavatottsággal lefolytatott nyomozása során történt kiderítéseért és a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezébe juttatásáért; Varga László örmestert 1927 évben előfordult többrendbeli betöréses lopási eset huzamos és fáradtságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és szakavatottsággal lefolytatott nyomozása során történt kiderítéseért és a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezébe juttatásáért *dicsérő okirattal látta el*; míg Fekete Miklós örmestert, a kiskunhalasi lovas tanalosztálynál 1 és fél évet meghaladó vezénylési ideje alatt minden tekintetben kifogástalan magaviseletéért, kitartó szorgalmáért, — továbbá a pótlovak idomítása terén elért igen jó eredményért *nyilvánosan megdicsérte.*

A székesfehérvári csendőr kerület parancsnoka Németh Sándor tiszthelyettest, Kovács Gyula törzsörmestert, Balogh József III., Goldfinger Imre és Sári Gusztáv örmestereket a kenderesi örökönitményen Kormányzó úr Öföméltsága magas személyének biztonsága érdekében kiváló buzgalommal és példás magatartással teljesített kitünő szolgálataiért *dicsérő okirattal látta el.*

A szombathelyi csendőr kerület parancsnoka Mógor József a zalaegerszegi osztály állományába tartozó törzsörmesternek

a »Hévízi Csendőr-Otthon«-ban 3 éven át felügyelő altiszti minőségben teljesített igen hasznos és eredményes tevékenységéért *dicsérő elismerését jejezte ki.*

Az Országos Vitézi Szék vitéz Böjte Péter tiszthelyettest a Vitézi Rend érdekében kifejtett, az átlagot messze felülmúló érdemes, önzetlen és kimagasló tevékenységéért *dicsérő elismerésben részesítette.*

Tanulmányi segélyek. Az iskolai beiratások közeledésére való tekintettel a székesfehérvári csendőr kerületi parancsnokság saját internátusi alapjának kamataiból tizenhat olyan többgyermekes csendőr altisztet részesít 50—100 pengős vissza nem térítendő segélyben, kiknek gyermekei erre érdeemesek, a szülők pedig gyermekeik iskoláztatásában anyagi támogatásra szorulnak. Ezzel kapcsolatban az országban egyedül álló székesfehérvári kerületi internátusi alap állapotáról közöljük, hogy az alap vagyona jelenleg 20.000 P. Fennállása (1925. jan. 1.) óta — beleértve az idej segélyeket is — összesen 2400 pengőt osztott ki tagjai között vissza nem térítendő segélyek címén és közel 300 esetben nyújtott összesen 67.000 pengőt meghaladó kedvezményes kamatozású kölcsönt önhibáján kívül szorult helyzetbe jutott altiszteknek. Kaptak kölcsönt olyan altisztek is, akik középiskolai tanulmányaikra, vagy egyéb hasznos célokra használták azt fel. A segélyek és kölcsönök kiutalásánál a ténylegesek és nyugdíjasok azonos elbírálás alá estek.

Elölépett: A budapesti csendőr kerületben *örmesterré Haragos Ferenc* csendőr.

Házasságot kötött: Antal Ágoston budapesti kerületbeli törzsörmester Jánosa Ilonával Budapesten.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól mert mind melyek nem gyárából erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

BÜTORHITEL

ÚJ ALAPON,

kézpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác bútóráruháza Budapest, VI., Dessewffy-uca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező-u. között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

BÜTORT ÖN IS olcsó, kézpénzárban vásárolhat 10-15-20 havi folyószámla hitelre TOMORY és TSA bútóráruházában, IV. Veres Pálné-u. 7.

(Apponyi térenél). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

Rendkívüli

árleszállítás!

A szeptemberi leltározás miatt a világmárkás

„REX“ kerékpárokat

30 napig szenzációs olcsó áron árusítjuk.

Írásbeli, vagy szóbeli megkeresésre részletes felvilágosítást készséggel ad

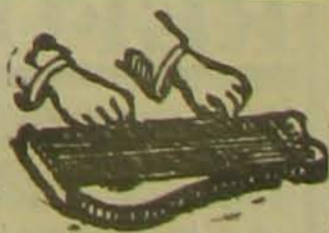
REX Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalat Budapest, IV. ker., Petőfi Sándor utca 6. szám, félemelet.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58-60

Öfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.
Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnomolni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőr-

ségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Arad. Olvassa el lapunk múlt évi 6. számában »Havas út« és múlt évi 8. számában »Zólyombreznó« jeligére küldött üzeneteinket. Ön után özvegyi nyugdíjra a feleségének nem lehetne igénye, mert nyugállományban nősül, de az első férje után a nyugdíjigénye megmarad arra az esetre, ha újra özvegyiségre jutna. Addig azonban, amíg önnel házasságban él, a nyugdíjat számára nem folyósítják. Azt, hogy a nyugdíjat megváltsa az özvegy, nem ajánljuk, mert esetleg újabb özvegyi sorsra jutás esetén teljesen kenyértelen marad. A nyugdíjmegváltást különben csak a házasságkötéstől számított egy éven belül lehet kérni s a kérvényhez csatolni kell az újabb házassági anyakönyvi kivonatot.

Eperjes. 1. Olyan általános ideggyengeség, amely miatt valakit nyugállományba kell helyezni, aligha gyógyul meg néhány hónap alatt. De ha úgy érzi, hogy önnel ez a csoda kivételesen megtörtént, vizsgáltsa meg magát akármelyik orvossal s ha az orvosi vélemény kedvező, terjessze azt fel a nyilvántartó gazdasági hivatalához, ahonnan a kérelmet döntés végett majd tovább terjesztik szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály). Arról majd előjárói gondoskodnak, hogy az ön által felterjesztendő orvosi bizonyítványt katonai (csendőr) orvos felülbírálja illetve, hogy az ön szolgálatképességét újabb felülvizsgálaton bírálják el. 2. Az igényjogosultsági igazolvánnyal elnyerhető polgári állásokra vonatkozólag mai lekszikon rovatunkban talál kimerítő ismertetést. 3. Ezt mindannyian nehezen várjuk és reméljük is, hogy a legközelebbi években mégis csak meglesz. Az illetékesek mindent elkövetnek, hogy a kérdés napirenden maradjon s hogy végül kedvező megoldást nyerjen. A levelében talált 32 fillér értékű postabélyeget lapunk javára bevételeztük.

Palotaőr. Mai számunk lekszikon rovatában talál e kérdésére kimerítő választ.

Dég 23. Az érettségi önmagában nem elegendő ahhoz, hogy valaki gazdasági tiszti tanfolyamba bejusson. Le kellene szolgálnia a honvédségnél egy évet, el kell végezni a honvéd gazdasági tiszti tanfolyamot, annak a végén vizsgát kellene tennie s ha éppen akkor a gazdasági tiszti karban pótlásra szükség volna, folyamodhatna a felvétel iránt. Egyelőre azonban nem lesz felvétel, talán 2—3 évig sem.

Portyázó csendőrnek
nélkülözhetetlen!

AXA-szérum,

az egyetlen létező
impregnáló szer,

mely cipőt, csizmát rövid keze-
lés után egyszersmindenkorra

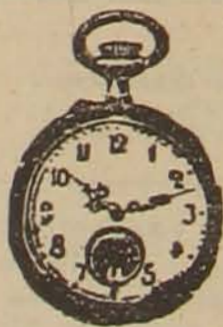
vízhatlanná teszi

Nagy üveg ára 2.— P —o— 3¹/₂ üvegnek megfelelő bádogkannában 5 Pengő. —o— Használati utasítás mellékelve.
Megrendelések **BACHRACH TESTVÉREK Telítő anyagok gyára, Budapest, VII, Szövetség-u. 36/b** küldendők.

Mielőtt

CSILLÁR
szükségletét beszerzi, tekintse meg az
ELEKTRA CSILLÁRGYÁR
VII., Dob utca 42. kiállítását. Címre tessék ügyelni.
Kérjen képes árjegyzéket. Telefon: József 428—77.

A csendőrség tagjainak fizelési könnyítések.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

A csendőrség véglegesített tag-
jainak kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

REFORM RUHÁZATI R.-T. BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 7. (Félemelet).

Allandó dús választék: Kész női-, férfi- és gyermek őszi- és télikabátokban, férfi- és gyermeköltönyökben, elsőrendű minőségű szövetekben, selyem- és divatáruban, női és férfi fehérneműekben, szőrmében, szőnyegekben, kötött- és szövöttáruban ágy- és asztalneműekben, női és férfi esőköpenyekben, stb. stb.

Intézeti ruhákban, fehérneműekben és ágyneműekben rendkívül olcsó árak.
Mintákat és egyes árudarabokat megtekintésre készséggel küldünk.

—o—

Telefonszám: Aut. 132—96.

A m. kir. csendőrség tagjai részére kedvező fizetési feltételeket nyújtunk. — Vidéki rendeléseket aznap elintézzük. Árumintákat bérmentve küldünk.

Ujszeged. 1.—3. Nyugállományuk engedély nélkül nősülhetnek s nősülési kérvényt bsz sem adhatnak. 4. Olvassa el mai számunkban »Arad« jeligére adott válaszukat.

H. J., Rétköz. Községnevet és ipszilonnal vagy i-vel végződő nevet a belügyminiszter úr nem engedélyez. Egyebekben olvassa el lapunk 1926. évi 1. számában »K. J. B.« jeligére küldött üzenetünket. Az anyai nevet is csak a fent említett kivételekkel lehet kérelmezni.

Ermellék. Nem lehet vitatkozni felette, mert ez olyan kötött természetű minta, amelyikhez egészen pontosan kell ragaszkodni. A minta tehát köt: az örsállomást is be kell írni. Igaz, hogy az örsmegjelölés minden szolgálati lapon szerepel, mégis jobb, ha a kiinduló pont külön is fel van tüntetve. Különösebb jelentősége azonban a dolognak nincsen.

XX. század. Azt még csak könnyű eltalálni, hogy az ilyen vendégnek mi a neve, de hogyan tituláljuk azt a házigazdát, aki az ilyesmit eltűri.

Országház. Mai számunk lekszikon rovatában talál a kérdésre kimerítő választ.

B. örm. Válasz a lekszikon rovatban. Vannak esetek, amikor nem a paragrafusokat kell keresgélni, hanem a józan ész szavát kell követni. A vitatkozók közül a második gondolkodása helyes és egészséges.

Magyar-lengyel vérszerződés. Azt olvassuk a levelében, hogy az illetékes község megtagadta a születési anyakönyvi kivonat kiállítását azért, mert a háborúban az anyakönyv megsemmisült. Ha a községnek ez az értesítése a kezében van, csatolja azt a nősülési kérvényéhez s ezzel igazolja azt, hogy az anyakönyvi kivonatot beszerezni nem lehet. Különben arája előző házasságának az anyakönyvi kivonátát úgy is elő kell terjeszteni s így a kérdés ezzel megoldást is fog nyerni. Az illetékes község értesítését azonban okvetlenül csatolja, ha nincs meg, szerezzé bsz.

Somogy 1929. A levelében hivatkozott rendeletben szórul szóra az áll, amit kérdez: a gépjárművezető köteles az öt igazoltató járőrnek a betétlapot átadni. Éppen azért vannak ezek a betétlapok, hogy az igazoltatás hosszadalmas ne legyen s ezzel a forgalmat a járőr ne akadályozza. A járőr átveszi a betétlapot s a járművet nyomban tovább engedi, mert a betétlapban minden személyi adatot megtalál ahhoz, hogy a feljelentését megtehesse. A feljelentéshez természetesen a betétlapot csatolni kell.

Nagymező. Olvassa el lapunk f. évi 23. számában a 138. lekszikon válasz 12. pontját, az vonatkozik önre, de vonatkozhatik esetleg a 2. pont is. Ha meg akar győződni róla, hogy anyakönyvi lapjában az erre vonatkozó adatok be vannak-e jegyezve, adja elő örskihallgatáson hogy önnek kétségei vannak az iránt, hogy ezek az adatok az anyakönyvi lapjában szerepelnek-e s így a kérdéses időről nem fog-e később kitűnni esetleg, hogy az megszakításnak számít. Most még könnyen lehet segíteni a dologon, mert tanukat könnyen szerezhethet, húsz év múlva azonban ez már bajosan menne.

B. I. Sorrendben közöljük.

Hullámzó Balaton. 1. A volt cs. és kir. 48. gyalogezred irattárát a nagykanizsai alispáni hivatalban őrzik. 2. Ilyen lap nincs, talán a Honvédelemre gondolt, amelynek szerkesztőségi és kiadóhivatali címe: Budapest, VIII., Föherceg Sándor-utca 5. II. 8. 3. Michnay Béla ny. őrnagy címe: Sopron, Halász-u. 23. sz. 4. Ha a nevét nem jelöli meg, lehetetlen felkutatni. 5. Balogh Jenő emléklappal ellátott főhadnagy címe: Egervár. 6. Fila nevű tiszt a volt cs. és kir. 48. gyalogezredben nem teljesített szolgálatot, hanem esetleg Finta József őrnagyról lehet szó, aki jelenleg Budapesten, a 2. honvéd gyalogezrednél teljesít szolgálatot.

M. B. B. A nyomozó osztály októberben megkezdte a működését.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
 Ugyanaz „Herkules Loden“ minőségben — — — — — 17.— „
 Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.50 „
 Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25.— „
 Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „
 a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Hegedű
 Harmonium
 Tárogató csak itt a valódi
 Cimbalom
 Harmonika
 Citera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakie itt a gyárban kaphatók.
 Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
 Árjegyzeket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
 hangszergyára

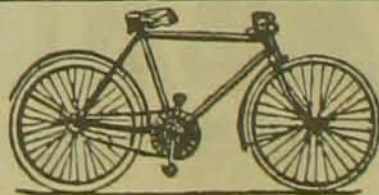
Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetést kedvezmény

BUTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
 olcsón VI., **Ó**-utca

Postások és rendőrség szállítója.

33 év óta a világot uraló eredeti angol
The Champion kerékpárokat

masszív katonai utigépeket

5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk
 kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányú kerékpárhoz
 nagybani, eredeti gyári árban külső gummikat 6.50, belsőket 2.10 pengőtől.

Kerékpárok **LÁNG JAKAB ÉS FIA**

130 P.-től feljebb. kerékpár- és gumminagykereskedők.

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen

Német és eredeti
 stájer gyártmányú

KERÉKPÁR

előleg nélkül, havi 13.— pengős vagy heti 3.— pengős
 részletre, teljes csendőrségi felszereléssel 240.— P.

Részletek a vásárlást
 követő hónap 1—5-ike
 között fizetendők.

Herrmann Gyula Magyar Kosárfonó Rt.

Budapest, V. kerület, Lipót körút 15. szám

Dunaszéli tüzek.

Írta: KILIÁN ZOLTÁN.

(7).

Hamar felismerte azonban az állapotát. A »meg kell találnom« helyett nyugalmat parancsolt magára. Egy régi előjárója jutott eszébe, a legkitünőbb, legszínesebb és legélvezetesebb oktatótisztt, akit valaha ismert. Ez a főhadnagya mondta egyszer:

— A csendőr ne zárjon le sikertelenség esetén se soha semmi bűnügyet, míg a tettest tárgyi bizonyítékokkal át nem adta az ügyészségnek. Angolországban jártamban bejött a nyomozás vezetőjéhez a jelenlétemben négy detektív azzal, hogy minden lehetőséget megpróbáltak már, nincsen eredmény. A vezető csak a híres angol mondattal felelt: *Try again!* = *Próbálják újra!* És próbálják újra meg újra rendíthetetlenül. A négy detektív elment, a siker megjött. Csüggedhetetlen és lerázhatatlan legyen a csendőr, száz sikertelenség után legyen még ezer sikertelenségre készen, hogy egyszer Isten igazában megmarkolja a sikert. A csendőrörök működési területén nem torlódnak egymásra a bűn-

ügyek úgy, mint a nagyvárosban, ahol egyik nagy bűnügy elmossa a másik iránt a nyomozók érdeklődését. Mint a buldogg az áldozatára, úgy kapaszkodjon bele a csendőr a bűntettbe és el ne eressze, míg nem végez vele egészen.

Bolgáry Gábor világosan maga előtt látta ezt a nagyon szeretett szuggesztív erejű régi oktatóját. Még a hangját is hallani vélte, azt a meleg, kedves tréfákra álló hangját.

— Próbálja újra és ismét újra, Bolgáry Gábor!

Esztendőök óta nem gondolt erre a régi tisztjére az örsparancsnok. Most azonban hajdani kedvelt tanítványa nagy bajában itt termett Dunajegenyésen a miskolci temetőből.

Miért nem járt Bolgáry Gábor eszébe esztendőig ez a halott és miért tűnt fel régi életének átütő és magával ragadó erejével csak ezekben a pillanatokban?

Ki tud erre felelni?... Ki szabályozza azt, hogy mikor élnek bennünk a halottak?

VII.

Megtörtént a temetés is. Bolgáryné közepes végtisztes-séget rendelt, a megfizethető legnagyobb pompát nem akarta, nehogy ebből is ártalmas szóbeszéd kerekedjék; ellenben nagyobb összeget küldött a kórháznak nevezett községi szegényház öregjeinek.

Az örs csendőrei közül mindenki megjelent, akit szolgálata nem tartott egyebütt. Bolgáry külön is felhívta alárendeltjei figyelmét, tartsák szemmel a halotti gyűlékezetet, kivált az asszonyokat. A temetésen azonban temérdek ember jött össze és ez a figyelmet nagyon megnövelte.

Bolgáry Gábor tompán, megkínzott aggyal ment a halottaskocsi után. Szemrehányást érzett ki a koporsóból, mintha ezt mondta volna egyre a halott:

— Gábor, még mindig megbösszúlatlan vagyok!

GÉPÍRÁS

ÉS

GYORSASÁG

nem állanak egymással ellentétben, sőt

A gépirás csak akkor előnyös, ha a szép munkán kívül gyors is. Minden újírógép szépen ír, de nem mindegyikkel lehet gyorsan írni

A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP szépen és tisztán ír és amellet a legnagyobb gyorsaság érhető el rajta.

Egy váltós billentyű beosztása révén azt az előnyt is nyújtja, hogy aki ezen a gépen tanulja meg a gépirást, minden más modern írógépen azonnal írhat.

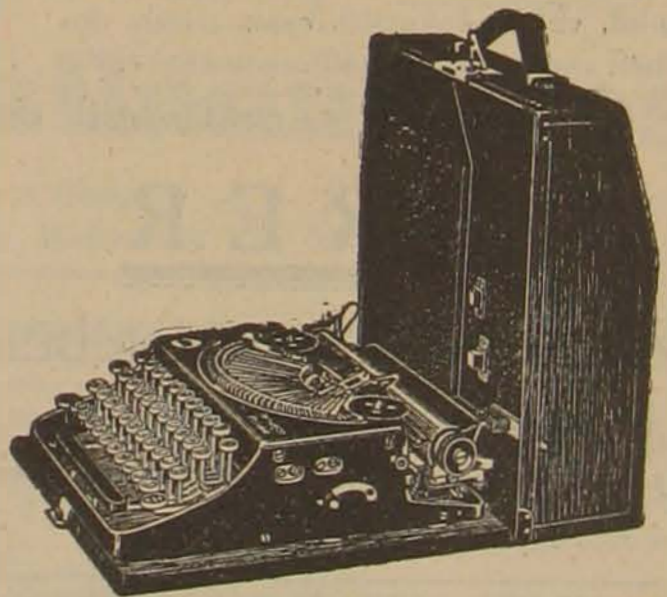
A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP kis helyet foglal el, könnyű, fáradtság nélkül bárhova szállítható.

A csendőrség tagjai részére minden nagyobb anyagi megerőltetés nélkül akarjuk beszerezhetővé tenni, ezért a legolcsóbb áron, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett bocsátjuk rendelkezésre. — 18 havi részletfizetésre is szállítjuk. — Érdeklődőknek díjtalanul küld ismertetést és ajánlatot.

vitéz OLASZTELEKY KÁROLY

REMINGTON Írógép Rt.

Budapest, VI. kerület, Andrásy-út 12.
Telefon: Automata 12-85 és Automata 218-09.

Az elhantolásnál felemelte a fejét a tiszthelyettes, szét-nézett a sokaságon.

— Ki közületek ennek az embernek az elpusztítója?! — kérdezte magában.

A tömeg őt nézte, a »szerencsés« csendőrt. Egy szép vagyon birtokosát. Feleletet várt a sokaság is Bolgáry hangtalan kérdésére. Az őrsparancsnoktól várta a feleletet.

A csendőrök megfigyelése nem hozott felfrissülést a megmerevedő nyomozásba. Feltünőbbben, csendőrszemnek szokatlanul nem viselkedett senki. Idegen asszonyt láttak ugyan néhányat, de ilyenkor nyáron számos jegenyési családnál nyaralt Pestre elszármazott női családtag és ezek, mint kisvároson szokás, szórakozásszerűen eljöttek ide is vendéglátóikkal együtt.

Bolgáry Gábor meghallgatta embereinek jelentéseit, majd megköszönte bajtársias részvétüket.

Este pedig csak úgy szolgálaton kívül beszállt a budapesti hajóba.

Mi vitte az őrsparancsnokot Budapestre?

Nem tudta az őrsön senki, Bolgáry nem mondta meg senkinek.

*

Gájer István ráismert az őrsön a fazekára. Pénzéből sem hiányzott. Reszketve olvasta meg újra és újra, majd kobléhez szorítva a fazekat, nem győzött hálálkodni a csendőröknek.

— Már azt hittem, sohasem kerül elő! — szolt örömtől könnyes szemmel. Pedig még venni akartam hozzá egy pár fazékkal.

Bukó törzsőrmester, aki kikérdezte Gájert, furcsállotta a dolgot nagyon és nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze:

— Mondja csak, Gájer bácsi, miért gyűjti maga éppen az öreg pénzt? Miért nem a pengőt, a mostanit?

Gájer bácsi fölényesen elmosolyodott:

— Mert okos vagyok, kedves öcsém.

— Mi okosság van abban, hogy a keveset érő régi pénzt halmozza össze fazékszámra?

— Tudom én azt, amit tudok!

— Mondja, ha tudja!

— Nem mondom, mert becsuknak érte.

Bukó megcsóválta a fejét. Nagyon makacs ez az öreg Gájer.

— Itt a kezem, no, nem lesz bántódása semmi, csak mondja!

— Bizonyosan nem?

— Nem, ha mondom.

Gájer odahajolt Bukóhoz:

— Ez az igazi pénz, itt a fazékban. Most még minclig nincsen meg az igazi ára, mert háború lesz.

— Honnan tudja?

— Régi regulából. Ha az országból hibádzik, a pénzéből is hibádzik. Ez lesz majd az igazi pénz, ha helyreáll az ország, mert ez az ezüst!

A törzsőrmester ráhagyta:

— Csak gyűjtse akkor, Gájer bácsi, nem árt vele senkinek, csak magának. Az meg úgy látszik, nem is baj, hanem gyönyörűség. Gyanakszik-e valakire, hogy az volt a tolvaj?

Gájer István a bajsát tapogatta. Beleizzadt a nagy gondolkozásba:

— Nem szoltam a pénzgyűjtésről senkinek...

— Azt ugyan nem volt nehéz kitalálni, hogy pénzt gyűjt, amikor minden ezüstpénzt megvett. Hire van annak, hogy pénzt vesz maga.

— Annak igen, de a fazéknak bajosan lehetett hire. Az almárium alatt volt a földben, egy deszkával letakarva. Szent György-napkor tűnt el.

— Kikkel barátkozott maga akkortájt?

— Nem igen barátkozok én, kérem.

Bukó törzsőrmester restelkedett maga előtt, ebben a pénzesfazék-ügyben ő nyomozott és bár erősen belefeküdt a dologba, nem tudott kihozni belőle semmi bizonyosat. Az is igaz, hogy Gájer csak jó néhány nappal a lopás felfedezése után tette meg feljelentését az őrsön, előbb Badalánéval, a látóasszonnyal próbálkozott.

Gondolkozott keményen a törzsőrmester, meg akarta lepni hazatérő őrsparancsnokát ennek az ügynek a teljes felderítésével.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolc havi részletfizetésre készpénzárón a következő cikket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. Minisztérium által rendszeresített egyenruha szöveteket, belésárukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfifehérműveket készen és rendelésre, törülközőket, selymeket, valamint diszpárnákat a abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, keztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függöny és függönykelméket uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket,

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. Üllői-út 14. szám Tel. J. 312-97. és J. 392-85.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

KERÉKPÁROK

valódi **Styria** és francia **Hunter** gyártmányúak olcsón, előnyös fizetési feltételek mellett is kaphatók.

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG-nél

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, motorkerékpárokról, gramofonokról.

BUTOR

RÉSZLETRE

12-20 hónapra készpénzárban, megbízható minőségben. **ROYAL butorcsarnok**

VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közalkalmazottak állandó szállítója.

Kisvártatva ezt mondta Gájernak:

— Maga most elhíreszteli, hogy minden pénzt visszakapta. Azzal is elhenceg, hogy ezután nem is félti többet a pénzt, mert az ellopott fazék jelentkezni fog magamagától a tisztulási lánggal. Érti Gájer bácsi, hurkot vetünk a tolvajnak!

— Értem egészen.

— Hazudozzon nagyhangon maga is, meg a felesége is, hogy a kétfüles fazekat, amelyekben az aranyak vannak, nem találta meg a lopó, pedig ott volt alig két araszra az ezüstös fazék mellett. Amikor így elbolondítottuk a népeket, menjenek el három-négy napra a leányához Kislenketre.

— Azt hova tegyem az ezüstfazekamat?

— Az almáriom alá, oda, ahol volt. Mielőtt kimenné-

nek, éjszaka belopódom magukhoz és ott alszom a házukban, még meg nem csipem a tolvajt. Azt megmondom

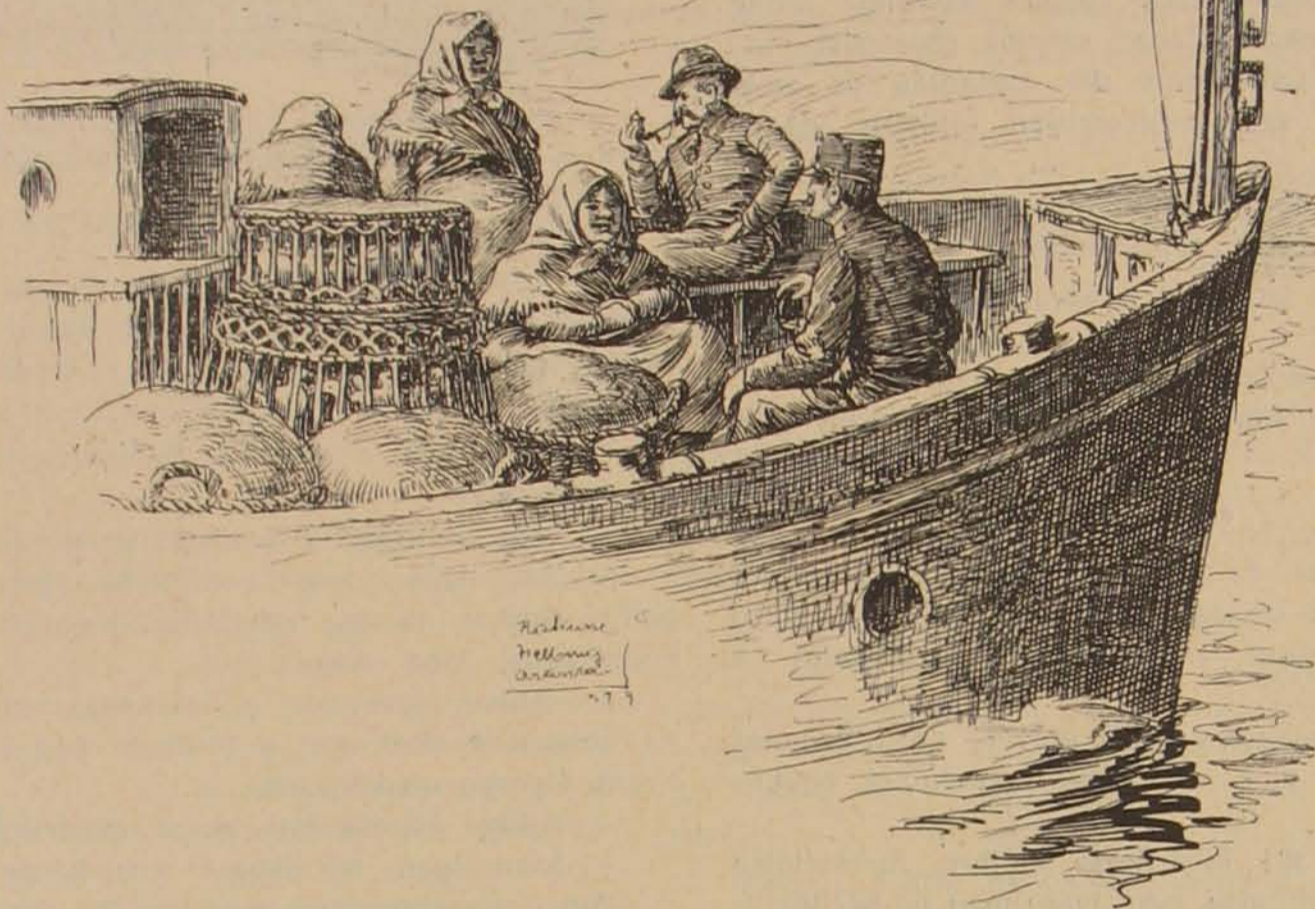
azonban, hogy vigyázzon a nyelvére és rólam szót se ejtsen, különben sohasem lesz a pénzével békességben!

*

Bukó Kálmán elhíreszteltette a bajtársai meg az örsfőzőnö útján, hogy a gyilkosság ügyében Bolgáry tiszthelyettes után utazik. Nagy öröme már hozzá is eljutott a kétfüles, arannyal teli fazék meséje, Gájer István jól dolgozott feleségével a kellő előkészítéssel. Arra alapította tervét Bukó törzsörmszter, hogy a tolvajt bosszúsága és mohó vágyakozása a kárpótlás után elővigyázatlanná fogja tenni; a kék lángba vetett bizonyosság pedig még jobban ösztökélni fogja az egyszerű már sikerült pénzlopás megismétlésére.

Már azon az éjszakán, melyen Bolgáry Gábor fel-

utazott Budapestre, lesen volt Bukó a Gájer-házban, pedig még itthon voltak Gájerék. Ezen az éjjelen nem történt semmi.

A hajón is az öregről folyt a szó.

Világmarkás

kerékpárok, varrógépek!

Különleges csendőrségi kerékpárok!

A legjobb minőségű kerékpárokat és varrógépeket szállítjuk és a **legkényelmesebb fizetési feltételeket nyújtjuk. Csendőröknek** árjegyzéki árainkból 5% engedményt adunk

Csoportos vételnél külön engedmények!

Kérje azonnal ingyen képes kerékpár vagy varrógép árjegyzékünket!

ATLAS gépkereskedelmi rt.

BUDAPEST, V. kerület, Széchenyi-utca 5. szám.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK ÉS FARKAS
optikai és fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).

Fiók: VI., Andrásy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán

a Kossuth Lajos-utcai
templommal szemben.

Kossuth Lajos u. 6

Nagy választék angol szövetekben.

A törzsörmeister a lefolyt két nap izgalmain gondolkozott. Teljes lelkiismeretességével fordult őrsparancsnok felé, akit párnapos ittléte alatt máris megszeretett. Az éjszaka nagy csendjében maga elé idézte a Bolgáry János meggyilkolása körül végzett nyomozásnak minden mozzanatát. Ezekből aggódó gondossággal választotta ki a gyanúalapokat. Arra az eredményre jutott, hogy Bolgáry Gábor nyomozó munkája nem jár helyes úton.

Romantikus érzékű csendőrnek látta ebben a pillanatban őrsparancsnokát, aki a világos rablógyilkossági esetet szerelmi, asszonyi háttérrel ruházta fel komoly ok nélkül.

Bukó hidegfejű és hidegszívű ember léte nem szerette a »nyomozási romantikát«. Azt tartotta, hogy nem szabad bele költeni a bűncselekményekbe nem teljesen világos feltevéseket; inkább a legegyszerűbb oldaláról kell megfogni mindezt. Ez például tiszta rablógyilkossági eset, melyet valami csavargó vagy helybeli ember követett el, aki tudott Bolgáryról egyet-mást. Tudta teszem azt, hogy a kocsis meg a béres kint van a felsőtői szálláson, a szolgáló meg oda van a búcsúsokkal. Úgy félálomban jutott eszébe, hogy a salátás Bolgáry nagykofa léte sem tartott magánál sok pénzt soha. Reggel kivett a bankból, délben betette. Pesten is befizette a kapott pénzt menten bankba.

*

Miért ment a tiszthelyettes Budapestre? Miért hagyta ott a kiderítetlen gyilkosság színhelyét?

Még a temetésen elhatározta ezt a felutazást.

— Budapestnek kell felelni arra, amit Dunajegenyés megmondani nem tudott!

Hogyan jutott ez Bolgáry eszébe?

Valaki a temetésen nyilatkozott nagybátyjáról így:

— No szegény, most már egészen jegenyési vagy te is, nemcsak félig!

Ez a félfüllel hallott szánakozó mondás szeget ütött a tiszthelyettes fejébe. Csak »félig« volt jegenyési Bolgáry János...

— Hová való lehetett akkor a másik félig? Csak budapesti, ahová a kofálkodása kötötte!

Azt tudta még régebbi időkből az őrsparancsnok, hogy Bolgáry János nagyon szeretett Pestre járni. Egyszerű ember léte is nagyon kedvelte az öreg salátás a színházat. Estéit gyakran töltötte különböző színházakban és általában magasabb színvonalú, érdekesebb életet élt, semmint az ilyenfajta emberek szoktak. Az élet élvezésének bizonyos eredeti, egyéni módja fejlődött ki benne; más volt otthon Jegenyésen és más fent Budapesten. Feleségét sohasem vitte Pestre magával és odafent a jegenyésieket is kerülte. Titok volt salátás Bolgáry pesti élete, melyet eddig senki nem kutatott, legkevésbé a jámbor, nyugodt jegenyési feleség.

*

Éjjel a hajón az öreg »nagy« kofáról folyt a beszéd. Asszonyok, férfiak, a Duna hátának örökös bolyongói emlegették híres társukat. Tisztelettel szóltak az üzleti képességeiről, melegséggel az emberi voltáról; salátás Bolgáry utolsó utazása volt ez Jegenyésről Budapestre. Az élete utazott most több kofanemzedék emlékeiben, talán a meggyes-cseresznyés kosarak, salátafejek is róla gondolkoztak a hajó felső fedélzetén. A kikötőálláshajók lámpáinak fénye sem köszönthette már a régi utast, aki jobban ismerte a Dunát a legügyesebb kormányosnál. Jól esett Bolgáry Gábornak, hogy lélekben ennyire meggyászolja a kofahajó külön világa a halottját.

(Folytatjuk.)

Ne írjon kézzel,

ha azt akarja, hogy írásai és jelentései rendesek és tetszetősek legyenek. Az AEG MIGNON írógép egyöntetűen szép, könnyen olvasható és azonnal látható írása, egyszerű kezelése, tartós kivitele által a csendőrség legkedveltebb írógépe lett. Tegyen vele kísérletet, hogy meggyőződjön állításunk igazságáról és írjon még ma az

AEG Unio Magyar Villamossági rt.

IRÓGÉP OSZTÁLYÁNAK

BUDAPEST, V., Ujpesti Rakpart 3 a. (Katona József u. sarok).

30 napi próbára kötelezettség nélkül díjmentesen megküldjük.

Távolsági kimutatás.

(Pályázat).

A községek és tereptárgyak megnevezése		13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	Leporlázásra szükséges idő pihenővel együtt
		Tatárdomb	Bagolyvár	Födeleshíd	Útkaparóház	Danitanya	Esztinák	Erdőrház	Régi major	Tópuszta	Bántás tanya	Nyílhegy	Sóskút	
1	Észlaka	6.1	4.3	4	3.2	1.8	0.5	3.2	4.1	2.3	3.4	2.2	1.3	
2	Sóskút	8.2	6.3	5.4	4.3	2.1	1.2	2.3	4.7	6.1	3.2	5.1		
3	Nyílhegy	3.4	7.5	6.1	1.6	2.3	4.2	2.1	7.3	5.2	2.1			1 ó. 30 p.
4	Bántás tanya	3	4.2	5.3	2.6	1	2.8	7.9	4.3	5.6				
5	Tópuszta	7	8.2	5.6	4.1	3.2	9.1	8.2	6.5					
6	Régimajor	5	4.3	3.7	8.2	5.4	6.2	1.3						
7	Erdőrház	4	5.4	4.3	7.8	9.1	5.2							
8	Esztinák	9	4.3	5.6	7.8	4.6								30 p.
9	Danitanya	6.5	5.6	4.6	2.1									
10	Útkaparóház	7.3	4.6	4.3										
11	Födeleshíd	3	3.7											
12	Bagolyvár	1.5												

A fenti távolsági kimutatás alapján össze kell állítani egy 30 órás órjáratot a Szut. 245. pont 1. és 2. bekezdéseiben foglaltak figyelembevételével.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyénitől fogadunk el. — A helyes megfejtők között egy íróasztali készletet fogunk kisorsolni. — Megfejtési határidő: szeptember 20. Az eredményt az október 1-i számunkban fogjuk közölni.

A folyó évi 23. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vízszintes sorok:

1. Gyalui havas, 12. a haza, 13. Italó, 14. Ivik, 15. slaf (fals), 18. lah (hal), 19. Iidi, 21. oázis, 23. sa (h), 24. Mindenek, 26. Orja, 27. nasi, 29. ra, 30. sie (siel), 31. Zamt (Amt), 32. Senk, 35. Sasok, 39. Tokió (Tokióh), 41. ábeli (bábeli), 42. leönti, 44. Geo (Geográfia), 46. előtt, 48. ok, 49. slaf (fals), 50. né (én), 51. én, 52. kannibálok.

Függőleges sorok:

1. Gyilkosságok, 2. Yav (Vay), 3. A híd, 4. Laki, 5. uzsonna, 6. ialad (dalai), 7. hi, 8. at (lat), 9. val, 10. Alaska, 11. Sójajok hídja, 16. Az est, 17. finis, 20. Inri, 22. ser, 24. mjes (szjm), 25. iaz (Diaz), 28. Amt, 33. ein, 34. nótánk, 36. a béka, 37. olean(der), 38. killi (illik), 40. kötél, 42. lösb (löseb), 43. Etna, 45. ofn, 47. véó (óév).
A hazafias idézet: »A haza mindenek előtt«.

Helyesen fejtették meg: Borbély János próbacsendőr Bodajk, Ferenczy István II. őrm. Veszprém, László Ferenc I. őrm. Pusztavacs, Jakab Miklós II. tiszth. Szigetvár, Turi

Ernö csendőr Esztergom, Kolozsvári Gyula th. Balf, Kerekes Aladár próbacsendőr Tata, Tausz Ferenc csendőr Devecser, Váli Ferenc csendőr Dorog, Kovács Mihály próbacsendőr, Árkosi Gyula th. Budapest, Sipos Imre őrm. Nagybátony, Plagh Károly őrm. Szikszó, Keresztes Andor g. tiszth. Budapest, Pirtur József th. Alberti, Bogár Ferenc g. th. Budapest, Mike József csendőr Dunaföldvár, Zimmermann József csendőr Siklós, Vidakovich Gyula törm. Budapest, Hamza Gábor őrm. Sarkad, Balogh László őrm. Esztergom.

—0—

A levéltárcát a szerkesztőségünkben megajtott sorsolás során **Árkosi Gyula tiszthelyettes (Budapest)** nyerte meg, akinek azt egyidejűen elküldtük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413—27.
Felelős vezető: Weitz Károly.